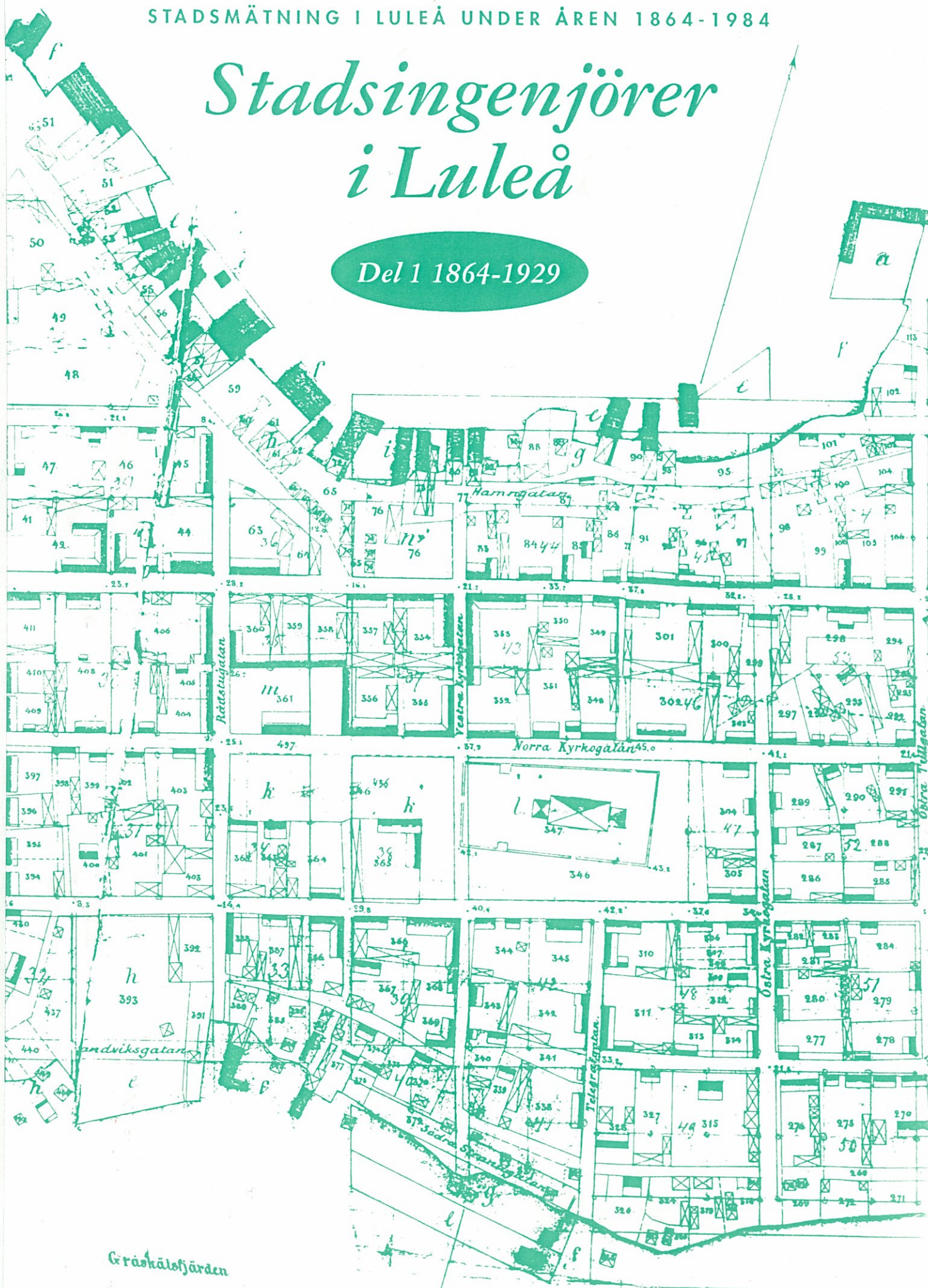

STADSMÄTNING I LULEÅ UNDER ÅREN 1864-1984

Stadsingenjörer i Luleå

Del 1 1864-1929

Gråshälsfjärden

Georg Palmgren

STADSINGENJÖRER I LULEÅ

Stadsmätning i Luleå under åren 1864-1984

Del 1 1864-1929

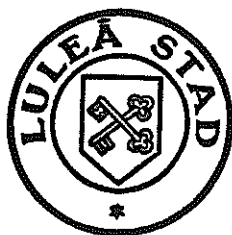
Stadsingenjörer i Luleå

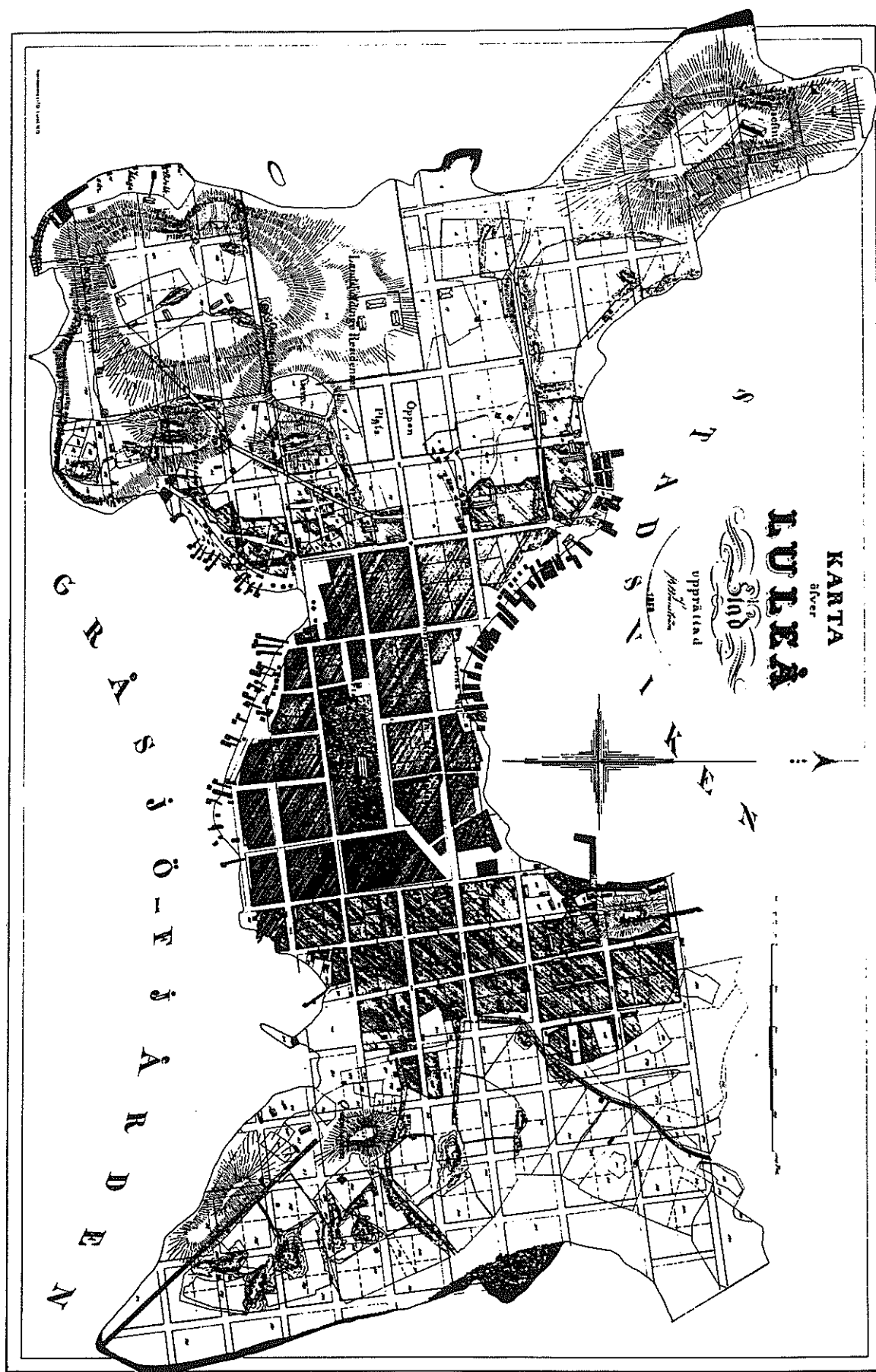
Utgiven av Luleå kommun år 1992
Författare: Georg Palmgren
Omslag: Utdrag ur 1866-71 års karta
Tryck: Luleå kommuns Repro
Distribution: Luleå lantmäteridistrikt

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
Förord	5
1850-60 talen	6
Luleås förste stadsingenjör, J E Nyström	9
Luleå stad på J E Nyströms tid, 1864-1871	11
Erik Rudolf Waldenström, 1872-1881	22
Luleå stad på E R Waldenströms tid	25
Gustav Wilhelm Bucht, 1882-1894	33
Luleå stad på G W Buchts tid	38
Stadsingenjörstjänsten 1894-1901	48
T.f stadsingenjörer G M Svalbe och O F Dahl	55
Luleå 1895-1901	58
Herman Atterberg, 1901-1904	62
Luleå stad på Herman Atterbergs tid	67
Erik Kinnman, 1905-1929	69
Luleå stad på Erik Kinnmans tid	75
1917 års reglemente för byggnadskontoret	87
1917 års instruktion	92
Fastighetsregistret för Luleå stad	95
1920 års kartläggning	97
1925 års mätningstaxa	104
1926 års reglemente för byggnadskontoret	106
1926 års instruktion	111
Personregister	115
Register	116

LULEÅ STAD

1858 års karta över Luleå

FÖRORD

När lantmäteriet från och med den 1 juli 1984 övertog verksamheten vid Luleå kommuns stadsmättningskontor innebar detta slutet på en 120-årig period av mättningsväsende i kommunal regi. I samband med denna unika händelse framfördes önskemål om att på något sätt dokumentera stadsmättningskontorets "historia".

Rubriken är satt till "Stadsingenjörer i Luleå" och anledningen till detta är att stadsmättningskontoret i äldre tider själv, eller med endast få medarbetare, skötte allt arbete med mätningar, beräkningar och kartritning mm. Denna minneskrift tillägnas emellertid alla som under årens lopp på olika sätt varit knutna till arbetet med stadsmätning i Luleå och som bidragit till att bygga upp de oskattbara dokument som vi har över stadens utveckling i form av kartor och beskrivningar mm.

Förutom en kortfattad personbeskrivning av varje stadsingenjör, ges några glimtar av vad som hände i Luleå under hans tid. Notiserna är i regel tagna direkt från texten i stadsmättningskontorets handlingar eller andra källor. Meningarna är därför oftast långa och ordvalet kan kännas ålderdomligt. Men även detta ger en bild av livet i Luleå förr i tiden. För att göra det mer lättläst har citat och annan text återgetts med modern stavning.

Avsikten med glimtarna från de olika åren har inte varit att skriva Luleå stads historia utan endast att ge en bakgrund så att man lättare kan förstå förändringarna i samhället och de beslut som påverkat stadsmättningskontorets arbete. Redogörelsen ger till en del även en beskrivning av hur den kommunala förvaltningen har växt fram.

Den första delen av manuskriptet var i stort sett klar i juni 1984 men har sedan blivit liggande. För att få någonting färdigt har jag valt att här ge ut del 1 som omfattar åren 1964 - 1929. Förhoppningsvis skall det med tiden även komma en del 2.

Luleå i juli 1992

Georg Palmgren

1850-1860-TALEN

Under några årtionden i mitten av 1800-talet var flera lantmätare sysselsatta med uppmätning och kartläggning av Luleå stads mark, utan att för den skull kallas stadsingenjörer. Deras arbete har legat till grund för den fastighetsindelning som gällde fram till dess det nya fastighetsregistret lades upp omkring år 1920. Det kan därför vara i sin ordning att börja redogörelsen om stadsingenjörer i Luleå med att berätta något om dessa lantmätare och deras arbete med kartläggning av staden.

Kommissionslantmätaren Nils Peter Bodén hade omkring år 1856 påbörjat reglering av tomter och gator på västra sidan av staden, dvs väster om nuvarande Tullgatan.

Genom en tragisk olyckshändelse omkom N P Bodén den 22 september 1856. Det berättas att han på hemresa från Över-Kalix avrest ensam från Töre gästgivargård kl 8 på eftermiddagen. Löjtnanten Grape hade gett sig iväg strax innan och körde långsamt för att Bodén skulle komma ikapp. Till slut vände Grape åter till Töre och skaffade hjälp för att leta efter Bodén. Man fann honom halvvägs mellan Töre och Jämtön, liggande död vid sidan av vägen under den kullvälta schäsen. Vid tinningen och näsan hade han några mindre sår och på hela övre delen av bröstet en stark blånad. Man antog att Bodén hade somnat under vägen och att hästen blivit skrämmd och stjälpst schäsen, varvid Bodén slagit emot något hårt föremål.

Kommissionslantmätaren Johan Gustaf Bränström fick uppdraget att fullfölja Bodéns arbete och att dessutom kartlägga övrig mark, både norr och söder om landshövdingeresidenset. Även östra delen av staden med Svartholmen och Båthusbacken skulle tas med i regleringen.

Den 31 mars 1857 uppvisade Bränström kartan och planen för den västra stadsdelen vid ett sammanträde i rådhuset. Det beslöts därefter bl a

att staden inte skulle utsträckas längre än till nuvarande Residensgatan,

att två tomter på vardera sidan av gatan som leder till residenset (Storgatan) skulle avtas och användas för trädgårdsanläggning mm samt

att marken norr och söder om residenstomten skulle användas till allmänt nyttiga anläggningar såsom fabrik, ångkvarn mm. Endast större och prydligare byggnader skulle få uppföras i närheten av residenset.

Den 27 oktober samma år hölls ett nytt sammanträde, då kartan och planen för Svartholmen och Båthusbacken förevisades.

Borgmästaren Curtelius ansåg att lantmätaren Bränström hade överskridit sina befogenheter när han kallat till sammanträdena. Det var endast Konungens befallningshavande, magistraten, prästerskapet och lantmätare i samband med laga skiften, som hade rätt att sammankalla menigheten för att behandla frågor som angick det allmänna. De beslut som fattats vid föregående sammanträde borde därför vara utan verkan.

Ett nytt sammanträde hölls den 27 april 1858. Kommissionslantmätaren J E Nyström anmärkte då att den nuvarande Timmermansgatan inte var parallell med gatorna på östra och västra sidan och ville att man skulle rätta till detta i den nya stadsplanen.

Vid sammanträdet den 12 maj 1858 ingav Nyström en skrift med bl a förslag om

att gränser och allmänna platser i den gamla stadsdelen borde upptas som de var i verkligheten och inte i enlighet med 1790 års stadsplan,

att gator och kvarter borde ges namn och tomterna numreras,

att stadens huvudgata borde framdagas i öster ned till sjön (Skurholmsfjärden). Detta vore ett rättvisekrav eftersom två gator på västra sidan skulle upptas till sjön och promenadplatser avsättas samt

att vice kommissionslantmätaren Per August Brännström, som besatt skicklighet och raskhet och ännu inte hunnit få andra förordnanden, skulle få i uppdrag att slutföra regleringen och utföra de föreslagna åtgärderna.

Den 9 november 1858 sammanträdde magistraten och behandlade bl a de anmärkningar som gjorts mot planförslaget.

Om Nyströms förslag att lägga Timmermansgatan parallell med de övriga tvärgatorna invände magistraten bl a, att om man ritade in gatan på planen så borde den också byggas. Det skulle medföra så många omflyttningar och nybyggnader samt en blandning av gamla och nya hus, att det skulle förorsaka den största oreda och trängsel samt även för århundraden göra hela gatan obegagnelig. På marken skulle det inte "utan noggrannt beskådande" vara märkbart att gatan hade sned riktning i förhållande till andra gator. Gatan skulle därför förbli i sitt befintliga läge. Dock skulle det inte hindra en omreglering "i händelse av härjande brand skulle förstöra hus och gårdar utmed ifrågasatta gator".

Lantmätare Bränströms värderingar underkändes. De hade inte skett i den ordning som var föreskriven och hade dessutom skett utan stadens innevänares vetskap. Borgmästare Curte-lius upprepar i protokollet de tidigare framförda anmärk-ningarna mot Bränströms handläggning av planfrågan.

Den 18 november 1858 fick vice kommissionslantmätaren Johan Jacob Sundström uppdrag

att på kartan uppta torget och stränderna i det skick de befann sig,

att göra en plankarta utan några hus inritade,

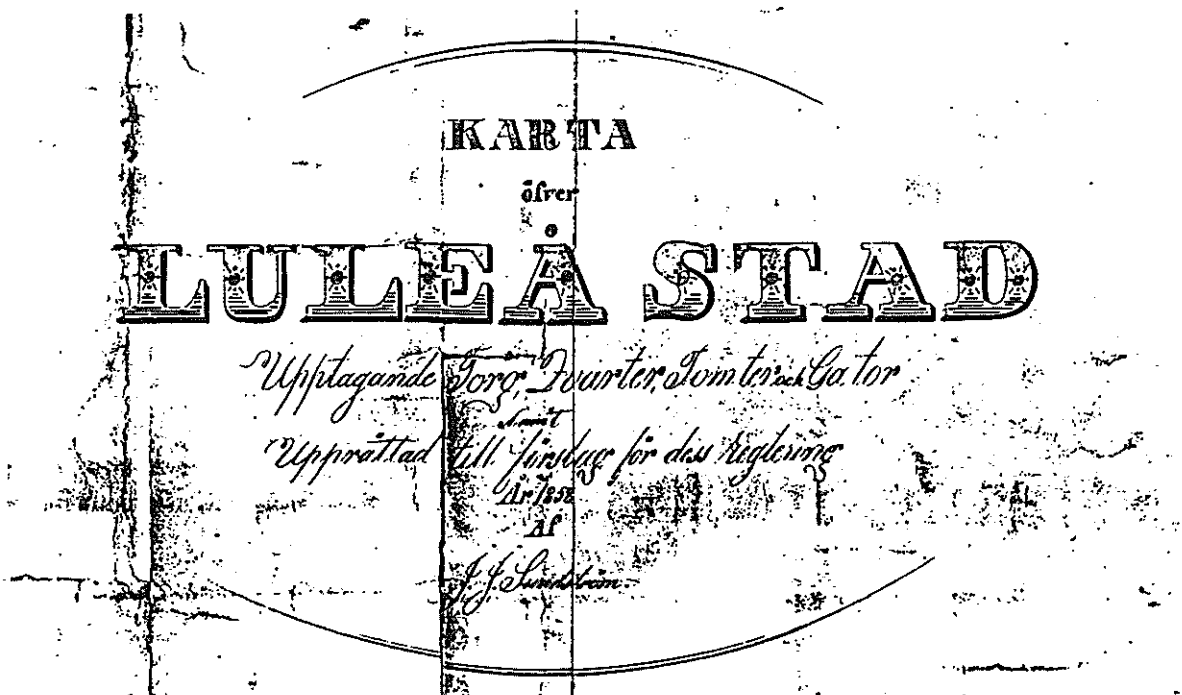
att dela in kvarteren i tomter samt

att sätta namn på både gator och kvarter.

Sundström påbörjade genast arbetet och planen fastställdes sedan den 1 januari 1859.

Bland övriga mätninguppdrag i staden från denna tid kan nämnas att kommissionslantmätaren Per August Brännström år 1863 upprättade karta över stadens donationsjord mellan Notvikshemmanet och stadsplanen (P15) och över stadens mark på Hertsön (P17).

Andre lantmätaren Olof Öhlund hade redan år 1847 mätt upp vissa delar av ägorna på Stadsön (P13) och stakade år 1867 upp rågången mellan Luleå stads och Gäddviks bys ägor på Nordantillheden (I20).

Vinjett till 1858 års karta upprättad av J J Sundström

LULEÅS FÖRSTE STADSINGENJÖR

JOHAN ERIK NYSTRÖM 1864 - 1871

Johan Erik Nyström föddes i Alvik den 1 mars 1822. Han var äldst av 11 syskon och fick tidigt hjälpa fadern i jordbruksarbetet. Vid 14 års ålder hade han, till största delen på egen hand, skaffat sig så mycket vetande att han fick tjänstgöra som privat skolmästare för grannbyarnas barn.

Efter konfirmationen arbetade han i tre år som skrivare hos häradshövding L O Boström i Gammelstad men beslöt sedan att bli lantmätare.

Genom självstudier och hårt arbete kunde han år 1842 med egna medel bekosta resan till gymnasiet i Härnösand för att läsa de ämnen som fordrades för att bli lantmätare. Han praktiserade i Ångermanland och kunde år 1844 resa till Stockholm och fick året därpå sin lantmäterieexamen.

I april 1849 blev han vice kommissionslantmätare i Norrbottens län, år 1857 styresman för avvitringsverket inom länet och år 1860 utnämndes han till förste lantmätare.

När stadsfullmäktige inrättades i Luleå i enlighet med 1862 års förordning, blev J E Nyström vald till dess ordförande och var det sedan under åtta år.

Vid 1871 års val inträffade dock det anmärkningsvärda, att Nyström inte blev omvald som ledamot i stadens fullmäktige.

I besvikelsen över detta avsåg sig Nyström några av sina kommunala uppdrag, bl a stadsingenjörsbefattningen och ledamotskapet i kommittén för stadskartefrågor. Han skriver bl a

"Under den tid af 15 år, som jag bott härstädes har det varit mig ett nöje att, efter min förmåga, försöka utföra de uppdrag, allmänna Rådstugan eller Stadsfullmäktige lämnat mig; och har jag något inbillat mig att jag i ett och annat varit staden till gagn.

Då nu emellertid vid utgången af det sista stadsfullmäktigeval och de föga grannliga förberedelser, som därförinnan egt rum, visat att jag bör upphöra med att hafva befattning med stadens kommunala ärenden, finner jag det vara i sin ordning, att jag ej längre innehar nedannämnda uppdrag för stadens räkning, utan afsäger mig härmed ...."

Stadsfullmäktige beslöt att efter någon diskussion bifalla vissa av avsägelserna. Den som avsåg stadsingenjörsbefattningen föranledde däremot inte någon åtgärd från stadsfullmäktiges sida.

Stadsingenjörsbefattningen var på denna tid ingen syssla som var avlönad av staden. Troligen var det i första hand fråga om att vara magistraten och tomtägarna behjälplig med tomtkartor och arealintyg mm. Det kan ha fallit sig naturligt att J E Nyström, som var lantmätare, tagit på sig detta uppdrag.

J E Nyström hade dock kvar en del kommunala uppdrag, bl a i direktionen för Tjuvholmsarbetena och som inspektör för brandväsendet.

År 1874 var han åter ledamot i fullmäktige och tjänstgjorde som vice ordförande. När byggnadsnämnden inrättades år 1875 blev J E Nyström dess ordförande.

J E Nyström hade redan år 1864 valts till landstingsman och år 1879 valdes han in i riksdagens första kammare. Han avled under riksdagsarbetet i Stockholm den 23 februari 1889, nära 67 år gammal.

(Källor: bl a Conrad Sjöstedt, "Johan Erik Nyström, bondsonen från Alvik, som blev förste lantmätare". Norrbotten 1928)

LULEÅ STAD PÅ J E NYSTRÖMS TID, 1864 - 1871

År 1864

År 1862 hade den nya författningen antagits, som innebar att staden skulle styras av stadsfullmäktige i stället för som tidigare borgmästare och råd. Ärenden till fullmäktige skulle beredas av en drätselkammare.

I Luleå började stadsfullmäktige fungera från år 1864 med J E Nyström som ordförande. Bland stadsfullmäktiges beslut från detta år kan nämnas att

Hundskatten skulle bibehållas och utgå med 5 riksdaler för varje kreatur. Skatten skulle användas till "förut bestämt ändamål", nämligen till stadens förskönande genom planteringar.

Renhållningen av stadens allmänna platser vid bl a rådhuset, kyrkan och Stora torget skulle upplåtas på entreprenad åt den minstbjudande.

Sopning skulle ske sista helgfria dagen varje vecka. Som biträde skulle få användas de hjon som var intagna på fattighuset och som ägde krafter därtill. Drätselkammaren anförde i sitt förslag, "att det inte syntes obilligt att de på fattighuset intagna hjonerna, som ingalunda kunde anses sakna krafter, skulle biträda vid renhållningen såsom någon gottgörelse för det underhåll, eller den fördel av varma rum, som de åtnjöt av staden".

Stadsträdgårdsmästaren skulle få löneförhöjning till 200 riksdaler om året samt två boningsrum med källare. 50 lass gödsel skulle inköpas till stadsträdgården.

Med anledning av 50-årsminnet av Sveriges och Norges för-
ening den 4 november skulle elementarskolan och rådhuset illumineras för en kostnad av 150 riksdaler. Stadens inne-
vånare uppmanades att samlas å Rådhuset vid andra ringningen för att tåga i procession till gudstjänsten.

En bärgningskår skulle inrättas för att vid eldsvådor och andra tillfällen ta hand om kreatur och lös egendom.

År 1865

Fullmäktige beslutade att den marknad som man alltid hållit i Luleå under september månad skulle dras in eftersom den var obehörlig och i många avseenden skadlig.

Mulbetesavgiften för kreatur som betade på stadens mark skulle utgå med 1 riksdaler för en häst och 50 öre för en ko.

Staden skulle överta all minuthandel och utskänkning av brännvin och andra spirituosa drycker under tre år.

Den organiserade patrullen om 8 man skulle inte användas på andra tider än då arbetarna vid Kanalen i Lule älv var i staden, och skulle alldeles upphöra så snart detta arbetsfolk avrest.

År 1866

14 st gaslyktor av professor Vilanders konstruktion inköptes och sattes upp i staden. Några år senare anskaffades ytterligare ett antal lampor. I en insändare i Norrbottens-Kuriren den 6 november 1874 ondgör man sig över skötseln av gatubelysningen:

"Tändningen av gaslyktorna på stadens gator tyckes hava blivit anförtrodd åt personer som ej riktigt kunna göra skillnad mellan ljus och mörker. Under de klaraste månskensaftnar hållas lyktorna lysande, men då det är mörkt som i säcken, får man famla sig fram utan belysning.

Under nätterna mot onsdagen och torsdagen, ehuru ganska mörka, funnos endast ett par lyktor tända. Under vilka förhållanden och då man ju inte har något att vänta av den, som det egentligen tillkommer att hava tillsynen över gatubelysningen, är det kanske att hoppas att drätselkammaren ville vidtaga den radikala utvägen att hålla inne med något av lykttändarnas arvode så ofta som de visade försumlighet i nu antydda hänseende."

100 lass jord skulle uppköras för att fylla igen gropar och ojämnheter på skoltomten.

Ett maskineri skulle inköpas till mudderverket och 25.000 riksdaler skulle upplånas för muddringen av Tjuvholmssundet.

De tre kartorna över staden skulle sammanföras till en fullständig karta. Arvodet till vederbörande lantmätare skulle uppgå till högst 350 riksdaler.

År 1867

Beslöts på förslag av stadsfiskalen C J Holmberg att stadsinnevånarna själva skulle ombesörja patrullering under den mörka årstiden. Patrullen skulle bestå av 4 personer. Skyldighet att delta skulle åligga varje mansperson som råder över sig själv, och kvinna, som var i den ekonomiska ställning att hon ansågs kunna genom lega åstadskomma denna skyldighet. Holmberg skriver bl a:

"Som det nu i flere års tid visat sig att flerfaldiga stölder inom staden begåtts och enskilda personer, vilka blivit av tjuvar hemsökta, bestulits på ej obetydliga pennigevärden, så får jag till Herrar Stadsfullmäktige hemställa, om det icke vore av nöden påkallat, nu mera som förr, det Stadsfullmäktige besluta att i staden organisera en nattpatrull bestående av 2 eller 4 man, som under den mörka årstiden varje natt patrullerade och, för att vad möjligt är försöka, förekomma möjligen förestående stölder och därest sådana sker, komma tjuven på bar gärning.

För åstadskommande av en sådan patrull och för att kunna få personer som verkligen intresserade sig för saken samt för undvikande av att anlita medel från stadskassan, för betalning åt legokarlar, får jag hemställa såsom det lämpligaste sättet vore att stadsinnevånarna själva i tour fullgjorde patrulleringen såsom det sker i andra nära grannstäder. Fästade jag Stadsfullmäktiges uppmärksamhet därpå, att under instundande höst och vinter är det att befara, det stölder, tillfölje av den stora nöden genom den svåra missväxten, komma att utövas mera än någonsin förut, och då man har en sådan tid att emotse, vore det ju illa om stadens innevånare icke ville göra någonting för att, vad möjligt är, söka förekomma sådant".

Patrullen uppdelades i två avdelningar som skulle utgå åt var sitt håll, så att den ena besökte de delar av staden som låg väster om Västra Kyrkogatan och den andra patrullen den del som låg öster om samma gata. Därefter skulle de båda patrullerna sammanträffa å tid och ort som stadsfiskalen, eller i hans frånvaro, de patrullerande själva bestämde.

Var och en som gick patrull borde vara försedd med en bricka å vilken det fanns ordet "Patrull" samt en visselpipa. Dessa emottogs och återlämnades å Rådhuset av stadsvaktmästaren.

Patrullskyldigheten indelades i 6 klasser efter skatt.

Klass	Bevillning riksdaler	Patrulltjänst antal nätter
1	1- 2	1
2	2- 5	2
3	5-10	3
4	10-20	4
5	20-40	5
6	40 och därutöver	6

Utgift och Inkomst - Utgifter.

Planeringar		8990	
Kyrkan & folkskolan		1500	
Fattigvården		4838	
<u>Amortering ut Rantor</u>			
tu Kong Kongej Sammenskiødet	1560		
tu Kjøbhus Direktiønen	1770		
tu Kjøbhus Kjøplunde, Rente i 5000 R	300		
tu Kjøbhus Kjøplunde, Rente i 3000 R	180		
tu Landskapsdirektøren Bergmann	1590		
tu Amortering i Kjøbhus Fidejæms Bank, 9000 R			
tu Rente i Lænes	1200	90200	
tu ds i Lænes i Kjøbhus Bank, 5			
tu ds afdelings Kontor, jønt Rente 4500 R			
tu Første Landmeters Nystrom for et Læne	5106.94		
tu Kjøbhusdirektøren Tegstrøm for ds	1800		
<u>Extra Utgifter.</u>			
tu Regningskostnad	130		
tu Kjøbhus	90		
tu Sommer Landsvægens underhold	490		
tu Kjøbhusdirektøren bestyret	495		
tu Kjøbhusdirektøren	150		
tu Omkostnader for Kjøberne i Kjøbhusdirektøren	200.00		
tu For Kjøbhusdirektøren græfning	3000		
tu For Kjøbhusdirektøren ved Kjøbhusdirektøren, bestyret			
tu Kjøbhusdirektøren og træplantering m.m. foretaget 3000 R			
tu For afhjælpning af mestest behof hos den mindre bemodrede Klasse under Kjøbhusdirektøren, m.m. børne hælles ords, mible	3000		
tu ds tu Oføretbedde Utgifter	2000	12485.06	
tu For Kjøbhus tu Edsørgs Læfiske		700	
		<u>54750</u>	

Luleå den 21 Dec
 P. M. M. M.
 M. M. M.

Förslag för Luleå Stad år 1868.

Inkomster.

Hamnpennningar	6000
Præmiesafgift	6000
Magasin & Pantrumshyra	300
Hundskad	150
Mätare & Dräkarpingar	50
Pötesmedel	100
Edelors Lofstake	2000
Kötvikshemman	800
Ångvarrenden	400
Jordskad	650
Tomt & Malbete	300
Uttestande & restlängden för 1866 års debitorering 5261 1/2 öron, hvaraf anses: som kunna erhållas	4000
Skilnad	34000

Och för Magistraten, till betraktande af hemilids berätt, förslår den utdelitering af kommunal utskylderna till med 3 Röd god hvarje beviljnings riksdelen, hvaraf bör inflyta 9000 Röd.
 Skulden som erfordras, mögta genom lån förskaffas med 25000 Röd.
Röd 34000.-

Röd 54,750.-

Län 21 December 1867.
 På Magistratens vägnar
 Siffert
 Ulfvick.

År 1868

Drätselkammaren fick i uppdrag att genom kungörelses införande i tidningen Kuriren en gång i månaden under ett halvt år tillkännage, att stadsfullmäktige utfäst en belöning av 50 riksdaler riksmünt till den eller de personer, som kunde förebbringa sådan bevisning, att våldsverkarna å stadens planteringar kunde fällas till ansvar, och att i samband därmed låta införa kungörelse om det straff, varmed sådan våldsverkan i nya strafflagen var belagd.

För att bereda nödhjälpsarbete åt stadens behövande antog fullmäktige ett erbjudande om hyggesrätt inom två skiften på Sandön. Från de ca 30 vedhuggarna inlämnades i mars månad en begäran om att få bättre betalt:

"Undertecknade, som för stadens räkning äro sysselsatta med vedhuggning å Sandön, anhålla härmed vördsamt, att oss måtte beviljas någon tillökning per famn räknat i det förut bestämde priset 1 rd 12 öre för gran - och 1 rd 25 öre för famn björkved.

Vi äro visserligen tacksamma för det Herrar Stadsfullmäktige berett oss tillfälle till arbetsförtjänst, men då denna förtjänst är så ringa, att, ehuru vi börja med arbetet tidigt på morgonen och därmed fortsätta till sent på aftonen, och med beräkning, att minst 1 1/2 dag under det strängaste arbete åtgår för huggning och transport av en famn med gran - likasåväl av björkved, ned till stranden, samt, att vi under nuvarande förhållanden knappast förtjäna så mycket som fordras till bröd för dagen för var och en av oss, då man räknar avdrag för yxors slitning, vidmakthållande och istandsättning, så skulle vi, så mycket mera vara tacksamma, om en tillökning kunde oss beredas, ej allenast för den redan huggna utan även för den ved som hädanefters hugges och av oss från skogen nedföres.

Under det vi hoppas om bifall till denna vår framställning, teckna vi ...."

År 1869

Fanjunkaren J Lundberg ansökte att bli antagen som stadsbyggmästare och anförde

"Då varje stadssamhälle, som genom förvärvskällor skaffat sig tillgång att genom enskildas eller offentliga byggnader, vilka inom dess område utföras, utmärka det framåtskridande, som av förkovran bliva en följd och av tidsfordringarna är att förvänta, har behov av någon, som kan tillhandagå med råd och upplysningar vid byggnaders konstruktion, uppförande och arkitektoniska ornering, så, och då Luleå stad icke, åtminstone mig veterligt, har någon, som vill åtaga sig ledningen och tillsynen av dess gemensamma arbetsföretag samt tillhandagå de samhällsmedlemmar, vilka önska

1868.

Rungörelse.

N:o 73.

Uti innevarande års markegångstaxa för Norrbottens Län har Kongl. Kammar-Collegium, uppå deß Advokatfiskals-Embets yrkande, fastställt följande pridförändringar nemligen:

	Ritomynt.
A. Markegång i enlighet med föreskriften uti § 3 mom. 2 och 3 af Kongl. Rungörelsen den 11 Maj 1855, angående grunderna och sättet för Markegångsprisens bestämmande.	
1:a punkten.	
Hänte- och Kronotionde- samt andre dermed jemförliga persedlar:	
1 laß Djärwirke	— 10
1 stälpund mjukt bröd, af $\frac{2}{3}$ råg- och $\frac{1}{3}$ korunjöl	— 9
3:e punkten.	
Soldat-beklädnadsperedlar:	
1 Wapenrod	21 74
1 Halsduk	— 55
1 par Byxor af obleft linnewäfnad	3 55
1 par Stibletter af tältduk	— 94
4:e punkten.	
Wätsmans Beklädnads- och Hemtallsperedlar:	
3 stället för af trycksel upptagne "2 wäst med ärmnar af blått wadmål" bör stå: "1 Wäst med ärmnar af blått wadmål."	
7:e punkten.	
Underhåll för tågande trupper:	
a) en mans dagportion, bestående af 2 stälp. mjukt bröd 15,625 kubitum Arter och 33,3 ort salt Kläff, ...	— 39
8:e punkten.	
Bröd åt Fångar under försling:	
1 stälp. 33,3 ort mjukt Rågbröd	— 12

Utdrag ur 1868 års markegångstaxa

att genom minsta möjliga kostnad bereda sig den bekvämlighet, som därmed kan förenas eller med sakkännedom kalkulera de för en byggnad blivande kostnader ävensom de, vilka genom arkitektoniska orneringar vilja pryda sina hus till eget och samhällets trevnad, får jag härmed vördsamt anhålla att bliwa antagen till stadsbyggmästare. Och då jag en längre tid varit sysselsatt med tekniska arbeten av flera slag samt under de senare åren, icke utan uppförlingar, isynnerhet ägnat min uppmärksamhet åt arkitektur och ägt förmånen att vara anförtrodd flera sådana arbetens konstruktion och utförande, så hoppas jag kunna motsvara de billiga anspråk, Luleå stads aktade samhälle har rätt att fordra.

Men då ett sådant åtagande, som medför skyldighet att däråt ägna den uppmärksamhet, som konstens och industriens framåtskridande fordra, medför uppförlingar, vilka billighetsvis böra av samhället gottgöras, så får jag föreslå, att därest

Stadsingenjörer i Luleå

1864-1871

-----
min ansökan villfares, mig tillerkännes ett årligt arvode av 300 riksdaler att utgå från den dag antagandet sker samt tractamente med 3 riksdaler för varje dag, som användes för allmänna arbetens tillsyn och ledning.

Och då, enligt vad känt är, Piteå stad utbetalar enahanda årsarvode åt en som högst ringa motsvarar de fordringar, som av en stadsbyggmästare förväntas, och Umeå stad ersätter sin med 800 riksdaler i årlig lön, förutom förhöjt dagtractamente, så torde mina anspråk icke befinnas obilliga.

Luleå den 11 oktober 1869. J Lundberg."

Stadsfullmäktige fann dock inte skäl att fästa något avseende vid ansökan. Först år 1875 anställdes Lundberg som stadsbyggmästare i samband med att en byggnadsnämnd inrättades.

Från landshövdingen hade erhållits ett upprop om insamling till de nödlidande i Småland. Stadsfullmäktige hade sig bekant att listan redan cirkulerat inom staden och att de insamlade medlen redan hade uppgått till omkr 500 riksdaler och ansåg att skrivelsen inte borde föranleda någon åtgärd.

Länsstyrelsen

i
Luleå,
Landskansliet.

2007

Till Stadsfullmäktige, Luleå.

Jemte det Landshöfdinge-Embete t öfverlemnar hosföljande kungörelse, med begäran, att I rikjen låta densamma komma till allmänhetens kännedom, för Landshöfdinge-Embete t hemställa, hurvida icke Pastors-Embete t och Kommunal-Nämndens Ordförande finna lämpligt föranställa om insamling af medel åt våra nödlidande Småländska bröder. Då Norrland varit hemsökt af hungersnöd, har Småland alltid räckt en hjälpsam hand till densamma lindrande, itthy att icke blott husbönder utan äfven tjenare lemnat bidrag, hvar och en efter sin förmåga. Landshöfdinge-Embete t vill derföre föreslå, att listor utsändas i byarne, hvarrest Kommunal-Nämndens ledamöter mottaga medlen, hvilka i den mån de inflyta, skyndsammast insändas till Landshöfdinge-Embete t, som för densamma utdelning sedermera skall aflenna samreetsgrann redovisning. Luleå Landskansli den 2 Februari 1869.

Landshöfdinge-Embete t:

B. A. Ekström.

Y. A. Genberg.

År 1870

Riksdagen beviljade ett extra bidrag av 20.000 riksdaler riksmünt åt ekonomiska kartverket i Norrbotten. I övriga delar av landet skulle kartutgivningen tills vidare inställas. Kuriren skriver

"Den sympati som riksdagen sålunda lagt i dagen för länets ekonomiska kartverk är lätt förklarlig, då man vet att dess styresman är medlem av första kammaren."

En kungörelse utfärdades om att stadsborna inte fick sända sina kreatur andra vägar inom staden än efter strandgatorna. År 1874 bestämdes sedan att de som bodde i västra stadsdelen och Skatan skulle driva sina kreatur antingen efter Södra Strandgatan eller efter Västra Tull- och Skeppsbrogatorna till Norra Strandgatan. De som bodde i östra stadsdelen eller Svartholmen skulle driva sina kreatur efter Timmermansgatan och sedan antingen efter Östra Skeppsbrogatan för att komma in på Lilla Lulsundsvägen eller också åt Kronomagasin för att komma in på allmänna landsvägen.

Hans Kungliga Höghet Prins Oscar besökte staden den 25 juni och stadsfullmäktige beslutade anslå högst 750 riksdaler för dekorerings mm.

Anslaget kom att överskridas med 120:98. Revisorerna ursäktar festkommittén med att den svårligen kunde beräkna att te musikerna skulle kosta 241 rd, äreporten 230 rm mm. Inte heller kunde man begära att kommittén skulle börja accordera och pruta eftersom arbetena måste ske genast och reparationer och upprustningar av åtskilliga av stadens plank, gator, bryggor och hus måste ske.

Konungens befallningshavande hade förmedlat ett upprop från föreningen för frivillig vård av sårade och sjuka i fält. Stadsfullmäktige uppmanades att insamla de medel som kommunens innevånare av sann människokärlek ville tillskjuta. *"Flera tusende sårade och sjuka krigare, vilka var på sin post med sitt blod bevisat sina fosterland trohet, hava fått utbyta en ärofull plats i ledet mot den på sjukbädden och begära vår hjälp. Krigets härjningar kunna även drabba vårt fädernesland och göra en hjälpende hand behövlig för oss. Vi bör därför skyndsamt lämna vår skärv till de mångtusende som förblöda på slagfältet."*

Denna insamling för vård av sjuka och sårade under det pågående tysk-franska kriget inbringade 65 riksdaler.

Planteringen å Residensgatan synes oss allt annat än löfresrik, icke nog med att hon därmed blivit misshandlad av okynnet. De unga telningarna äro enligt fleras åsigt malplacerade i det de nämligen äro ställda på själva dikeskanten, vilket vållar att regnvatten, som skulle komma dem

till godo, ej hinner sippra ned i jorden utan genast rinner bort. Planteringen på södra sidan av kyrkan står sig onekligen vida bättre".

Ur Norrbottens-Kuriren 19 maj 1870: Kungörelse: "Stadens rotemästare anmodas härigenom att var och en inom sin rote uppteckna antalet häst- och nötkreatur för vilka inom staden boende vilja begagna betet å stadens mark samt att förteckningar därmed i god tid före den 1 instundande juli till stadskassören avlämnas för rättelse vid debitering av löpande mulbetesavgifter. Och erinras kreatursägare därom att laga ansvar kommer att tillämpas mot den som utan förutgången anmälan gagnar betet å stadens mark eller å betesmarken utsläpper fler kreatur än som uppgivits samt om nödvändigheten att, för så vitt möjligt är, icke sända sina kreatur andra vägar inom staden än efter strandgatorna."

År 1871

Ingenjören R Waldenström uppvisade en av honom efter anmodan avfattad karta över staden innefattande gamla och nya stadsplanen. Stadsfullmäktige beslutade att gård eller tomt i nuvarande skick skulle åsättas hel nummer, att ordningen för numreringen skulle ske tvärs över staden i norr och söder, att om efter sålunda åsatt numrering tomt delas i två eller flera delar, vardera delen erhåller ursprungligt tomtnummer med tillägg a, b, c ... samt att övriga lägenheter såsom magasin och stopebodas skulle upptas under särskilda nummer i särskild numrering.

Ingenjören Waldenström anmodades att utarbeta en ny jordebok över staden i överensstämmelse med den nya numreringen.

Till förekommande av hamnens uppgrundning genom spånor och splint från trävaror föreslogs ändringar i hamnordningen.

Stadsfullmäktige föreslog att "Trävirke av vad slag vara må, skall, då arbetet verkställes sommartiden, täljas inom bjälkbom eller å land. Sker sådant arbete om vintern, eller verkställes samma årstid annan huggning å bryggor, till nybyggnad eller reparation eller till vilket annat ändamål som helst, vare arbetsgivare eller ägare till det under arbete varande föremålet pliktig att i mån av arbetets fortgång bortföra varje slag efter arbetet uppkommande rester, så att vid islossningen intet sådant avfall må kunna bidra till hamnens uppgrundning".

Magistraten kunde för sin del inte tillstyrka förslaget och anförde att "ett ovillkorligt medgivande av trävirkes upp-täljande sommartid inom bjälkbom synes dock, tvärt emot vad som varit avsett, komma att medföra fara för uppgrundning av området inom bommen och vidare av hamnen i övrigt och bör under sådant förhållande dylik täljning ej vara fritagen från det ansvar, vartill den gör sig skyldig som uppgrundning förorsakar, än mindre bestämt tillåten, och de av

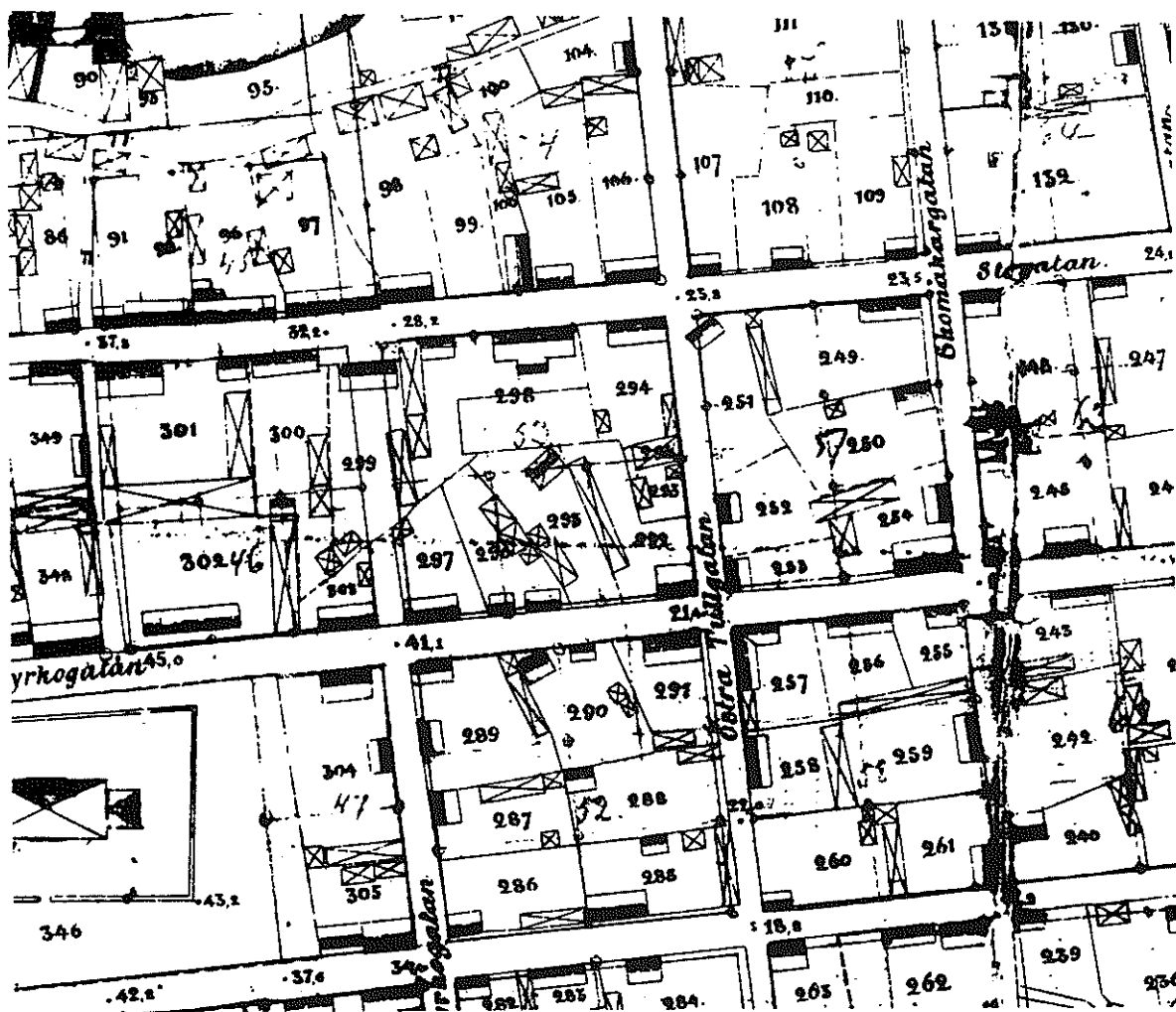
-----

stadsfullmäktige föreslagna skärpta bestämmelserna till uppgrundningens förekommande torde icke vara av behovet påkallade."

Vid föredragning inför Landshövdingeämbetet befanns förslaget vara uppenbart stridande mot 16 § av Kungl. Fiskestadgan den 29 juni 1852 och kunde de begärda ändringarna inte bifallas, utan hade vederbörande hammästare att ställa sig lag och författningar till efterrättelse.

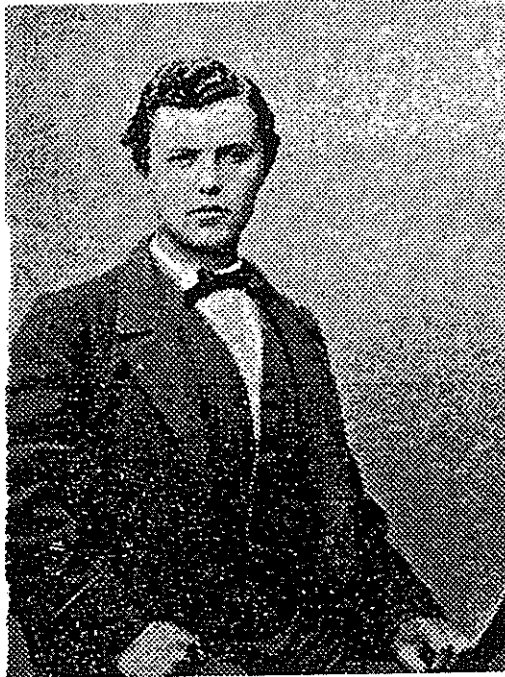
Norrbottens-Kuriren rapporterar om Chicagos brand. 250 personer dödade och 98.500 husvilla. Förlusten i egendom uppskattas till 290 miljoner dollars.

Norrbottens-Kuriren 28 december 1871: "I morgon kl 11 förmiddagen hava stadens röstberättigade innevånare var och en i sin mån tillfälle att inverka på stadens närmaste öden enär val av 20 medlemmar av stadsfullmäktige blivit utlyst." Bland de avgående var bl a stadsfullmäktiges ordförande J E Nyström.

Utdrag ur 1866 års plankarta. Fastigheten nr 298 ägdes av J E Nyström

ERIK RUDOLF WALDENSTRÖM 1872-1881

Efter J E Nyströms avsägelse i januari 1872 uppehölls stadsingenjörssysslan av länsbokhållaren Erik Rudolf (Rulle) Waldenström.

Han var född år 1841 och son till provincialläkaren E M Waldenström. Han tog vid 15 års ålder "lilla studenten" i Uppsala, dvs utan latin och grekiska. Han studerade senare juridik och blev länsbokhållare i Luleå. I något sammanhang benämnes han lantmäteriauskultant, vilket kan tyda på att han kanske haft planer på att bli lantmätare.

E R Waldenström hade femton syskon, varav åtta bröder som alla fick framskjutna poster i samhället. Mest känd är kanske den religiöse ledaren Paul Petter Waldenström.

År 1874 föreslog herr Holm att stadsfullmäktige skulle anslå medel till att avlöna en stadsingenjör. Vid det tillfället pågick arbete med att utforma förslaget till byggnadsordning i Luleå. Förslaget om avlöning åt stadsingenjören fick därför vila till dess byggnadsordningen hade fastställts den 26 februari 1875.

Den nya byggnadsnämnden, där J E Nyström var ordförande, ansåg det nödigt att kunna påräkna biträde av en sekreterare, en stadsingenjör och en stadsbyggmästare samt för upppassning och dylikt en vaktmästare.

Avlöningen föreslogs till 200 kronor om året för vardera stadsingenjören och stadsbyggmästaren, 100 kronor för sekreteraren samt 50 kronor till vaktmästaren.

Stadsfullmäktige biföll förslaget men uttalade samtidigt att det borde upprättas instruktioner för bl a stadsingenjören.

I kungörelse den 16 april 1875 meddelades att byggnadsnämnden antagit länsbokhållaren E R Waldenström till stadsingenjör och fanjunkaren J Lundberg till stadsbyggmästare med förbindelse för dem båda att mot skälig ersättning tillhandagå dem av stadens invånare som önska anlita deras biträde med upprättande av, den förre av tomtkartor och den senare av byggnadsritningar.

I oktober 1881 skriver Waldenström till stadsfullmäktige och begär att bli befriad från uppdraget i fattigvårdsstyrelsen: "Av sjukdom hindrad att med tillbörlig omsorg fullgöra de skyldigheter som åligga mig i egenskap av ordförande i stadens fattigvårdsstyrelse..."

Även tjänsten som stadsingenjör begärde Waldenström att bli befriad från. Nämnden behandlade ansökan den 17 januari 1882 och beslutade att kartografen G W Bucht skulle i fortsättningen biträda nämnden i de göromål som tillhörde stadsingenjörsbefattningen.

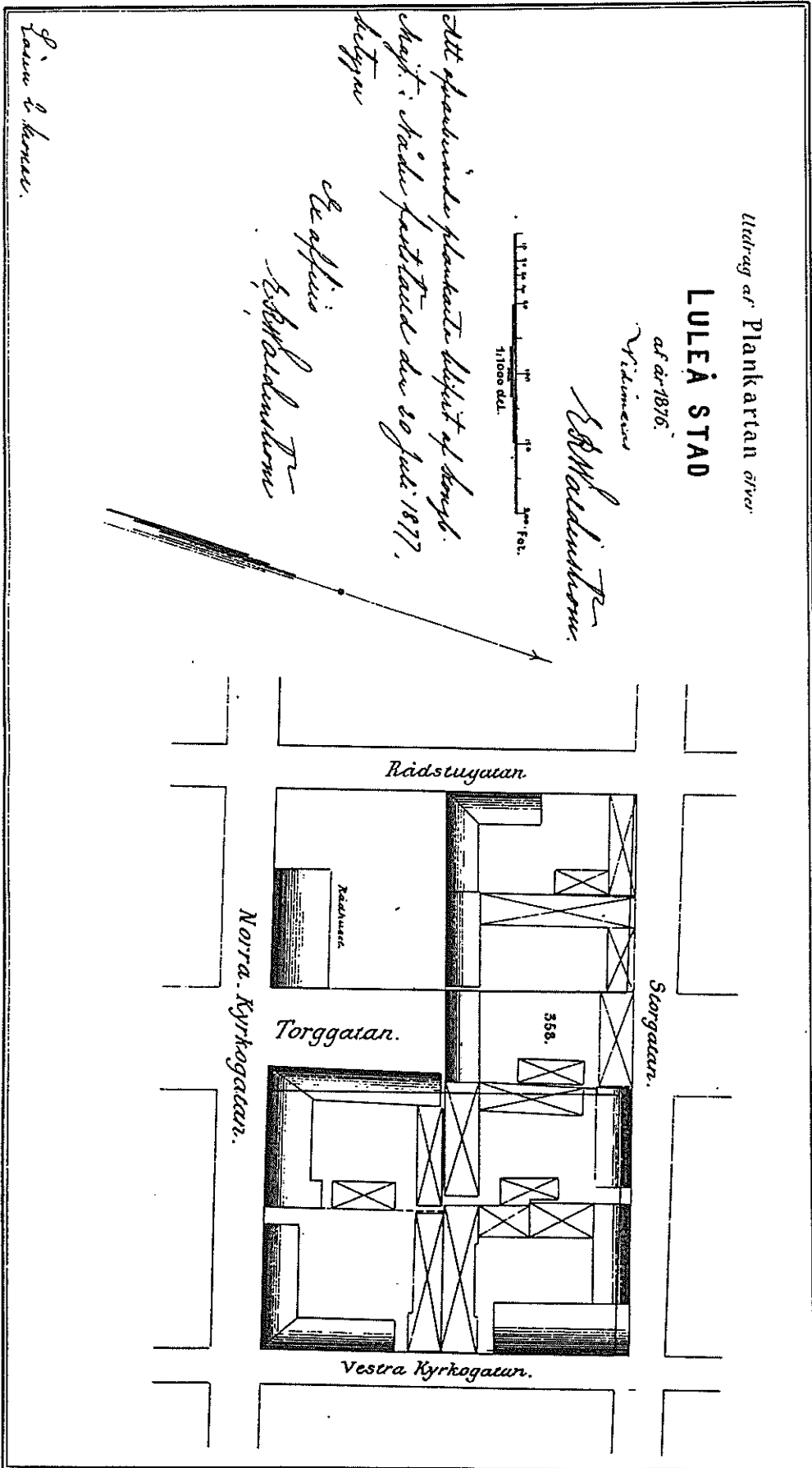
INSTRUKTION

Instruktionerna fastställdes vid byggnadsnämndens sammanträde den 1 maj 1875 och innehöll bl a

Stadsingenjören ålåg

att närvara vid nämndens sammanträden med rätt att i överläggningarna men ej i besluten delta,
att emot särskild ersättning, som av nämnden i händelse av tvist bestämmes, tillhandagå staden och enskilde med tomtkartors upprättande och utstakning av gränslinjerna för de byggnader som skola uppföras,
att upprätta den karta med beskrivning, som kan erfordras för stadens förändrade indelning i kvarter, torg och allmänna platser,
att å denna karta eller å särskild sådan angiva, efter avvägning, markens höjd och lutningsförhållanden,
att sedan stadsplanen blivit fastställd, verkställa den avritning av plankartan och avskrift av beskrivningen, som bör ingå till Kongl. Civildepartementet,
att upprätta karta över varje tomt, som hädanefter, på grund av vederbörande myndighets beslut bildas eller förändras, på sätt i 22 § av byggnadsordningen föreskrives,
att hava närmaste tillsyn däröver, att byggnaderna uppföras i enlighet med därför utstakade gränser samt till nämnden anmäla, när avvikelser skett samt
att i övrigt där så påfordras samt särskilt enl 66 § byggnadsordningen tillhandagå nämnden.

Karta över del av nuvarande stadsparken, upprättad år 1876 av E R Waldenström

LULEÅ STAD PÅ E R WALDENSTRÖMS TID 1872-1881

År 1872

Stadsfullmäktige beslöt att landsbor som idkade fiske vid Kluntarna m fl åt staden upplåtna holmar och skär skulle till stadskassan årligen erlägga en avgift av 3 riksdaler för varje båt. Stadens egna fiskare skulle vara helt och hållet befriade från avgift.

Efter att ha tagit del av en skrivelse från Småskärets fiskehamnelag beslöt fullmäktige att landsbor icke skulle äga rätt att å Småskäret eller Finnskäret m fl holmar uppföra hus eller brobyggnader eller vistas där för att idka fiske.

För mulbetesrätten å Kluntarna m fl holmar skulle landsborna årligen erlägga 2 riksdaler för en ko, 5 rd för en oxe, 10 rd för en häst samt 25 öre för får och getter.

Stadsbor som hade sina kreatur på Småskär och Finnskär skulle erlägga 1 rd för ko, 3 rd för oxe, 5 rd för häst och 12 öre för får och getter.

Kungörelse den 8 februari 1872: "All timmer och vedhuggning å stadens mark utom till gårdselvirke är från och med denna dag förbjuden vid laga ansvar, ävensom att sådana stadens fattiga som äro i oundgängligt behov av ved till eget bruk och icke genom inköp kunna förskaffa sig vedbrand, äga hos drätselkammaren anmäla sig för upplysningars erhållande från vilken trakt å stadens mark sådan får avhämtas ..."

Lulsundskanalen upprustas. Bönderna i Bensbyn, Björnsbyn, Brobyn, Brändön, Rutviksreveln, Smedsbyn och Vibbyn skulle bidra med mans- och hästdagsverken för att transportera material mm.

I brev till byaåldermannen i Smedsbyn anhåller entreprenören Fredric Backetman att "I beordrar dem i Eder by som tecknat arbetsbidrag i och för Lulsundets uppmuddring, att torsdagen den 27 juni och följande dagar inställa sig vid nämnde sund för utgörande av åtagne arbete, varje man försedd med spade och en del även med järnstör.

Upplysningsvis får jag nämna att arbetet nu pågått under denna vecka och att det påskyndas det möjligt är för att få det färdigt före höbärgningen, och att arbetare i följd härav legas på den försumliges bekostnad, emot den dagpenning som allmännast går och gäller."

År 1873

Direktören Thulin erhöill uppdrag att mot en ersättning av 250 riksdaler dika ut den s k Qvarnbackstjärn nedanför residenset. Kuriren kommenterar senare: "Stadens Pontinska träsk tyckes snart få en hastig hädanfärd, att döma av de grävningar som därifrån utföras - Stackars paddor!"

Kuriren den 25 juli: "Vår så kallade trädgård är en större skam för samhället än om alls ingen finnes. En trädgård utan träd är i det hela en orimlighet men blir både ynkelig och löjlig då den befinnes vara rätt och slätt ett potatisland. Våra grannstäder på ömse sidor om oss hava redan skaffat sig platser som förtjäna namnet stadsträdgårdar. Åtminstone är den i Piteå ganska ändamålsenlig såsom en förlustelseort för stadens befolkning, och blir det ännu mer då den växer ut till stranden. Det är gott och väl att ett fattigt och skuldsatt samhälle i första rummet tänker på att betala sina skulder och förkovra sina tillgångar, men har den en gång - gubevars - skaffat sig en stadsträdgård bör denna väl ej i årtal förbliva en - kåltäppa."

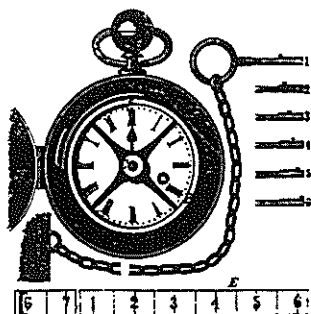
Stadsfullmäktige beslöt att telegrafiskt beställa ett svenskt vaktkontrollur så att detsamma kunde anlända innan sjöfartens slut för året. Uret överlämnades senare till magistraten.

WAKT-KONTROLL-UR

af

G. W. LINDEROTH.

STOCKHOLM. Drottninggatan N:o 28.

Sättet för detta Urs användande.

Vid vaktgöringens början inställer sig raktens anvisade ställe, och hämtar där kontroll-uret, som af Kontrollanten blifvit förutbeställt till begagnande, och igenlät så att dess lars är för raktens öfverflyttning, hvarefter det af denne modtages till de stationer eller ställen der vaktgöring skall ifrågakomma.

Kontroll-urets begagnande sker på följande sätt: Vid hvar och en af de stationer, der observation skall ifrågakomma, är en på hvarje hängande markeringsnyckel fastsatt; då denna insättes i uret och omsvrides, ästadkommer den på en i uret befintlig lithograferad pappersrem, ett märke som utvisar den tid då nyckeln varit begagnad, och beoök således af raktens blifvit verkställt. Denna pappersrem är så indelad, att den tydligen kan angifva observationer på hvarje 1/2-de minut.

Sedan nu raktens under sin tjänstgöring begagnat markeringsnyckeln vid hvarje ställe, så som hans instruktion det föreskrifver, afgår han vid raktens slut (medförande uret), till Kontrollanten som öppnar detsamma, uttager pappersremmen och dervid kontrollerar raktens tjänstgöring, hvarefter remmen fastsläppts i Journalen, som sedan för hela året utvisar huru vaktgöringens blifvit verkställt.

Dessa Kontroll-Ur hafva, genom sin ändamålsenliga konstruktion och dermed föränsade praktiska nytta, vunnit en öfverraskande utbredning. De äro starkt arbetade och försedda med väl gjorda verk, hvarigenom de göra säker kontroll möjlig. De äro med öfvel användade vid Fabriker, Sågverk, Vaktorn, Jernvägar m. s. st.

År 1874

Stadens revisorer hade uppmärksammat de ringa inkomster som staden skördade av sina stora jordegendomar - jordskatten belöpte sig nämligen endast till 50 öre per tunnland - och undrade om det inte vore lämpligt att höja denna skatt.

I stadsfullmäktige anförde herr Holm som bifall till förslaget bl a att penningvärdet sedan den tid då avgiften först bestämdes hade minskats betydligt under det att andra skatter hade ökats. Om beloppen hade utgått i natura, hade de nu motsvarat sitt ursprungliga värde. Han yrkade att skatten skulle höjas till 1 kr per tunnland.

Förslaget föranledde en omfattande debatt:

Herr Nilsson erkände att penningvärdet visserligen sjunkit, men trodde inte att man med säkerhet skulle kunna förutsäga hur länge detta skulle fortfara.

Ordförande ansåg att denna fråga inte borde ånyå upprivas. Det funnes många innevånare i staden, vilka hade sitt huvudsakliga uppehälle av det lilla jordbruket. Skatten skulle mest drabba arbetare och man gjorde ont med att höja den. Kostnaden för att uppbygga ett stycke oländig jord vore tillräckligt dryg förut och man borde inte genom skattehöjning omintetgöra all nyodling.

Herr Vålander menade att staden väl inte kunde vara en anstalt för att hjälpa några enskilda personer och om man frågade sig vilken som ägde den jord, på vilken det nu ifrågasattes att höja avgiften, kunde svaret inte utfalla annorlunda än att den tillhörde staden. Då så vore fallet borde man inte av någon slags barmhärtighetskänsla låta föranleda sig att bortse från vad stadens fördel krävde.

Vid omröstningen segrade avslagslinjen med 12 - 7.

I Kuriren kommenteras beslutet: "*Den utgång frågan fick är ägnad att leda till betraktelser som icke kunna bli annat än föga smickrande för herrar stadsfullmäktiges majoritet. Att var och en ser sin fördel till godo är vanligt och i viss grad tillåtligt och få torde de vara som helt och hållet frigöra sig därifrån. Men att så låta behärska sig av sina egna intressen att man förbiser andras rätt eller inte ens vill göra en undersökning, om dessa möjligen äga bättre rätt än en själv, det måste anses lika klandervärdt som oklokt. Genom ett sådant förfaringssätt giver man ju fritt spelrum för misstankar därom, att man vid beslutets fattande låtit sig leda av andra än ädla bevekelsegrunder.*"

År 1875

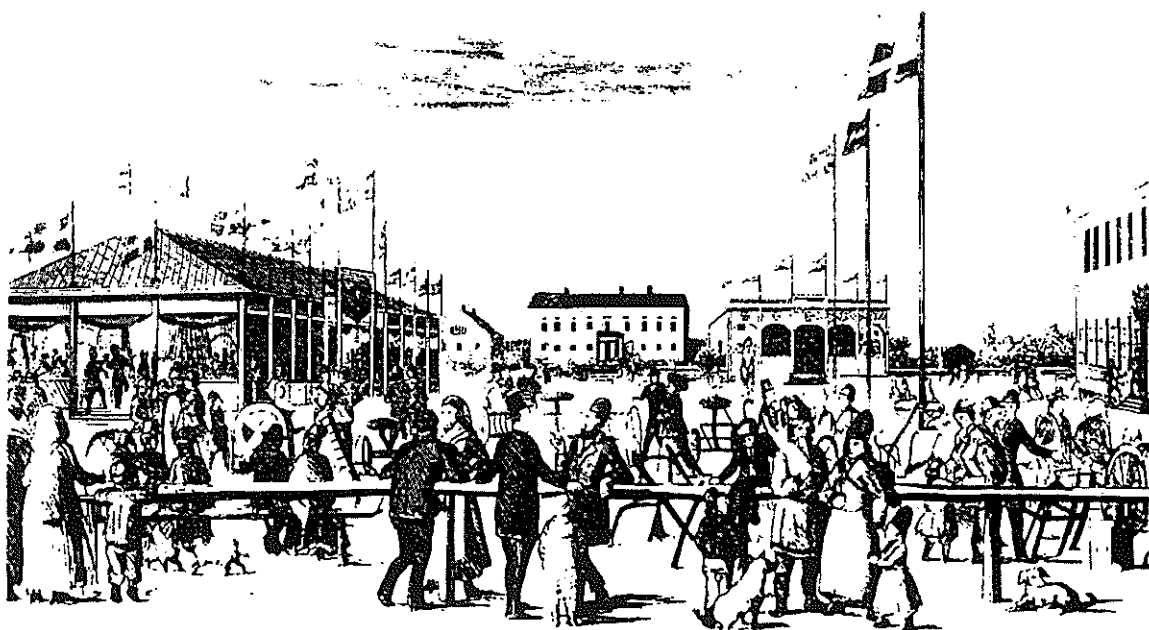
Byggnadsordning för Luleå stad fastställdes av Kungl. Maj:ts befallningshavande den 26 februari 1875. Inseendet över stadens bebyggande skulle komma att utövas av en för detta ändamål tillsatt byggnadsnämnd bestående av fem ledamöter, nämligen en lagfaren person, vilken magistraten inom sig utsåg, en person som magistraten ägde välja inom eller utom sig samt tre av stadsfullmäktige valda personer.

Annons 16 juli: "Mineralkällan vid Bärnäset är iståndsatt och behaga de som önska begagna den under sommaren anmäla sig hos undertecknad. Luleå i juli 1875. A Lange."

ÅR 1876

Stadsfullmäktige beslöt att inköpa 2:ne hästar jämte nödiga körredskap samt att antaga och avlöna 2:ne personer, vilka genom begagnande av dessa hästar skulle ombesörja fullgörandet av väg- och gatuhållningen samt renhållningen å allmänna platserna inom staden, ävensom att utse lämplig person att emot ett arvode av 200 kronor per år övervaka arbetenas omsorgsfulla utförande.

År 1877

Slöjdexpositionen i Luleå 1877. Tecknad af J.O.Högstadius

Mark uppläts norr om den planterade delen av stadsträdgården för utställning av jordbruks- och industrialster i Luleå den 15-17 augusti. Stadsträdgårdsmästarens ansökan om bidrag med 150 riksdaler för åstadkommande av en "vattenkonst" i och för förskönande av utställningen, avslogs.

År 1878

Trädgårdsmästaren Carlsson tillhörig ägovidd vid nya kyrkogården inköptes som lämplig tomt för den beslutade grindstugan. Drätselkammaren fick i uppdrag att låta uppföra byggnaden och att vidtaga åtgärder för att ordna den tillämnade kreatursvägen.

Hemställan skulle göras hos Magistraten om borttagande av morgon- och aftonringningen. Magistraten svarar:

..hava I hos Magistraten hemställt att morgon- och aftonringningen å Rådhuset måtte upphöra, utan att något skäl för denna hemställan anförts vare sig i protokollet vid beslutets fattande eller i den därpå grundade till Magistraten avlåtna skrivelsen.

Magistraten hyllar visserligen den åsikt, att alla sådana även från forntida ärvda inrättningar eller sedvänjor, som verka menligt på samhällets utveckling böra avskaffas, men anser därjämte att de fornåldriga institutioner, vilka ej hava oskäl med sig böra respekteras och bevaras. Till denna senare av dessa klasser vill Magistraten hänföra klockringningen. Den utgör en ordningsanstalt, som ägt bestånd antagligen lika länge som staden eller i århundraden. Den tjänar till angivande av tiden vissa moment av dygnet på samma gång nattvåktarnas åligganden delvis kontrolleras.

I förra avseendet är den gagnelig för en var och i synnerhet för den fattige som ej äger annan tidmätare än den som av samhället honom bjudes, och vad beträffar ringningens kontrollerande verkan så försvinner ej densamma genom det så kallade kontrolluret, vars utslag ej bekantgörs för allmänheten och först efter avläsning kan inhämtas. Ej heller torde några på bestämda tider återkommande klockljud kunna skäligen anses oroande eller nämnvärt störande, än mindre föranleda lidande och skada.

Institutioner av sådan beskaffenhet, som den ifrågavarande hava ock i städer av någon ålder bibehållits, och om de i några avskaffats, har det säkerligen ej skett till följd av desse samhällens större framgång i kultur utan varit beroende av helt andra förhållanden.

Med sin uppfattning av frågan i antydd riktning och då något allmännare missnöje med ringningen ej försports, har Magistraten icke ansett Eder berörda framställning för närvarande böra föranleda någon dess åtgärd. Luleå den 19 november 1879."

År 1879

På förslag av konsul H J Sundström beslöts att plåtar med gators namn och kvarterets nummer skulle på allmän bekostnad anskaffas genom drätselkammarens försorg och uppsättas. Efter samråd med stadsingenjören ansåg drätselkammaren att

"Herr Sundströms förslag i så måtto böra verkställas att i varje gatuhörn där hus eller plank finnes, anbringas två 12 x 6 tums plåtar, varå gatornas namn och kvarterets nummer målas med vit oljefärg på svart grund, samt att dessa plåtar, för att vinna nödig likhet sins emellan och i övrigt bliva snygga till utseendet och symmetriskt placerade, böra på allmän bekostnad anskaffas och uppsättas, varom Drätselkammaren torde få uppdrag.

Däremot finner Drätselkammaren för tidigt införa en adressnumrering å gårdarne, då hela stadsdelar ännu äro obebyggda, en del andra glest bebodda så att en mängd nya nummer framdeles måste inskjutas i gamla nummerordningen eller ny numrering äga rum, samt att en hel massa gator, hamn- och magasinplatser skola undergå fullständig förändring meddelst regleringar. Alla gårdar i staden hava redan en nummer, nämligen samma som tomtens. Behovet av en adressnumrering kan ännu inte sägas vara synnerligen stort och blir än mindre genom den ledning som lämnas av gatu- och kvartersnamnen. Att då påkosta en adressnumrering, som kanske om 50 år måste alldeles slopas, synes icke lämpligt.

Skulle stadsfullmäktige likväl anse dylik adressnumrering böra ske, torde åtminstone därifrån undantagas de omkring Fredsgatan belägna kvarteren, alla magasin och strandbyggnader, samt de öster om Östra Nygatan belägna kvarteren; torget få sin särskilda numrering samt i övrigt numreringen börja i huvudgatornas västra ända och i tvärgatornas norra samt fortlöpa med udda på vänster och jämt siffertal på höger hand, då hus och tomter, som ligga på olika gator förses med huvudgatunummer framför tvärgatunummer, och att gårdar som bilda helt eller halvt kvarter, förses med nummer för båda huvudgatorna.

De nu föreslagna plåtarna med gatunamn och kvartersnummer beräknas utgöra, två i varje hörn och 8 i varje kvarter, omkring 500 st och kosta ungefär 350 kronor."

Notviken uppläts som lägerplats för Norrbottens Fältjägare Corps.

År 1880

En häradsväg skulle anläggas mellan Luleå och Gäddvik med färja över Lule älv. Majoren R Schoug hade upprättat plan och kostnadsförslag. Schoug anför i sitt betänkande att en vägförkortning med 0,6 mil kanske kunde förefalla att inte ha så stor betydelse, men ville framhållas ett fall, varvid en icke oviktig besparing kunde vinnas, nämligen

att från den 1 november till medlet av juni månad varje år dagligen avgår en post emellan Luleå och Gäddvik och under den återstående tiden av året fyra poster i veckan eller tillsammans trehundrafem poster om året i vardera riktningen,

att den väglängd, med vilken postföringen i händelse av nu föreslagna vägen utföres, skulle förkortas, sålunda årligen utgjorde trehundrasextiosex mil, varför Kongl. Postverket för närvarande betalar femhundrafemtioåtta kronor femton öre, under förutsättning att en häst är för postens fortskaffande tillräcklig, men vilken kostnad, då postens tyngd, vilket ej sällan inträffar, erfordrade användandet av två hästar, naturligtvis förökades och detta åtminstone till sexhundra kronor efter låg beräkning för att ej tala om tidsvinsten, som på 0,6 mil utgör femtiofyra minuter för varje gång,

att om man antog att stadens besparingar uti ersättningar för tjänstemäns resor, fångtransporter med mera genom vägförkortningen uppginge till hälften av sist förmälda belopp eller trehundra kronor årligen, den uppoffring staden skulle göra genom anslåendet av vanligt bidrag till företaget skulle lämna god ränta samt

att naturligtvis för den trafikerande allmänheten behållningen bleve störst om densamma antoges till endast fyra gånger så stor som statens, kostnaden för anläggningen på mindre än tre år skulle vara betald endast genom de direkta besparingar, som av densamma bleve en följd.

År 1881

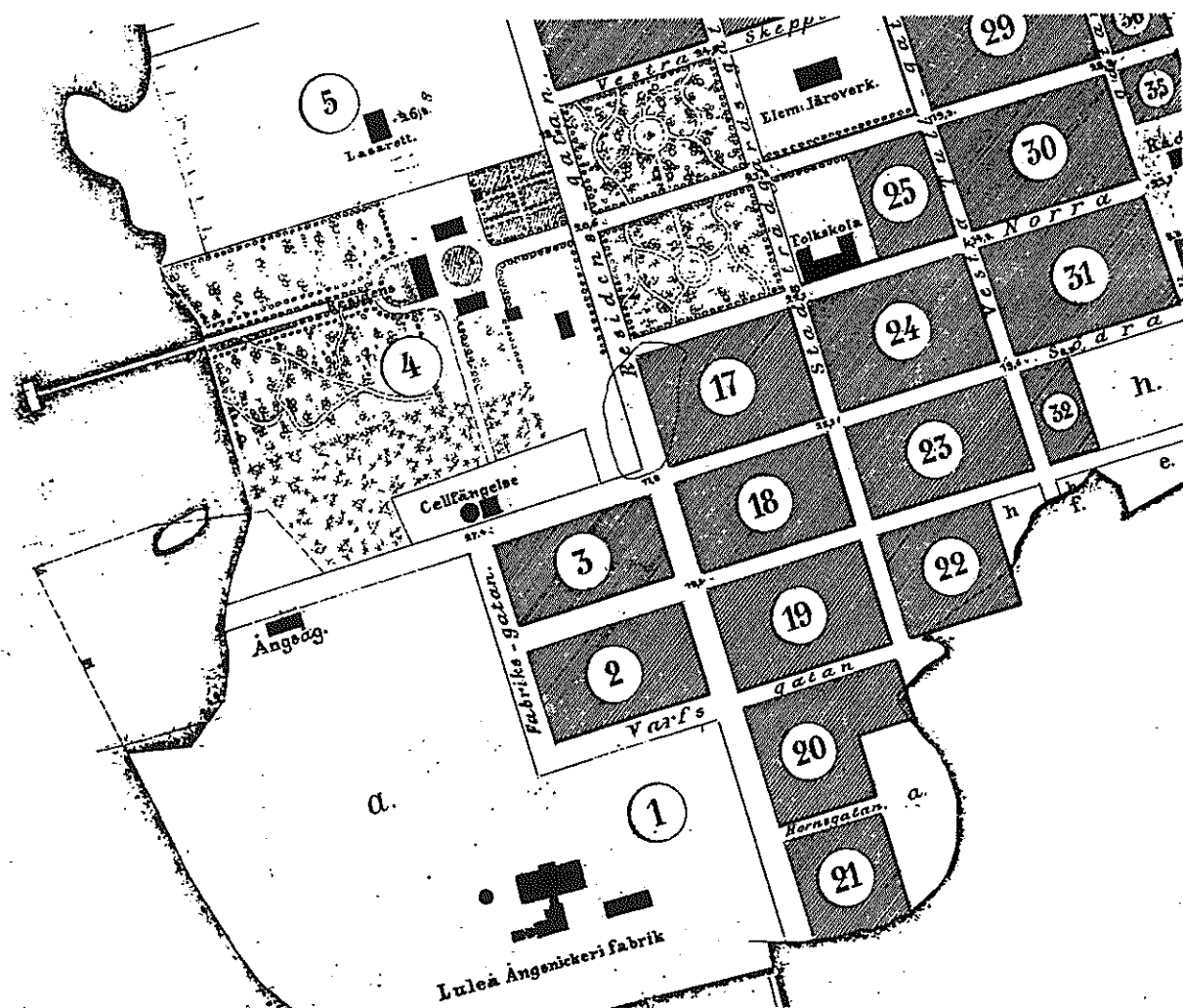
Drätselkammaren fick i uppdrag att inköpa 8 st målade träsoffor som skulle sättas ut i södra stadsparken.

På förslag av J E Nyström beslöt staden att teckna aktier för 100.000 kronor i ett möjligen blivande bolag för anläggande av järnväg emellan Gällivara Malmberg och Luleå stad.

I en mångordig motion till 1881 års landsting beskriver J E Nyström den historiska utvecklingen i Norrbotten och de stora möjligheter som länet har samt fördelarna med en järnvägsförbindelse. Här återges ett stycke av inledningen:

Likasom Sverige, för ibland annat, sina storartade natur-
omväxlingar och sin huvudstads skönhet, intager bland Euro-
pas städer, ett framstående rum, så torde ock av Sveriges
landskap intet hava så stor framtid för sig och så stora na-
turomväxlingar, som Norrbottens län, ty dess vidsträckta och
värderika odlingsmarker och skogar samt dess outtömliga och
rika malmtillgångar, skola, tillvaratagna som sig bör, lämna
utkomst för kanske tio gånger så stor folkmängd, som nu fin-
nes, och dess stora omväxlingar, ibland annat uti Midnatts-
solens strålar, de ljusa sommarnätterna, forsande älvar,
stora vattenfall och många sjöar samt Qvickjocks och andra
Schweitz liknande dalar och fjäll, vilket allt i de flesta
andra länder saknas, skola i framtiden, när lättare kommuni-
kationer genom järnvägar införts samt andra bekvämligheter
beretts, locka den resande världen till dess nordliga bygder
i vida högre grad än hittills och bereda dem, liksom Schweiz
nu förtiden, stora fördelar."

Utdrag ur 1878 års karta, upprättad av E R Waldenström

GUSTAF WILHELM BUCHT 1882 - 1894

Gustaf Wilhelm Bucht var född år 1848. Han arbetade som kartograf vid Norrbottens ekonomiska kartverk. Tillsammans med sin kollega Leonard Lind har han bl a kartlagt Kebnekaise-massivet.

Wilhelm Buch erhöll år 1882 tjänsten som stadsingenjör efter E R Waldenström. Under barmarksperioderna var han ofta tjänstledig för att kunna arbeta i sin ordinarie befattning som kartograf.

Av Ellen Lindgren i Luleå har jag fått ta del av följande intervju i Norrbottens-Kuriren den 15/10 1958 med Wilhelm Buchts dotter, folkskollärarinnan Märta Bucht.

När pappa kom hem solbränd och skäggig framåt oktober från sina mätningar i fjällen, då var det fest i huset. Mamma höll på flera dagar i förväg att städa och göra riktigt fint till pappa skulle komma hem. Hon sjöng och trallade dagarna i ända "I morgon kommer våran pappa hem", och den förtjusande gamla damen i den vackra våningen på Trädgårdsgatan, förra flickskollärarinnan Märta Bucht, sjunger själv orden med sin klara späda röst.

Hon berättar om sin far, kartografen och bergsbestigaren Gustaf Wilhelm Bucht, han som var klarsynt och förutseende nog att efter 1887 års brand planera staden efter amerikanskt mönster med längs- och tvärgator. Honom, som vi har att tacka för att Storgatan i Luleå är gjord för motorålderns trafik med två filer. Att vår Storgatan sluppit dela andra städers affärsstråks öde att bli bortglömd och de-troniserad av moderna strög med breda filer för biltrafiken.

Wilhelm Bucht var stadsingenjör i Luleå vid tiden efter branden. Han förstod med intuition att bygga upp staden så att den nu motsvarar moderna tidens krav. Storgatan byggdes med en bred esplanad i mitten. Två rader träd med bänkar och trevlig gångbana hade Storgatan då. En esplanad, som nu försvunnit och som den smala gräsremsan med sina enstaka träd ännu minner om.

Märta Bucht beundrar sin far, och det med all rätt. Hon slår i en gammal folkskolans läsebok och finner det hon söker. En berättelse av fadern om hur han besteg Sarek-massivet. Eller Sarjek, som han själv alltid benämnde det. Hon minns hans glada och personliga sätt att vara, hans glada lekar med sina barn.

Varje söndagskväll ägnade far åt oss barn, berättar hon och bläddrar i det vackra familjealbum som hon själv iordningställt av gamla fotografier från den tiden. Då var det fest och glädje, vi lekte kurragömma i mörkret och hade väldigt roligt. Och jularna, hur trevliga var inte de! Vi samlades hela släkten och gav varann små presenter, instoppade i de roligaste paket med underbara verser.

Om min fars barndom vet jag tyvärr inte mycket. Han blev tidigt faderlös. Farfar mördades av fanatiska lappar i Kautokeino 1852. Han gick tre år vid Pite läroverk och började sedan som praktikant hos en lantmätare i Öjebyn. Så småningom blev han då kartograf, och uppslagsboken berättar att han bl a detroniserade Sulitelma som landets högsta berg och i stället upphöjde Kebnekaise till rang och värdighet. Detta arbete tillsammans med en annan gammal känd luleåbo Leonard Lind.

När Wilhelm Bucht dog i kräfte 1894 endast 46 år gammal skriver Norrbottens-Kurirens dåvarande familjeredaktör ungefär så här: 'Wilhelm Buchts bortgång fyller oss alla med sorg. Ingen har som han arbetat för vår stads planering. Han kände till alla kvarter och tomtbitar, och det är inte uteslutet att överansträngning bidrog till hans för tidiga död. Vem skall nu axla hans mantel i stadsfullmäktige? Ingen ömmade som han för de små i samhället och tillvaratog deras intressen utan att därför göra det på bekostnad av det allmänna'.

Märta Bucht läser om sin far och hon minns honom som en god och själsfin personlighet och hon tar varsamt fram den ryska Stanislaus-orden, som fadern fick för sina insatser i 1888 års gränsreglering i Tornedalen, och hon ser med glädje på schäslongen där han brukade ta igen sig mellan arbetet på ekonomiska kartverkets Luleå-avdelning och sina otaliga uppdrag i stadens tjänst.

Stadsingenjörens lön hade alltsedan år 1874 varit 200 kronor om året. År 1889 skriver Wilhelm Bucht till stadsfullmäktige och begör löneförhöjning:

Enär de göromål som åligger stadsingenjören härstädes, under den tid undertecknad skött denna befattning, blivit betydligt ökade, dels genom utvidgning av den gamla stadsplanen, dels genom den staden genomgångna eldsvåda och därigenom ökad byggnadsverksamhet samt då härtill kommer att Byggnadsnämndens sammanträden, som förut varit en gång i månaden, numera hålles en gång i veckan, måste den lön, eller 200 kronor per år, som hittills under 15 år utgått till stadsingenjören, anses alltför otillräcklig, synnerligast då den taxa vilken här tillämpas är, jämförd med andra städer, ovanligt låg.

Buchts ansökan om höjning av lönen till 500 kronor per år bifölls med villkor att han utan särskild ersättning av staden utfärdade de arealbevis, som för stadens räkning ifrågakom, upprättade kartor och förslag till tomtindelningar över de delar av staden där dylik indelning ännu inte ägt rum, åt drätselkammaren verkställde förekommande utredningar och upprättade tomtkartor över stadens fastigheter samt för övrigt verkställde de utstakningar o dyl arbeten, som för stadens räkning erfordrades. Byggnadsnämnden anmodades att i överensstämmelse därmed ändra instruktionen för stadsingenjören.

Wilhelm Bucht var ledamot av stadsfullmäktige sedan år 1884. Vid beredningsnämndens sammanträde den 25 april 1894 antecknades han som frånvarande på grund av sjukdom och han avled senare under våren.

K A Fredholm skrev den 6 juni samma år till fullmäktige och föreslog att en pension skulle utgå till Wilhelm Buchts änka.

"Det är alla bekant, hurusom nu avlidna stadsingenjören G W Bucht under en följd av år för den ringa avlöningen av 200 kronor årligen skötte den viktiga och ansvarsfulla stadsingenjörsp platsen här i staden. Först ett par månader efter stadens brand, då arbetet på denna post genom de många tomtregleringar, som då ifrågakommo, i högst betydlig grad ökades, begärde han och erhöll en väl behöflig förhöjning av lönen till 500 kr årligen.

Sedan han nu gått bort och, som jag tror mig veta, lämnat sitt dödsbo i en mindre fördelaktig affärsställning, har jag ansett skäl förefinnas för Stadsfullmäktige att genom ett litet bidrag årligen underlätta hans änkas och många minderåriga barns existens och dymedels återgälda en del av den skuld, vari staden häftar till den hädansovne för de många tjänster, han gjort staden, för de många uppdrag av skilda slag, som pålades honom, och vilka han utan knog mottog och fullföljde.

Det är därför jag tager mig friheten föreslå, det Herrar Stadsfullmäktige behagade anslå en pension av etthundra kronor att årligen utgå till stadsingenjören G W Buchts änka, fru Rosa Bucht, under hennes återstående livstid, samt för sista halvåret för innevarande år för samma syfte anslå en summa av femtio kronor."

Stadsfullmäktige gick ännu längre och beslöt att Rosa Bucht så länge hon var ogift skulle erhålla 150 kronor om året samt för senare hälften av det innevarande året 75 kronor.

KURIREN FÖR 100 ÅR SEDAN

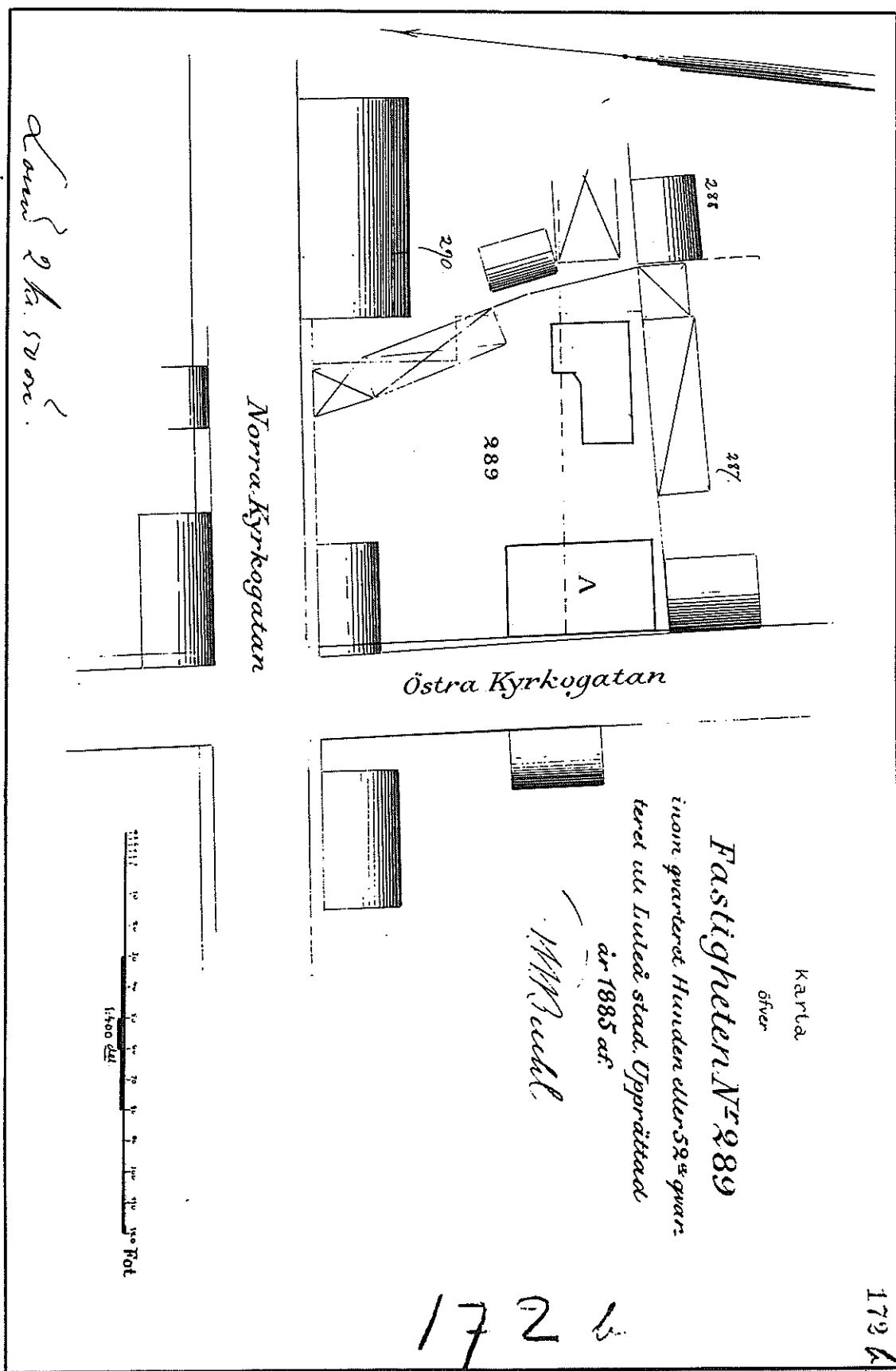
Uppmätningar och stakningar pågingo i går å isen på den grundare delen af Gråskälsfjärden, som är ifrågasatt att afräddas till järnvägsbolaget. Mätningarna förrättades af stadsingenjören, kartografen W. Bucht.

Isarne
hafwa nu blifwit så starka att man med sparkstöttingar kan färdas mellan Karlswik och Bergnäset till staden. Öfwer Gåddwicks färjställe har det en tid

warit mindre treffligt att färdas. I går natt måste resande med tillhjälp av lots och gående bredwid slädarne färdas deröfwer. För öfrigt är isarnes styrka ytterst ojämn.

Stadsfullmäktigewalt
i går härstädes witnade om en social waksamhet inom de högre och makte-gande lagren. Man hade inom dem allmänt rustat sig med fullmakter. Af omkring 80 walsedlar funnos 27 st, hwar-

dera på öfwer 50 röster och blott 19 st. hwardera på under 20 röster. Endast 9 röstande hade mindre än 10 st. röster. Walets utgång blef följande: läroverksadjunt O.M. Holm, 2.963 röster, handlanden C.G. Norberg 2.912, konsul H.I. Sundström 2.906, lektor K.A. Fredholm 2.798, konsul P Gowenius 2.771, doktor A. Björkman 2.658, bryggmästaren G. Schneider 2.656, swarfwaren C.I. Rödlund 2.612.

Karta över fastigheten 289 (ung nuvarande Ibis 9) upprättad av G. W. Bucht år 1885.

LULEÅ STAD PÅ G W BUCHTS TID 1882 - 1894

ÅR 1882

Alla inom staden befintliga, men å stadens fastställda plan-karta felande byggnader, skulle av stadsingenjören uppritas på en kopia av densamma mot en ersättning av 50 kronor jämte hantlangningskostnader.

Kartografen G W Bucht valdes till ombud för att å stadens vägnar närvara vid uppgång, huggning och rörläggning av områdesgränserna för Notvikens mötesplats.

Ett belopp om högst 150 kronor skulle ställas till fattigvårdsstyrelsens disposition för att å Deras Majestäters silverbröllopsdag den 6 juni användas till bespisning av stadens fattiga.

År 1883

Drätselkammaren lämnades i uppdrag att låta upprätta en jordebok över stadens tomter, upptagande utom tomternas vidd, även vid desammas upplåtande fästade villkor.

År 1884

Kartografen G W Bucht är invald i stadsfullmäktige.

År 1885

Arbetsdirektionen föreslår följande avgifter för befordringar över färjstället Luleå-Bergnäset:

För heltäckt vagn med hästar och resande	Kr 1:-
För d:o med resande utan hästar	--:75
För halvtäckt vagn, droska eller trilla med hästar och resande	--:75
För droska eller trilla med en häst och resande	--:50
För halvtäckt vagn, droska eller trilla med resande utan häst	--:50
För tvåhjuligt åkdon med häst och skjutsbonde	--:25
För tvåhjuligt åkdon utan häst med skjutsbonde	--:20
För en person	--:10
För en lös häst med vaktare	--:15
För ett lass med två dragare och forbonde	--:50
För ett d:o med en dragare och forbonde	--:30
För ett d:o med flera dragare, för varje dragare utöver två	--:10

År 1886

Den upprättade jordeboken överlämnades till drätselkammaren för förvaring. Föreslås att jordebok skall upprättas även för mark utom stadsplanen.

År 1887

Godkändes ett förslag till ordningsstadgande för nödig uppsikt och kontroll över lösdrivare och andra för allmän säkerhet, ordning och sedlighet farliga personer. En var inom staden, som mer än två dygn hyste någon till annan kommun hörande person, var skyldig att sist inom tredje dagens utgång till stadens fiskal eller stadens polisvaktkontor uppgiva dennes namn.

Ur stadsfullmäktiges protokoll den 11 juni 1887: "Med anledning av förlidne natt härstädes timade stora eldsvåda, vilken började i 37. kvarteret, sträckte sig tvärs över staden från Torggatan i väster österut efter Östra Kyrkogatan upp till Norra Kyrkogatan, utefter denna gata ner till Östra Tullgatan samt slutligen efter denna sist nämnda gata ner till Gråskälsfjärden och som på 5 å 6 timmar ödelade utom kyrkan och mekaniska verkstaden, 75 gårdar, beslöts att tillsätta tvänne kommitéer av vilka den ena under benämningen nödhjälpskommitén skulle bestå av tolv personer och erhålla i uppdrag att insamla upplysningar och tillhandagå de genom eldsvådan nödlidande ävensom vidtagna åtgärder för att övervaka eftersläckningen och vad därmed kan stå i sammanhang.

Den andra under benämningen regleringskommitén skulle utgöras av byggnadsnämnden, förstärkt med de personer inom eller utom samhället, som nämnden i och för sitt uppdrag ansåge nödigt tillkalla och skulle denna kommité få i uppdrag att upprätta förslag till ny plan för reglering av den nu nedbrunna stadsdelen".

År 1888

En stadsarkitekt skulle anställas med en lön om 2.500 kronor under tre år. Tjänsten (som stadsbyggmästare) lockade 13 sökande, av vilka enhälligt utsågs arkitekten Karl August Smith från Stockholm.

På förslag av stadsingenjören Bucht ändrades en del gatunamn i staden, bl a Norra Kyrkogatan till Köpmangatan, Södra Kyrkogatan till Stationsgatan, Östra Kyrkogatan till Nygatan och Östra Tullgatan till Smedjegatan.

En grund af Kungl. Maj:ts befall. N:o 1197 den 16 Febr. 1887. I Högsta Rättens förordning: att de som Värningsord utdelas i sådana städer i allmänna ämbets- och förtjänsternas ämbets, till de på värden för skadningens tillfällighet.

VARNINGSORD

mot brännvinsbruk och dryckenskap,

af f. d. Generaldirektören MAGNUS HUSS

den 22 Oktober 1887 ingifna till Kungl. Kommissionen för nykterhetskrifterns utgifning och spridning.

Det står skrifvet — 1 Kor. 6: 9—10 — att drinkare icke skola ärfva Guds rike. Af denna hemska dom i Guds ord följer, att det måste vara hvarje kristens oafvisliga plikt att motarbota dryckenskapen och varna för roten till denna last, bruk af berusande drycker.

Brännvin och andra berusande drycker äro människosläktets farligaste fiender.

1. Rus förnedrar människan till oakligt djur; den rusige är mer eller mindre beröfvad förstånd och besinnning; besat under ruset bruttliga och afskyvärda handlingar, såsom mord, dråp, rån, mordbrand, stöld m. m. Af större eller mindre lagöfverträdelse, som vid domstolar aflömas, hafva de flesta blifvit begångna under rusigt tillstånd eller under inflytelse af rusdrycken; ruset mildrar ej straffet.
2. Inom samtliga samhällsklasser drabbas ingen så ofta af ett vådligt dödsöfverfall som drinkaren. Under rusigt tillstånd är död genom alagemål, drunkning, kullkörning, förfrysning m. m. ofta förekommande, död inträffar ej sällan under och till följd af själva ruset; af självmördare tillhöra flestalet drinkareklassen; hvarförutom tillfälliga sjukdomar och skador, hvilka för den afhållsamma merendels aflöpa lyckligt, för den på rusigvande drycker begifne ofta taga dödlig utgång.
3. Förr eller senare försvagas drinkarens kroppsliga hälsa och hans arbetsförmåga minskas; ju oftare ruset förnyas, desto tidigare uppträda sådana tecken som tillhöra förgifningsstillstånd, såsom allmän svaghet, darrning, lamhet, fallandesot m. fl., alla ledande till för tidig död.
4. Under fortsett dryckenskapellif blifva själens förmågheter allt sämre; lust för arbete och sysselsättning aftager, tankkraften blir slapp, likaså viljan; till sist är drinkaren äfven utom rustillståndet oförmögen att bestämma sig själf, han blir ofta ett viljelöst redskap för sin omgifning.
5. Förståndet rubbas; sinnessjukdom uppträder, dels som fyllerigdrickenskap — en farvälkande yrsel, hvarunder drinkaren tycker sig vara oungifven af och sällskaps

med afgrundens väsen — dels under andra former af förståndsrubbning, hvilka merendels tvinga till inspärning på dårhus.

6. Ganska tidigt blir drinkaren under sin bana som sådan likgiltig för religion och gudsfrukta; sedermera ej sällan föraktare och hädare, samt till sist utöfva gång föraktare af Gud och odödlighet; den farvälkande följden häraf är uttryckt i ofvan angifna dom ur den Heliga Skrift.
7. Dryckenskap leder till fattigdom och elände; arbetstjänsten läges på krogdisken; maka och barn fa svälta, frysa, gå böljda i trasor; slutet blir vanligen fattighuset, tigarstafven; drinkaren själf hemfaller åt almåst förakt.
8. Vars sig mannen eller hustrun är slaf under rusbegäret, begrafven snart den husliga lyckan; den äktskapliga kärleken förhelnar, stirkväfven, dödas, i dess ställe träda kif, tvödråkt, hat, våldsamma uppträden, för den nyktra blir hemmet ett pinorum, som sketrar vämjelse och förtviflan.
9. Utöfvet hem, där dryckenskap är daglig gäst, försämmas som regel barnens uppfostran; de uppväxa med endast förlärliga och fördärfvande exempel för ögonen; förledas lätt att redan i unga år inträda på berusets bana; blifva förr eller enare samhällsets olycksbarn, härifrån få de anlag för sjukdomar såsom skroffer, lungesot, empyeliska sjuktan m. fl. samt blifva merendels svagt utrustade med själsförmågheter; det icke tillräckligt är, att de måhända erhålla i art från fader eller moder fallenhet för dryckenskapen, ett arf, hvars följder tidigt befordras af exemplet i hemmet.

Ynglingar! Barn! I hafren nu blifvit upplynda om denna hemska följder af berusande dryckers bruk och missbruk; I kunnen vara förvissade om att de ej äro öfverdrifna, utan alla grundade på sanning och verklighet. Flyt

därför såsom en fiende så för kropp som för själ den förledande frostaren, under hvar namn eller form den än bjudes eder. Frastida olycka och fördärf kunna gynnas sig på bottnen af det första glasset.

År 1889

Efter en framställning från åtskilliga handlande och näringsidkare beslöts att till allmän saluplats tills vidare upplåta platsen mellan Kungsgatan, Kyrkogatan, Storgatan och postmästar Svanströms gård.

"Då stadens enda torg uppläts till handelsplats, var efter all förmodan avsikten, att där endast vissa dagar i veckan skulle idkas handel med lantmannaprodukter och handaslöjder; nu däremot har detta torg blivit en upplagsplats för alla möjliga slags varor, som där föryttras dels från stånd och dels från på hjul uppförda handelsbodas. En uppenbar orättvisa tillskyndas stadens bofasta handlande och hantverkare, då dessa 'ståndspersoner' tillåtas att mot ringa platsavgift intaga den förnämsta platsen i Staden till förfång för de förutnämnde, vilka få underhålla dyrbara byggnader och erlægga dryga kommunalutskylder till Staden, något som de senare undgå, såsom till största delen icke i Staden mantalsskrivne, enär de uppehålla sig här endast så länge de finna det med sin fördel förenligt.

Fortgår det på detta sätt blir inom kort hela torget, stadens förnämsta plats, upptaget av dessa vanprydande stånd och behjulade butiker. Då därtill kommer att en olidlig stank uppkommer till följe av sammanhopandet på ett ställe av en mängd illaluktande varor i den mest trafikerade delen av staden - ett förhållande, varom en var som en lugn dag passerar torget, kan övertyga sig, så torde icke kunna bestridas, att denna bod- och ståndshandel blivit placerad på det olämpligaste ställe. Undertecknade våga därför värdsamt anhålla, att Herrar Stadsfullmäktige måtte anvisa någon lämpligare plats än Stadens enda torg för omförmälda rörliga butiker, stånd och tält. Förslagsvis få vi uppgiva Södra eller Norra ballastkajen eller s k Asplundska tomten."

År 1890

Byggnadsnämnden hade erhållit kännedom om att arkitekten K A Smith med anledning av de otillräckliga inkomster som var förenade med hans innehavda tjänst som stadsbyggmästare, sökte förmånligare och mera inkomstbringande befattning på annan ort.

Nämnden vitsordade att arkitekten Smith med sällspord nit, pålitlighet och skicklighet fullgjort sina till stadsbyggmästartjänsten hörande åligganden, samt höll före att en lika kvalificerad stadsbyggmästare svårligen kunde erhållas med de utgående löneförmånerna. För en ny innehavare skulle med säkerhet åtgå två, ja flera år att sätta sig in i stadens angelägenheter och förhållanden.

Byggnadsnämnden föreslog att Smith skulle beviljas ett personligt årligt lönetillägg om 500 kronor, att hans kontrakt skulle förlängas ytterligare tre år samt att han för utförda besiktningar av nybyggnader skulle erhålla ersättning enligt taxan.

Magistraten anhöll att i samband med brandtelefonen att telefon måtte uppsättas mellan polisvaktkontoret och borgmästarens bostad.

"Att en dylik telefoninrättning är nyttig och nödvändig för stadens borgmästare är tydligt av flera skäl. För det första får borgmästaren, såsom chef för polisen härstädes, tillfälle att oftare och när som helst utöva kontroll å densamme. Han kan dessutom genast sätta sig i förbindelse med densamma och genast meddela de order, som vid ett eller annat tillfälle kunna påfordra stor skyndsamhet. Härjämte är det vid uppkommande eldsvåda av största vikt att borgmästaren genast underrättas, enär hans omedelbara personliga närvaro är nyttig i och för blivande undersökning om eldens uppkomst samt nödvändig för ordningens övervakande. Vidare torde det kunna hända, att brandchefen vid eldsvådas utbrått anser sig böra i en eller annan fråga rådgöra med stadens chef. Detta var händelsen t ex den natt Altappens såg och valsverk lades i aska. Båda brandcheferna ansågo sig nämligen då böra före brandsignalernas påbjudande meddela sig med borgmästaren i en viktig fråga. Då telefon ej fanns, måste de därför själva begiva hem till honom och sedan upp till rådhuset för alarrets påbjudande. Vad tid som i ett så viktigt ögonblick vunnits i händelse av telefonförbindelse torde för var och en ligga i öppen dag."

År 1891

Stadsfullmäktige beslöt att begagnande av flakar, finare giller och snaror för fångst av vilt å stadens odisponerade mark skulle vara förbjudet vid ett vite av 10 kronor.

En plats för idkande av kreaturshandel anvisades å den öppna platsen på Gultzaudden i Fredsgatans förlängning och väster om samma gata.

Stadsfullmäktige beviljade magistraten ett årligt anslag med 150 kronor till avlöning av en polisman för upprätthållande av ordningen inom den s k Bergviken. Magistraten anför som motiv bl a:

"Efter den eldsolycka som övergick Luleå stad sommaren 1887 och sedan byggnadsverksamheten en lång tid måst så gott som ligga nere inom stadens planlagda område i avvaktan på nödig fastställelse av ny plan för staden, varigenom hyrorna, helst för de mindre lägenheterna, uppdrevos till ett oskäligt högt belopp, sökte en del arbetarefamiljer bereda sig billigare bostäder genom att inköpa mindre jordlotter å enskilda tillhörige vretar strax utanför den planlagda stadens område, vilka sedermera utan någon som helst ordnad plan byggdes. Till denna utflyttning bidrog även de strängare bestämmelser för de byggande, som infördes med tillämpningen av den nya byggnadsordningen för staden samt begärligheten att för ett billigt pris få ett eget hem, så ock måhända även medvetandet att därute vara utom gränserna för stadens ordningsmakt. Vare härmed huru som helst, faktum är likväl att för närvarande finnes omedelbart utanför den planlagda stadens område omkring 46 gårdar hysande vid pass 80 hus-håll ..."

... det är ock stadens oavvisliga plikt att bereda dessa människor det skydd och de rättigheter de såsom skattedragande personer i ett stadssamhälle kunna vara berättigade till. En bland fordringarna härutinnan torde vara att få åtnjuta behövt polisskydd mot våldsvärkare och fridstörare, vilka, fria från ordningsmaktens blickar, ofta hava sitt tillhåll...

Av de upplysningar magistraten inhämtat har befunnits, att sedan personer överlastat sig av starka drycker inne i staden, hava de ofta, för att undkomma polisen, förfogat sig ut till s k Nya stadsdelen, där de ansett sig kunna fara fram, som de velat. Så lär ock en del löst folk hemsökt denna stadsdel och i medvetande av, att de här varit säkra för polisen, med hot och pock våldgäst i gårdarne. Ävenså är det nog samt herrar Stadsfullmäktige bekant, hurusom danstillställningar m fl nöjen anordnats därute, varvid man har allt skäl att misstänka, att det ej alltid gått så fredligt och lugnt tillväga, som varit önskligt och med god ordning för enligt. Slutligen kan Magistraten upplysa, att en del av de personer, som av härvarande Rådhusrätt under sista tiden tilltalats och dömts för olovligt tillgrepp just haft sitt tillhåll därute ävensom där förvarat sitt tjuvgods."

År 1892

K A Fredholm skriver i en motion till fullmäktige: "Den tid torde ej vara så särdeles avlägsen, då Luleå stad kommer att, i likhet med vad som redan skett i flera andra städer, utbyta sina nu befintliga otillfredsställande och ej billiga belysning under den mörka årstiden mot det elektriska ljuset. Men då ett sådant utbyte ej kan ske utan en föregående utredning, dels varifrån den behöfliga drivkraften kan billigast och mest betryggande erhållas, dels av kostnaderna och andra med frågan förknippade omständigheter, och att

allt detta säkerligen kommer att fordra mycken tid, har jag ansett det vara lämpligt att redan föreslå, det Herrar Stadsfullmäktige ville taga denna fråga om hand och låta utreda densamma, på det att Luleå stad må, om denna utredning utfaller till förmån för det elektriska ljuset, snarast möjligt kunna erhålla de fördelar i avseende på den yttre belysningen, som det elektriska ljuset onekligen medför."

År 1893

Stadsfullmäktige utsåg en kommitté om fyra personer för utredande och ordnande av rättsförhållandena angående donationsjorden i den så kallade östra förstaden eller Jerusalem, numera kallad Bergviken.

Fullmäktige uppdrog åt sin ordförande att ingiva underdånig ansökan om inrättande av ett fyrskipp vid Norströmsgrundet.

År 1894

"Vördsam reservation" mot förslaget att upplåta mark på Gältzaudden för Norrbottens Regementes volontärskola:

"... Att då fråga först väcktes om en ny stadsplan efter 1887 års brand, vartill förslag utarbetades av en bland landets förnämsta fackmän i samråd med byggnadsnämnden och för ändmålet adjungerade ledamöter, det ansågs, att Gältzaudden såsom varande stadens vackraste och bäst belägna plats borde avsättas till allmän plantering eller park, där stadens innevånare kunde äga en ostörd och sund tillflyktsort under den varma årstiden, då i de inre delarna av staden det från gatorna uppflygande dammet och sanden samt kvalmet inomhus gjorde det nödvändigt att äga en möjlighet att utan för stor tidsutdräkt eller kostnader komma till ett ställe, där man kunde få andas frisk luft. Särskilt framhölls lämpligheten av att dit förlägga en plats, där barnen med sina sköterskor kunde äga en ostörd och friskt belägen tillflyktsort för sina lekar och sin vistelse i fria luften. ...

Genom det nu fattade beslutet vilja Stadsfullmäktige ännu ytterligare inkräkta på detta redan förut avknappade område och dessutom för ett ändamål, som skulle i det närmaste omöjliggöra platsens användande på det sätt, vartill det enligt stadsplanen är avsett. Ty genom en kaserns förläggande därstädes upphör flera av de viktigaste förutsättningarna att förefinnas, som, enligt vad ovan antytts, förelågo för ställets avsättande till därmed avsedda ändamålet, i det att det åsyftade lugnet torde helt och hållet försvinna, likasom det torde bliva ganska vanskligt att låta barnen och deras sköterskor vistas ensamma i närheten av en kasern, särskilt som det kasererade manskapet, såsom här

blir fallet, rekryteras huvudsakligen från gänssocknarna mot Finland, där det sedliga tillståndet, enligt vad brottsmålsstatistiken utvisar, icke står synnerligen högt.

Kasernens förläggande å denna plats förefaller mig olämplig även i det hänseendet, att närheten till gästgivargården och utminuteringslokalen ovillkorligen kommer att underlätta för manskapet åtkomsten av spirituosa drycker ....."

INBJUDNING.

Redan sedan flere år har frågan om erhållande af ett varmbadhus så att säga stått på dagordningen inom vårt samhälle, och ju längre tiden gått och med densamma stadens befolkning ständigt och jemnt ökats har behofvet af denna frågas lösning blifvit allt mera oafvisligt. Flere försök hafva också gjorts att på enskild väg samla medel för erhållande af ett badhus, men hafva de samtliga strandat hufvudsakligast på det skäl, att de i frågan intresserade hafva såsom villkor för lemnande af medel kombinerat inrättandet af varmbadhus med kallbadhus eller tvättinrättning.

Undertecknade säge naturligtvis också helst att alla dessa tre för orten så gagneliga företag måtte kunna komma på en gång till stånd och ställas under en och samma förvaltning, men de kunna dock ej se någon möjlighet för dessa önskemåls realiserande till följd af de stora anläggningkostnaderna. Så t. ex. hafva de, efter inhemtade prisuppgifter, funnit anläggningskostnaderna för en tidsenlig tvättinrättning uppgå till den betydliga summan af 18,000 kronor ofsedt kostnaden för sjelfva byggnaden; och är det därför undertecknade vilja söka förverkliga åstadkommandet åtminstone af den mest nödvändiga af dessa tre ostridigt behöfliga inrättningar.

Med anledning häraf få undertecknade, enligt uppdrag af flere i denna fråga intresserade personer inom samhället härmed inbjuda allmänheten till teckning af aktier i och för bildande af ett aktiebolag för uppförande af ett varmbadhus.

Aktiekapitalet vore tänkt utgöra minst 8,000 kronor fördelade på aktier om 50 kronor stycket. Teckningen kommer att upphöra och listorna indragas den 1 nästinstundande Juni, hvar-efter aktietecknarne omedelbart komma att sammankallas till sammanträde för bolagets konstituerande, val af interimsstyrelse, antagande af bolagsordning, bestämmande af tid för aktiernas inbetalning m. fl. i sammanhang dermed stående ärenders behandling.

Teckningslistor finnas tillgängliga i Herr Ad. Bergmans bokhandel, Norrbottens Enskilda Banks lokal samt hos inbjudarne.

Luleå i April 1894.

AXEL E. FAGERLIN.

BENGT LUNDGREN.

J. MARKLIN.

KARL A. SMITH.

AXEL THELANDER.

GUSTAF THISSELL.

Stadsbyggmästaren K A Smiths om kallbadhuset: "Uppmanad att avgiva omdöme över lämpligheten av en kallbadsinrättnings anläggande nedanför .... tomten nr 1 i kv Ripan, invid vilken tomt en i Kyrkoallén nedlagd kloakledning utmynnar i Gråskälfjärden, får undertecknad rörande nämnda kloaks inflytande på vattnet i den tilltänkta badinrättningen betyga:

att jag, som förut haft anledning att sysselsätta mig med kloakers inverkan på de vatten vari de varit inledda och för detta ändamål ej mindre tagit del av härom gjorda undersökningar än även själv i många städer iakttagit den större eller mindre grad av vattenförsämring, som kloakledningar kunna förorsaka på de oftast ganska obetydliga sjöar eller floder vari de utmyrna och varest kallbadhus varit uppförda, anser det kloakledningen i Kyrkoallén, även om densamma i en framtid skulle givas största behövlige dimensioner, ändå blir så obetydlig i förhållande till Gråskälfjärdens stora i beständig rörelse befintliga vattenbäcken, att vattnet i den ifrågasatta badinrättningen omöjligen kan från kloaken bliva på märkbart och menligt sätt förorenat."

Inbjudning

till deltagande i den

Industri- och Slöjdställning

i Luleå,

hvilken kommer att anordnas vid tiden för Norra stambanans
invigning sommaren 1894.

Sedan Luleå Fabriks- och Handverksförening beslutat att för anordnande af en Industri- och Slöjdställning i Luleå instundande sommar auslå ett belopp af 400 kronor och sedan löfte om bidrag för samma ändamål ingått från handverksföreningarne i Piteå och Haparanda samt hemställen gjorts hos länets Hushållningssällskap om ett anslag härtill af 500 kronor, får undertecknad, för detta ändamål utsedd Styrelse, vördsamt härmed inbjuda såväl större fabriks- och industriidkare som ock mindre näringsidkare och handverkare samt slöjdare att deltaga i denna utställning, som är afsedd hufvudsakligast för utställningsföremål från Norr- och Vesterbottens län; med rätt dock äfven för utställare från rikets öfriga län att efter anmälan hos Styrelsen och efter dess ompröfning få i mån af utrymme, uti densamma deltaga.

Utställningen är ämnad att omfatta följande grupper:

Första gruppen:

Arbeten i trä, horn och ben.

Snickeriarbeten, korgmakeriarbeten, svarfveriarbeten, leksaker, halmarbeten, tunbinderiarbeten, träskulptur samt tapetsarar- och vagnmakeriarbeten.

Andra gruppen:

Läder- och skinnarbeten.

Garfveri-, skomakeri-, sadelmakeri-, bundtmakeri- och handskmakeriarbeten.

Tredje gruppen:

Måleri- och dekorationsarbeten.

Måleriarbeten, lackerings- och förgylleriarbeten, skyttnålning m. m.

Fjerde gruppen:

Metallindustrien.

Guld-, silver-, nysilver- och galvanoplastiska arbeten samt arbeten af jern, bleck och jerntråd, koppar, messing, zink, tenn och bly, gjutgods och jernmanufaktur.

Femte gruppen:

Verktyg, redskap och maskiner af alla slag.

Sjette gruppen:

Glas-, ler- och stengods samt tegel och kakelugnar m. m.

Sjunde gruppen:

Arbeten af hår, ull, bomull, silke, lin och hampa.

Garn, väfnader, trikotvaror och andra beklädnadsföremål, skrädderiarbeten samt färgeri-, snörmakeri- och repslageriarbeten.

Åttonde gruppen:

Tryckalster och grafiska arbeten.

Boktryck och andra tryckalster, kontorsböcker, bokbinderiarbeten, etui- och portföljarbeten samt fotografier, gravörsarbeten och ritningar.

Nionde gruppen:

Instrument.

Musikaliska, fysiska, matematiska och kirurgiska instrument.

Tionde gruppen:

Båtar, skidor, sparkstöttingar samt jagt- och fiskeredskap.

Elfte gruppen:

Produkter af skogshushållning samt jagt och fiske. alster af trädgårds-skötsel och blomsterodling, skogs- och öfriga frösorser.

Tolfte gruppen:

Närings- och njutningsmedel.

Läskedrycker, bageri-, bryggeri- och konditorialster, choklad, sylter och konserver.

Trettonde gruppen:

Kemiska och farmaceutiska preparat.

Tvål, såpa, eteriska oljor, jäst, tjära och träolja m. m.

Fjortonde gruppen:

Fruentimmershandarbeten.

Konstväfnader, broderier, sömnadsarbeten, konstgjorda blommor m. m.

Femttonde gruppen:

Alster af skol- och husslöjd.

Sextonde gruppen:

Mineralier.

Malinstoffer, alla slag.

STADSINGENJÖRSTJÄNSTEN 1894 - 1901

I samband med att stadsingenjör G W Bucht år 1889 erhöi löneförhöjning till 500 kronor om året, anmodades byggnadsnämnden att ändra instruktionen för stadsingenjören. I åliggandena skulle bl a ingå att utan särskild ersättning för stadens räkning upprätta förslag till tomtindelningar, verkställa utstakningar och utfärda arealintyg mm.

Efter Buchts död år 1894 hemställde byggnadsnämnden att återbesättandet av stadsingenjörsbefattningen skulle anstå medan man gjorde en utredning om tjänsten skulle kunna förenas med andra befattningar.

"Med anledning av Herrar fullmäktiges protokollsutdrag den 7 dennes med anmodan till byggnadsnämnden att inkomma med förslag till instruktion och taxa för stadsingenjören, får nämnden, som håller före att stadsingenjörsbefattningen lämpligen bör kunna förenas med annan, exempelvis föreståndarebefattningen vid blivande elektriska station och möjligen flere tjänster i staden, hemställa att med stadsingenjörs tillsättande må tills vidare anstå samt tjänsten uppehållas tills vidare och att i följd därav instruktion och taxa icke måtte uppgöras innan frågan om förening av flere tjänster kan bli avgjord."

Magistraten anförde:

"Sedan genom förre innehavarens död stadsingenjörsbefattningen här i staden blivit ledig, har densamma ännu ej blivit till ansökning kungjord, Orsaken härtill är den, att magistraten först velat inhämta Herrar Stadsfullmäktiges yttrande huruvida ej ifrågavarande tjänst tills vidare borde kunna uppehållas genom vikarie. Herrar Stadsfullmäktige hava nämligen vid nyligen hållet sammanträde beslutat utfärda instruktion och taxa för stadsingenjören, och det vore måhända lämpligt att avbida dessas fastställande innan platsen tillsättes. Ett annat skäl härför torde vara långt mera talande. Stadsingenjörsbefattningen är nämligen för närvarande så litet avlönad, att innehavaren av densamma måste vid sidan därav hava en eller flera befattningar vilka kunna under lång tid av året hindra honom från stadsingenjörsbefattningens skötande. Detta är till stort hinder i flere hänseenden särskilt för Rådstuvurätten, som varje vecka behöver anlita stadsingenjören för erhållande av arealbevis mm. Magistraten har tänkt sig att inom en ej allför avlägsen framtid till stadsingenjörens åliggande kunna lägga andra, för vars skötande fordras en tekniskt bildad ingenjör. Så till exempel då staden erhåller elektrisk belysning, torde nog fordras någon tekniskt bildad person, som har överinseendet över skötseln av densamma. Likaså är det väl att antaga, det hamndirektionen snart nog kommer att bygga kajer av sten, däröver även behöves ledning

av särskilt byggnadskunnig person. I stället för att avlöna särskilda personer härför kunna överinseeendet av dessa arbeten åläggas blivande stadsingenjör, varmed vunnnes, att denne person kunde så avlönas, att han helt och hållet kunde ägna sin verksamhet åt stadens tjänst.

På grund av vad Magistraten här ovan anfört får Magistraten härmed anhålla, det i behagaden avgiva yttrande, huruvida med tillsättandet av stadsingenjörstjänsten må anstå tills vidare samt densamma under tiden uppehållas genom vikarier."

År 1895 beslöt fullmäktige att stadsingenjörstjänsten och föreståndarplatsen vid elverket skulle förenas och uppdrog åt drätselkammaren att inkomma med ett av kompetenta personer utarbetat förslag till elektrisitetsverkets skötande.

År 1897 beviljades stadsbyggmästaren K A Smith 300 kronor för en 20 dagars studieresa till Stockholm, Uppsala, Gävle, Söderhamn, Östersund, Sundsvall och Umeå för att därstädes inhämta de arbetsmetoder som numera tillämpades av stadsarkitekt, stadsingenjör och chef för allmänna arbeten.

År 1900 tillsattes en kommitté som bl a skulle avge yttrande rörande de åligganden som skulle tillkomma stadsbyggmästaren och stadsingenjören samt upprätta förslag till instruktion för stadsingenjören. Till ledamöter i kommittén valdes Borgmästaren E A Fagerlin, Rektorn K A Fredholm, Kaptenen C von Essen, Förste lantmätaren C A Sjöberg och Kartografen L Lind.

Kommittén presenterade sitt förslag i december år 1900 och anförde bl a

"Stadsingenjören, för vilken någon instruktion ej förut varit fastställd, hava kommittéerade ansett böra användas så gott som helt i stadens tjänst. För den skull har honom i instruktionen pålagts ej allenast med denna tjänst förenade göromål utan även andra maktpåliggande arbeten såsom gatuunderhållet, blivande vatten- och kloakledningars underhåll och vård samt upprättande av planritningar för och kostnadsförslag till väg-, vatten-, kaj- och brobyggnader.

Det är givet att en befattning av så pass omfattning som denna, måste avlönas på ett sätt att staden kan hava berättigade anspråk på att få en fullt kompetent och dugande man att förestå densamma och kommittéerade får för den skull efter jämförelse med andra städer, där stadsingenjörens arbete varit ungefär liknande, föreslå en årlig lön av 4000 kronor, vartill kommer sportler enligt taxa.

På grund av vad sålunda anförts få kommittéerade föreslå att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta

att bestämma blivande stadsingenjörens lön till 4000 kr för år att kvartalsvis utgå,

att till efterrättelse antaga ingivna förslag till instruktion för stadsbyggmästaren och stadsingenjören ävensom taxa för den senare,
att låta till ansökning kungöra båda befattningarna samt
att därest berörde instruktion och taxa bliver fastställda låta trycka densamma i erforderligt antal exemplar."

Luleå Stadsfullmäktige den 21 Febr. 1901.

Instruktion för stadsingenjören i Luleå.

§ 1

Stadsingenjören antages på sex månaders ömsesidig uppsägningstid af Stadsfullmäktige inom af Byggnadsnämnden och Drätselkammaren gemensamt upprättadt förslag, på hvilket tre skola uppföras, der så många sökande sig anmält inom den tid Magistraten kungjort. Vid förslags upprättande ega ledamöterna en röst hvardera med utslagsröst för Byggnadsnämndens ordförande, der rösterna äro lika. För den sålunda valde utfärdar Magistraten förordnande.

§ 2.

Stadsingenjören åligger att vara tillstädes vid Byggnadsnämndens sammanträden, då ärenden, som tillhöra hans tjenstebefattning, till behandling förekomma, ävensom å Drätselkammarens och Byggnadsnämndens sammanträden, då han derom kan blifva anmodad, för att nämnden med upplysningar tillhandagå, och är han berättigad att i Byggnadsnämndens öfverläggningar men ej i besluten deltaga samt att, där han det äskar, få sin mening till protokollet antecknad.

§ 3.

Stadsingenjören bör hvarje söcknedag under minst en timme, enligt anslag å arbetslokals dör, vara å arbetslokalen tillstädes för att tillhandagå allmänheten i till tjensten hörande ärenden.

§ 4.

Stadsingenjören skall i arbetslokalen förvara, behörigen komplettera och i god ordning hålla ej allenast stadens tomtbok med tillhörande register, kartor och plan öfver staden med dess område, utan äfven kartor och designationer öfver enskildes tomter. Af dessa kartor och designationer skall alltid i arkivet finnas ett inneliggande exemplar; och bör derföre, när ny tomtkarta och designation upprättas, ett exemplar i arkivet nedläggas. Kartor och designationer må icke till enskilde utlånas utom arbetslokalen, utan eger den, som deraf åstundar del, kopia och utdrag af stadsingenjören mot lösen erhålla.

Byggnadsnämnden, under hvars vård originalexemplaret af hvarje tomtkarta står, eger att, när den så aktar nödigt, låta förrätta inventering af arkivet; skolande sådan inventering ega rum minst hvartannat år.

§ 5.

Då vederbörlig myndighet till Stadsingenjörens utlåtande remitterat grannar emellan uppkommen tvist om tomters rätta

skiljolinier, stängselskyldighet, vattenafledning eller annat ämne, som hörer till hans tjänstebefattning, skall han, efter på stället förrättad besigtning, med de i arkivet befintliga handlingar jemföra parternas innehafvande eganderättshandlingar och öfriga dokumenter eller annorledes söka åstadkomma all den utredning ärendets beskaffenhet fordrar samt derefter till samma myndighet ingifva fullständigt utlåtande om det af honom utrönta förhållandet, med bifogad planritning eller afvägning till närmare upplysning för tvistens eller ärendets bedömande.

§ 6.

Då tomt första gången upplåtes eller genom fång, som lagfaras bör, öfvergår i annan egares hand, ställe sig stadsingeniören till efterrättelse, hvad angående hans åligganden i detta afseende finnes stadgadt i § 22 af stadens byggnadsordning.

§ 7.

När den, som erhållit Byggnadsnämndens tillstånd att verkställa nybyggnad å tomt, hos stadsingeniören anmäler sin begäran om utstakande af tomtens gränslinier och höjdläge, åligger det stadsingeniören att, med ledning af åtkomsthandlingar och designationer, den åskade förrättningen i tomtägarens och öfrige vederböraudes närvaro ofördröjligen, och senast inom åtta dagar verkställa samt att öfver samma förrättning meddela bevis; skolande, om något är att anmärka mot tomtlinierna, dermed förfaras i enlighet med § 22 i stadens byggnadsordning.

§ 8.

Vid stadens framtida bebyggande enligt den nya stadsplanen bör stadsingeniören noggrant tillse, att icke blott behörig byggnadslinie vid byggnaders uppförande iakttages, utan äfven att hvarje byggnad får sitt läge på den därför bestämda plats; skolande han, när byggnad blifvit uppförd, i enlighet med § 41 i Kongl. Byggnadsstadgan, utmärka densamma å stadens karta.

§ 9.

Bearbetandet af stadens kartverk skall af stadsingeniören verkställas, så att sådana tomtkartor, som omförmälas i § 20 af Kongl. Byggnadsstadgan må, så fort ske kan, blifva upprättade öfver alla tomter inom stadsplanens område.

Tomtkarta för stadsfastighet skall, förutom uppgift om storleken af fastighetens gränser, äfven upptaga arealen, alla derå befintliga byggnader jemte de byggnader, som å granntomternas äro belägna inom 12 meter från fastighetens gränser samt bredden å utanför fastigheten befintliga gator.

§ 10.

Då enskilde påkalla stadsingeniörens biträde för förrättningar inom staden och dess område, vare han skyldig att mot ersättning efter taxa, som af Stadsfullmäktige bestämmes, dem dermed tillhandagå.

§ 11.

Stadsingenjören åligger att såsom arbetschef utöfva tillsynen öfver stadens gatulägningsarbeten och förrätta dervid förekommande gatuafvägningar, äfvensom att till Drätselkammaren inom därför bestämd tid, inkomma med uppgift på de gatulägningsarbeten, som för det kommande året anses behöfliga, jemte detaljeradt arbets- och kostnadsförslag samt att, efter det anslag till gatuanläggningar för året blifvit beviljadt, i den ordning Drätselkammaren bestämmer utföra arbetena, dervid särskildt bör tillses, att arbetspersonal och materialier i så god tid anskaffas, att gatuläggningen må kunna under den därför lämpliga årstiden skyndsamt fortgå.

Stadsingenjören har dessutom att ombesörja staden åliggande gatu- och vägunderhåll såväl vinter som sommar, för hvilket ändamål han eger förfoga öfver stadens hästar och i stadens tjänst varande stadsdrängar.

Finner stadsingenjören något böra utan dröjsmål afhjelpas och förbättras, eger han sådant arbete genast verkställa, der kostnaden ej öfverstiger 100 kronor: börande dock anmälan om den sålunda vidtagna åtgärden ofördröjligen och med bifogande af verifierad räkning å kostnaden hos Dätselkammaren göras.

Stadsingenjören åligger äfven att, när arbeten utföras i stadens gator, såsom nedläggande af ledningar, rör och dylikt, tillse att de utföras i enlighet med för dessa arbeten lemnade föreskrifter.

§ 12.

Stadsingenjören åligger att såsom chef för stadens vattenledning och kloakledning tillse, det alla arbeten för desammas vård, underhåll och utvidgning varda i öfverenssammelse med gällande reglementen och meddelade föreskrifter utförda.

§ 13.

De vid vatten- och kloakledningen anstälde verkmästare och maskinister, hvilka af vederbörande tillsättas, stå under stadsingenjörens omedelbara befäl och mottaga af eller genom honom föreskrifter i tjänsten; öfrige tillsyningsmän och arbetare, som åtnjuta månads- eller dagaflöning, antagas och afskedas af stadsingenjören, som på grund af förhandenvarande arbeten eger att bestämma deras antal och aflöningsvilkor.

§ 14.

Stadsingenjören åligger att, inom af vederbörande styrelse därför bestämd tid, afgifva förslag till de arbeten för vatten- och kloakledningen, som under det följande året kunna ifrågakomma, åtföljdt af uppgift å erforderliga materialier och redskap.

§ 15.

Årligen inom februari månads utgång afgifver stadsingenjören till vederbörande skriftlig berättelse öfver vatten- och kloakledningens tillstånd, underhåll och utvidgning under nästföregående året.

§ 16.

Stadsingenjören eger att, mot skriftlig requisition, ur stadens förråder uttaga materialier och arbetsredskap; och ansvarar han för dessa effekter, till dess de blifvit till förrådet återställda.

§ 17.

Stadsingenjören skall till riktigheten bestyrka aflöningslistor för arbeten, som af honom handhafvas, äfvensom räkningar å inköpta materialier och redskap, innan dessa må af Drätselkammaren betalas; vid inköp af materialier och redskap skall jämväl, innan räkningen betalas, derå finnas tecknadt förrådsförvaltarens bevis, att han effekterna mottagit.

§ 18.

Stadsingenjören åligger att, efter Drätselkammarens eller hamndirektionens anvisning, upprätta planritningar och kostnadsförslag till väg-, vatten-, kaj- och brobyggnader; och skall han äfven hafva tillsyn öfver dessa arbetens utförande, vård och underhåll, derom berättelse bör till vederbörande nämnder årligen afgifvas.

Han skall derjemte verkställa för staden erforderliga staknings-, afvägnings- och kartritnings- jemte andra dylika arbeten, som för stadens räkning ifrågakomma.

§ 19.

Stadsingenjören åligger i allmänhet, att vid alla de arbeten, hvilka genom hans försorg på stadens bekostnad utföras, tillse, att de blifva väl och billigt utförda; hvarföre han ock bör öfvervaka arbetsplatserna och själf efterse, att såväl förmän som arbetare göra sin skyldighet.

Stadsingenjören åligger vidare att antaga och afskeda samt bestämma aflöning för arbetsfolk och arbetsförmän, som stå under hans ledning.

§ 20.

Astundar stadsingenjören tjänstledighet, ingifve derom ansökan till Magistraten, hvilken eger att, efter det ordförandene i vederbörande nämnder blifvit hörde, öfver sådan ansökan besluta och, der tjänstledighet beviljas, förordna vikarie. Önskar stadsingenjören ledighet högst tre dagar, göre anhållan derom hos Magistratens ordförande, hvilken underrättar vederbörande nämnder; dock må sådan ledighet beviljas sammanlagdt högst trettio dagar under samma år.

§ 21.

Stadsingenjören åligger för öfrigt, att icke allenast ställa sig till efterrättelse alla de byggnadsstadgans och byggnadsordningens samt i denna instruktion åberopade reglementens föreskrifter, hvilka på hans tjänstobefattning äro tillämpliga, utan äfven efterkomma, hvad honom i tjänsteväg af vederbörande embetsmyndigheter anbefalles.

§ 22.

Stadsingenjören vare skyldig att ingå såsom delegare uti pensions- samt enke- och pupillkassa, som för stadens tjänstemän kan komma till stånd.

§ 23.

Stadsingenjören må ej innehafva någon statens eller annan kommunens tjenst, ej heller sysselsätta sig med enskilda uppdrag i vidsträcktare omfattning, än denna instruktion medgifver.

Taxa

å arvode för de förrättningar, med hvilka enligt uppgjord instruktion, stadsingenjören i Luleå skall tillhandagå enskilde.

- 1:o) För mätning och gränsstakning af bebyggd tomt. . . . . 6: --
 Upprättas i sammanhang med mätningen planritning i skalan 1:400 öfver tomten, ersättes mätningen, utstakningen och ritningen i ett för allt med . . . . . 10: --
 Göres ritningen i två exemplar utgår ersättningen med . . . . . 12: --
 Är tomten obebyggd eller användes mindre skalå, än ofvannämnda, utgår ersättning med hälften af här ofvan angifna belopp.
- För mätning, uträkning och karta öfver vreta inom stadsplanen, då skalan 1:2000 användes. . . . . 5: --
 För mätning, uträkning och karta öfver vreta eller annat område utom stadsplanen beräknas arvode efter gällande landmäteritaxa med tillägg af skjutsersättning efter en häst, der resa erfordras.
- 2:o) För afvägning af tomt eller byggnadsgrund, ersättes hvarje af sökanden äskad höjdpunkt med 20 öre. Ingen sådan förrättning må dock ersättas med mindre belopp än . . . . . 2: --
- 3:o) För arealbevis å tomt, vreta eller skogsskifte, derest beviset grundas å ny mätning . . . . . 5: --
 För sådant bevis utan ny mätning 1: 50
 Är ny tomt bildad af flera särskilda fastighetsdelar och beviset innehåller fullständig utredning härom samt för denna utredning ny mätning varit nödvändig, utgår arvodet med. . . . . 6: --
- 4:o) För kopia af planritning öfver tomt eller af karta öfver vreta eller skogsskifte . . . . . 4: --
- 5:o) För utstakning af byggnadsplats och dess utmärkande å planritningen öfver tomten . . . . . 3: --
 För inställelse vid förrättning, som genom sökandens förvållande ej kan försiggå 2: 50
 All handläggning tillhandahålles och bekostas af sökanden.

För afskrift af i arkivet befintliga handlingar utgår arvode med 1 kr. för hvarje påbörjadt ark.

T. F. STADSINGENJÖRER 1894 - 1901

Efter G W Buchts död och i avvaktan på resultatet av den påbörjade utredningen om stadsingenjörstjänstens omfattning uppehölls tjänsten av vikarier.

GUSTAF MAGNUS SVALBE 1894 - 1896

Han hade tagit lantmäteriexamen år 1862 och arbetat vid avvittringsverket från år 1876 och blev sedan kommissionslantmätare år 1885. Åren 1879-1880 vistades han i Sankt Petersburg. Han avgick från lantmäteriet år 1908.

Magnus Svalbe begärde entledigande från stadsingenjörstjänsten från och med den 1 juni 1896 och till ny vikarie utsågs majoren O F Dahl.

OSCAR FREDRIK DAHL 1896 - 1901

O F Dahl föddes i Gällivare den 31 augusti 1831. År 1861 kom han till Norrbottens fältjägarkår och var officer där fram till den 20 juni 1895, då han tog avsked och blev major i armén.

Under åren 1864-1885 tjänstgjorde han vid Norrbottens ekonomiska kartverk. Åren 1885-1889 samt år 1892 var han förordnad som extra lantmätare vid Norrbottens avvittringsverk under sommarmånaderna.

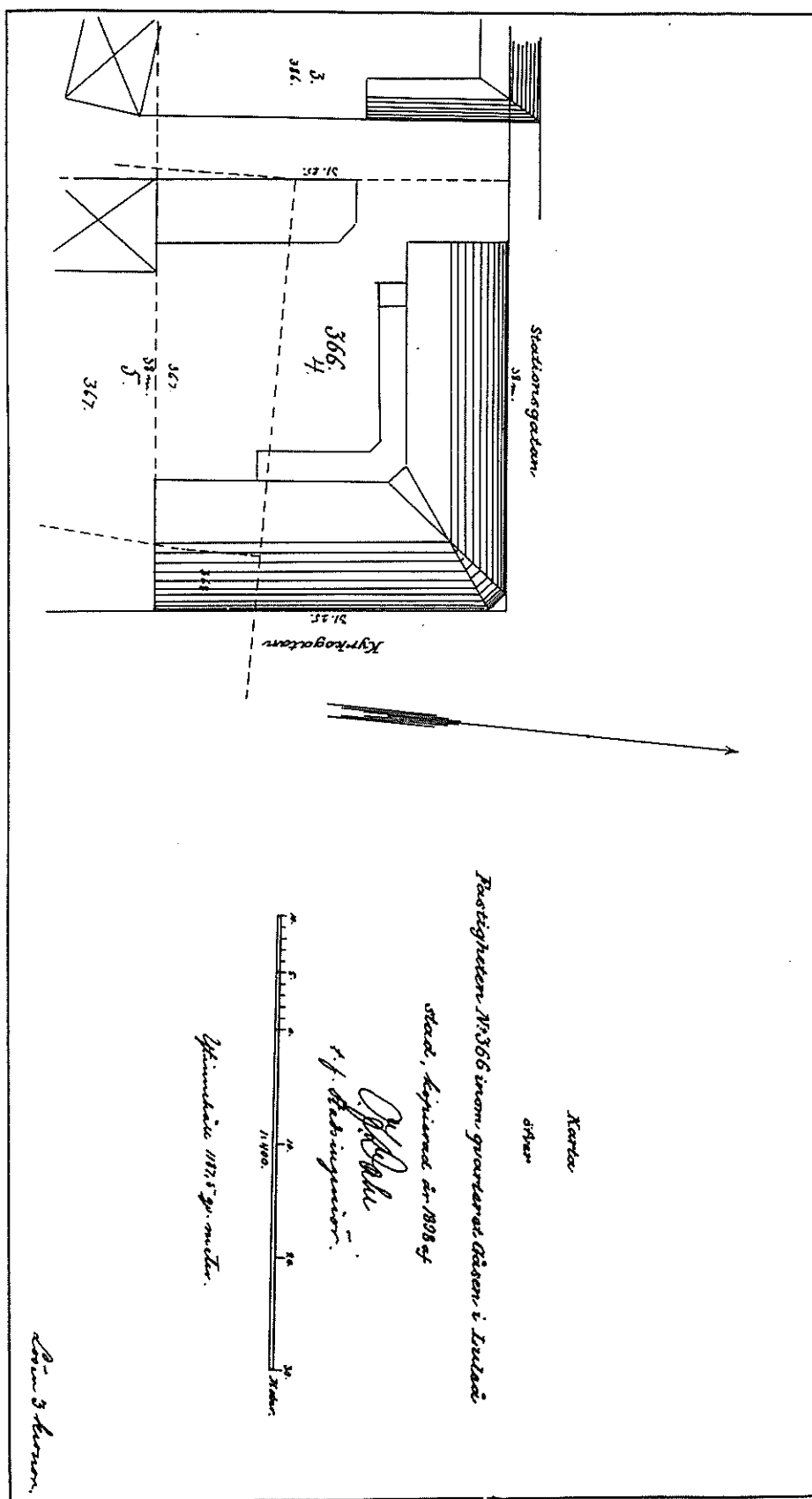
I sitt andra äktenskap var han gift med Kristina Magdalena Waldenström, syster till den tidigare stadsingenjören E R Waldenström. O F Dahl dog den 18 januari 1911.

Majoren Oskar Fredrik Dahl

Tomtkarta ritad av O.F.Dahl år 1898

LULEÅ 1895-1901

År 1895

Stadsfullmäktige beslöt med frångående av sitt den 22/12 1879 fattade beslut att, där det så lämpligt kunde ske, att i sydvästra hörnet av varje kvarter skulle på allmän bekostnad uppsättas på vardera sidan av hörnet en emaljerad skylt försedd med gatans namn i vit skrift på blå botten.

Godkändes en av stadsbyggmästaren K A Smith upprättad plan jämte kostnadsförslag till anläggande av promenadgångar å sydvästra delen av Gultzaudden. Vidare lämnades medgivande till ett enskilt konsortium att å Gultzaudden uppföra en kägelbana och en paviljong.

År 1896

Kartografen Victor Åberg gjorde en framställning om subskription av en av honom under utgivning varande karta över Luleå stad. Fullmäktige beslöt anslå 350 kr under villkor att 150 ex av kartan överlämnades till drätselkammaren.

Stadsbyggmästaren anför i sitt yttrande bl a

"Att en utförlig, i tillräckligt tydlig skala upplagd, men till formatet ändock för en större allmänhet bekväm karta över Luleå stad, utgjort ett länge känt behov, torde utan fara för misstag kunna påstås. Likväl har, till följd av de med gravering och tryckning av en sådan karta förenade dryga kostnaderna jämförde med den ringa avsättning, som kan påräknas, hittills ingen vågat inlåta sig på risken, att göra en förlust på företaget; och skulle Herr Åberg icke heller vågat det, om han ej hoppats, att ett så allmännyttigt företag, som utgivandet av ifrågavarande karta, skulle bliva med allmänna medel understött. I denna förhoppning instämmande med Herr Åberg får jag därjämte nämna såsom min på erfarenheten grundade åsikt, att Luleå stads myndigheter och tjänstemän ofta, för sina arbeten i stadens tjänst, hava behov av en karta över staden eller delar därav för att tydliggöra sina utlåtanden, tjänstememorial, utredningar mm. Så har t ex under åren 1893 och 1894 ensamt för den elektriska belysningsanläggningsfrågans utredning erfordrats 14 st kopior av stadsplanen, för vilka, ehuru utförda på enklaste och billigaste sätt, betalts mera än motsvarande antal av Herr Åbergs utförliga kartor efter det bestämda subskriptionspriset skulle komma att kosta. Inom kort behöver den elektriska belysningsanläggningens olika yttre ledningar såsom bågglamps-, glödlamps-, matare-, fördelnings- och serviceledningar, var för sig inläggas på kartor och likaledes stadens ifrågasatta avloppsledningar samt framdeles

sannolikt även vattenledningsnätet. Då erfarenheten visar att för varje sådant förslag erfordras kartor i flerdubbla exemplar, så synes mig önskligt, att för stadens räkning vore att tillgå ett betydligt antal kartor, som kunde förvärvas till ett lägre pris, än som framdeles i bokhandeln eller nu genom subskription står till buds.

På grund av det ovan anförda får jag vördsamt föreslå, att Byggnadsnämnden behagade hos H:rr Stadsfullmäktige hemställa:

att för Luleå stads räkning inköpes minst 150 st kartor över Luleå stadsplan, av Kartografen V. Åberg under utgivning varande upplaga, med det pris, som H:rr Stadsfullmäktige finna skäligt erbjuda samt

att kartorna, sedan de kommit staden tillhanda, förvaras av Drätselkammaren, att av denne mot rekvisition, lydande å visst antal exemplar, avgiftsfritt utlämnas till stadens myndigheter, kommittéer och tjänstemän, vilka därav för arbeten till det allmänna hava behov.

År 1897

För det mod, den rådighet och självupppoffring som bokhållaren Sten Harald Björnlund visat vid eldsvådan hos byggmästaren Flemström natten mellan den 2 och 3 januari och för den skada han ådrog sig vid räddandet av stationsskrivaren Otto Lindblads tre barn, beslöt stadsfullmäktige att tilldela honom en belöning om 50 kronor.

År 1898

Gråskälören utarrenderades kostnadsfritt under 25 år till Luleå Fabriks- och hantverksförening för anordnade av s.k. folkpark.

"I den mån stadens folkmängd växer framträder ökat behov av lämpliga platser för vistelse ute i fria naturen sommartiden under en ledig aftonstund eller någon del av vilodagen.

Det är känt att de samhällsmedlemmar, som därtill hava råd och lägenhet, i allmänhet skaffa sig egna sommarställen eller sommarstugor i stadens närhet för att antingen under sommarmånaderna ständigt bebo dem eller då och då besöka dem på lediga stunder.

Denna förmån kan naturligt ej komma det stora flertalet av stadens invånare till del, därför behövs lämpliga allmänna platser, dit vem som helst kan bekvämt komma för att någon gång ute i det fria njuta av våra härliga somrar.

En i detta avseende lämplig plats torde Gråskälören vara. Den har ett fritt läge ungefär mitt på södra stadsfjärden, och kommunikationen mellan densamma och staden kan lätt förmedlas genom roddbåtar, segelbåtar eller ångslupar. Genom rensning, planering och plantering samt uppförande av en mindre byggnad eller paviljong kunde Gråskälören anordnas till en folkplats med ovan antytt syfte.

Med tanke härpå våga Luleå Fabriks- och Hantverksförening härmed hos Herrar Stadsfullmäktige vördsamt anhålla att få mot årligt arrende nämnda holme åt sig upplåten för en tid av 25 eller 30 år med skyldighet för föreningen att ordna densamma så, att den blir lämplig för angivna ändamål samt ställa sig i efter rättelse de föreskrifter, som stadens myndigheter vid upplåtelsen eller framdeles kunna finna skäligt giva".

År 1899

Efter hörande av brandstyrelsen och kyrkorådet beslöt fullmäktige att anta Carl Brandfors erbjudande av en elektrisk klämningsapparat. Brandstyrelsen anförde:

"Sedan till Brandstyrelsens hörande remitterats Herr C. Brandfors erbjudande att på egen bekostnad i Luleå stads kyrktorn uppsätta en elektrisk alarmapparat för uppkallande av allmänna brandkåren, anser Brandstyrelsen att densamma bör med synnerlig tacksamhet mottagas, då en dylik alarmapparat gör det möjligt att vid fall av behov med större skyndsamhet än som hittills kunna uppkalla allmänna brandkåren och beslöts, att om erbjudandet av Herrar Stadsfullmäktige antoges, att av Herrar Stadsfullmäktige anhålla att nämnda elektriska larmapparat måtte ställa till Brandstyrelsens förfogande"

Kyrkorådet: "Föredrogs ett av Herrar Stadsfullmäktige till Rådet för yttrande remitterat ärende rörande Handlanden Carl Brandfors erbjudande att till staden överlämna och på egen bekostnad uppsätta fullt färdig en klämningsapparat, och beslöt rådet i anledning därav att avgiva det yttrandet, att Rådet, som tager för avgjort att ifrågavarande apparat kommer att anbringas så att densamma icke verkar hinderligt för klockornas användande vid kyrkliga behov, för sin del tillstyrker att den med tacksamhet mottages, men ville Rådet tillika föreslå, att dess uppsättning må få ske under kontroll av arkitekten K. A. Smith."

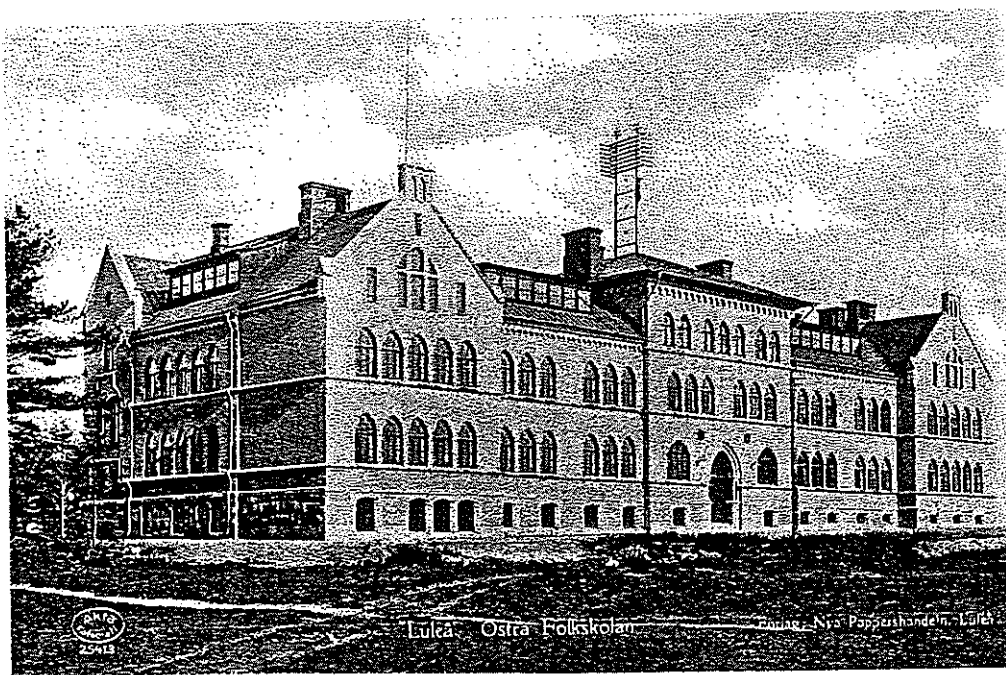
År 1900

Carl Palmgren, Fredric Backetman m fl anhöll hos stadsfullmäktige om tillstånd "att i bolag med andra för saken intresserade få i Luleå anlägga och trafikera spårvägar efter att för varje spårs anläggande förete planritningar att av Eder godkännas. Taxa för persontransport skall underställas Edert prövande. Bolagets benämning torde lämpligast bli 'Luleå spårvägsbolag'".

Ärendet remitterades till drätselkammaren, byggnadsnämnden och hamndirektionen, som beslöt att "icke i anseende till ärendets outredda skick uti densamma avge något yttrande".

År 1901

Stadsfullmäktigeledamoten C A Sjöberg skriver: "Alldenstund Luleå nya stadshus inom kort kommer under tak och tillfölje sin höjd och läge möjligen skulle vara lämpligt för anbringande av en eller flera telefongalgar och telegrafverket vid framställning hos skolrådet, som först avslog en sådan begäran om anbringande av en telefongalge å stadens nya folkskolebyggnad, likväl med företeende av ett brandstyrelsens beslut tilltvingade sig denna rättighet icke blott för brandtelefonen utan för en mängd andra telefonledningar, får jag, som anser dessa galgar mindre prydliga för husets utseende, vördsamt hos Hrr Stadsfullmäktige väcka förslag därom, att - om även uppsättande av fästpunkter för brandtelefonen på någon eller några av de högsta delarna av stadshusets tak anses erforderliga och ej kan eller bör hindras - stadsfullmäktige ej måtte lämna bifall till uppresande av en eller flera större telefongalgar på byggnadens tak..."

HERMAN ATTERBERG 1901-1904

Stadsingenjören i Luleå hade under 1800-talet i huvudsak sysslat med tomtindelningar, mätning av tomter, utstakning av byggnader och utfärdande av arealbevis mm. Från och med år 1901 får man en stadsingenjör vars huvuduppgift inriktas på de kommunaltekniska anläggningarna och där det blir allt mindre tid över för fastighetsbildningsfrågorna.

Stadsingenjörens lön bestämdes i 1901 års stadsfullmäktigebeslut till 5000 kronor om året, därav var 3000 kr i lön och 2000 kr i tjänstgöringspenningar. Två ålderstillägg om vardera 500 kr skulle utgå efter väl vitsord tjänstgöring i respektive 5 och 10 år. Stadsingenjören blev därmed den högst avlöande tjänstemannen i staden med en lön som till och med var högre än borgmästarens.

När tjänsten utannonserades ville staden särskilt fästa sökandens uppmärksamhet på att det under den närmaste tiden förestod hamnspårsutbyggnad och uppförande av vatten- och kloakledning.

Stadsingenjörstjänsten fick nio sökande. Drätselkammaren och byggnadsnämnden föreslog gemensamt att sätta stads- och hamningenjören H Atterberg i Carlshamn i första förslagsrummet. Han blev också vald av fullmäktige med 26 av de avgivna 27 rösterna.

Tillträdet var satt till den 1 juni, men Atterberg beviljades tjänstledighet i flera omgångar fram till den 1 december på grund av att hans tjänst i Karlshamn inte gick ut förrän den 20 november samma år.

Herman Atterberg fick snabbt en mängd stora aretsuppgifter. En ny kajanläggning med hamnspår skulle byggas i Södra hamnen, vattenverk byggdes vid Lule älv med ledningar till vattentornet i Mjölkuddsberget och in till staden, stämning hade utfärdats mot innehavarna av stadens donationsjord för att kunna ordna rättsförhållandena, utredning om försäkring av stadens arbetare, utredning om Luleå renhållningsbolags övertagande av renhållningen mm, ordnande av nödhjälpssarbeten mm förutom sedvanligt byggande och underhåll av gator och va-ledningar. En omänsklig arbetsbörda (?) om man betänker att sysslan på den tiden i stort sett var ett enmansjobb. Det var kanske tur att det inte blev något av förslaget att låta stadsingenjören även svara för stadens elektricitetsverk.

En lokal för stadsingenjören ordnades i första våningen av det nybyggda stadshuset. År 1903 inköptes instrument och inventarier för 2.394:44 kr som behövdes för att stadsingenjören skulle kunna utöva sin befattning.

Samarbetet mellan Atterberg och hamnspårskommittén synes inte ha varit det bästa. Kommittén skriver i sitt yttrande till fullmäktige den 21/11 1903 bl a

"Ehuru utförandet av den hittills färdiga delen av hamnbyggnaderna vitsordats såsom i allmänhet tillfredsställande och fullt betryggande, framgår till kommitténs överraskning av de sakkunniges utlåtande, att för en del av kajbyggnaden pålning verkställdes utan föregående bortmuddring av lösa bottenlager och bottenens förbättrande meddelst tryckbank, vilket i det ursprungliga förslaget förutsattes. Denna avvikelse från arbetsplanen har Synemännen tyckas emellertid hava helt och hållet underlåtit att verkställa någon undersökning av huru ett för byggnadens bestånd så viktigt arbete som gjutningen av den betongmur, varpå stenkajen vilar, blivit utförd och i alla händelser därom icke utlåtit sig. Under det exceptionellt låga vattenstånd, som den 3 och 4 sistlidne oktober var rådande, blev emellertid bottenmuren i fråga blottad, och det erbjöd då ingen svårighet för vem som helst att taga denna del av det utförda arbetet i närmare skärskådande. Det befanns därvid, att på långa sträckor av piren båda sidor uppkommit stora fördjupningar, i vilka den i cementbruket inblandade makadamen låg fullständigt blottad och lös, så att då man vidrörde densamma med en käpp, makadam i rätt stor myckenhet rasade ner från betongmuren. En betonggrund med så svag cementhalt, att i densamma inblandad makadam utan användande av våld kan bortplockas eller av sig själv faller lös, kan naturligtvis bliva ödesdiger för hela byggnadens framtida bestånd, helst som man har anledning befara, att omförmälda fördjupningar genom isens påverkan skola år efter år utvidgas och efter hand underminera kajen...

Slutligen anser sig kommittén ej kunna underlåta att delgiva Herrar Stadsfullmäktige den inom kommittén förhärskande åsikten, att såväl arbetets ledning som kontrollen över de antagna entreprenörerna varit allt annat än nöjaktig. I förstberörda avseende hava vid upprepade tillfällen inom kommittén framställts anmärkningar mot den planlöshet, varmed arbetena bedrivits, och den brist på tillsyn över den anställda arbetspersonalen, som hos dessa alstrat en slöhet, vilken tilldragit sig allmän uppmärksamhet inom samhället. Gång på gång har stadsingenjören därför vid kommitténs sammanträden uppmanats att anställa en duglig och driftig arbetsledare, som kunnat övervaka arbetet och tillse, att det bedrevs med tillbörlig kraft. Våren 1902 meddelade Stadsingenjören kommittén, att han lyckats anskaffa en duglig och pålitlig arbetsförmän, vilken han förut använt och personligen kände, och kommittén hyste på grund härav förhoppning, att anledningar till klagomål i berörda avseende ej skulle behöva vidare förekomma. Tyvärr visade det sig dock, att samma missförhållande fortfor att äga bestånd, varför förnyade uppmaningar ställdes till Stadsingenjören att råda bot därför, och så anställdes äntligen på efter sommaren innevarande år Ingeniör Nordensvärd som biträdande arbetsledare. Sedan denne omhändertog den närmaste tillsynen

över arbetet, har detta också gått med en helt annan fart och det vid anläggningen anställda manskapet har haft full och jämn sysselsättning. Den bristande tillsynen har emellertid varit en väsentligt medverkande orsak till arbetets försenande och fördyrande, vållat betydlig tidsförlust, samt, som ovan påpekats ifråga om betonggjutningen för hamnpiren, även ofördelaktigt inverkat på själva beskaffenheten och pålitligheten av det utförda arbetet. - ... -

Dessutom har till kommitténs kännedom kommit, att ett arbete, vilket ej stått i omedelbart samband med hamnbyggnaden, likväl av densamma utförts, utan att kommittén därom fattat beslut eller blivit tillfrågad. Detta arbete, vilket krävt avsevärda kostnader, alldenstund flere av de vid hamnbyggnaden anställde arbetarne voro därmed uteslutande natt och dag sysselsatta under såsom för kommittén uppgivits inemot tre månaders tid, bestod uti upptagande av en brunn för tillgodoseende av varmbadhusets vattenbehov. Då brunnen om sidosider med stora kostnader var fullbordad, befanns den emellertid för sitt ändamål oanvändbar, varför den igensattes, och en rörledning i stället anordnades, även den på hamnbyggnadens bekostnad, från badhuset genom den därutanför befintliga tryckbanken och ut i sjön."

Stadsingenjören Atterberg förklarade att orsakerna till det försenade arbete i huvudsak var bl a

1. Försummad muddring så att pålningsarbetena inte kunnat fullbordas.
2. Försummad anläggning av tryckbank varigenom man i stället måst anskaffa långa pålar och långa spåntplankor.
3. Försenad leverans av smide. Smidesleverantören påstod, att på grund av den ringa nederbörden under år 1901 hade behövlige järndimensioner inte funnits i lager.
4. Försenad och orätt skött stenleverans.
5. Svårigheter att anskaffa fyllning samt
6. Svårighet att disponera stadens dykare när som helst. Atterberg föreslår inköp av en fullständig dykareapparat för 1 400 kronor.

Hamnspårskommittén ansåg att något vidare samarbete mellan kommittén och stadsingenjören syntes omöjligt, och då en förtroendefull samverkan vore nödvändig för anläggningarnas fullbordande på bästa och för staden fördelaktigaste sätt, anhölls om entledigande från det av stadsfullmäktige meddelade uppdraget.

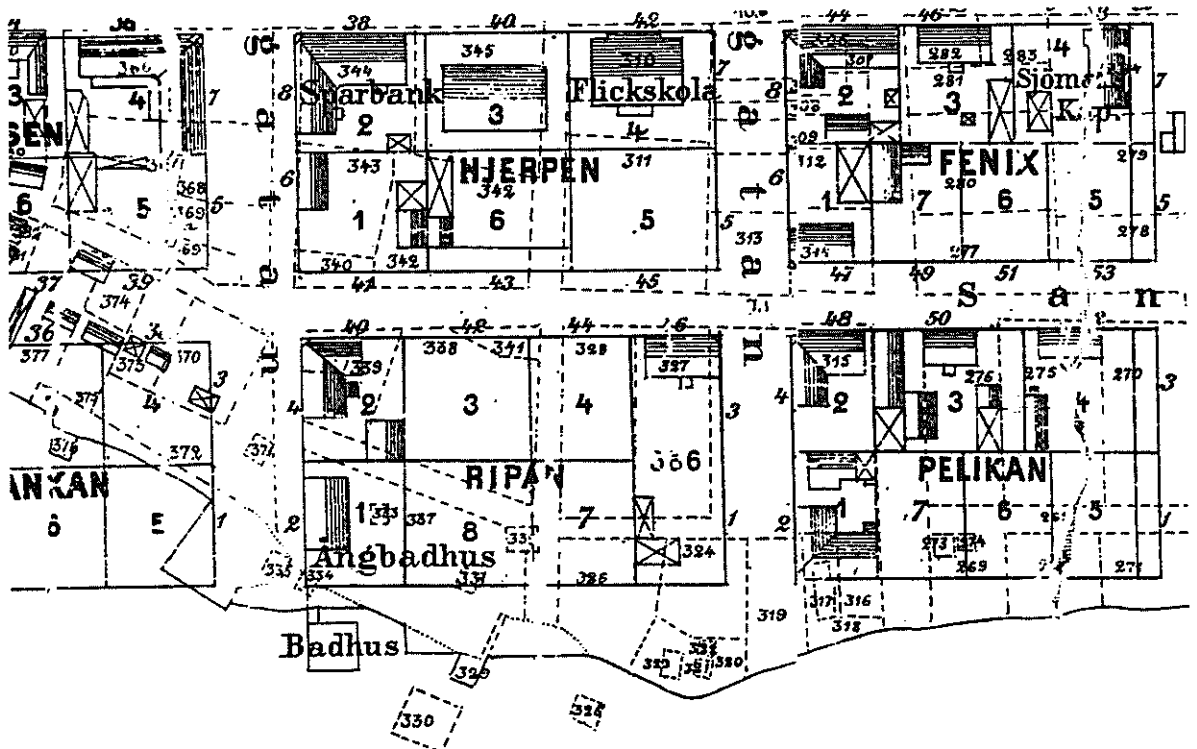
Stadsfullmäktige avslog ledamöternas begäran om entledigande och valde i stället att avskeda stadsingenjören Atterberg. Beslut härom fattades den 19 januari 1904.

"Alldenstund Stadsingenjören H Atterberg på samma gång han nedlagt mycket arbete på skötande av sin tjänst och i flere hänseenden ådagalagt stor skicklighet, dock befunnits mindre lämplig som arbetsledare, varder han jämlikt § 1 i den för stadsingenjören gällande instruktionen, uppsagd att från-

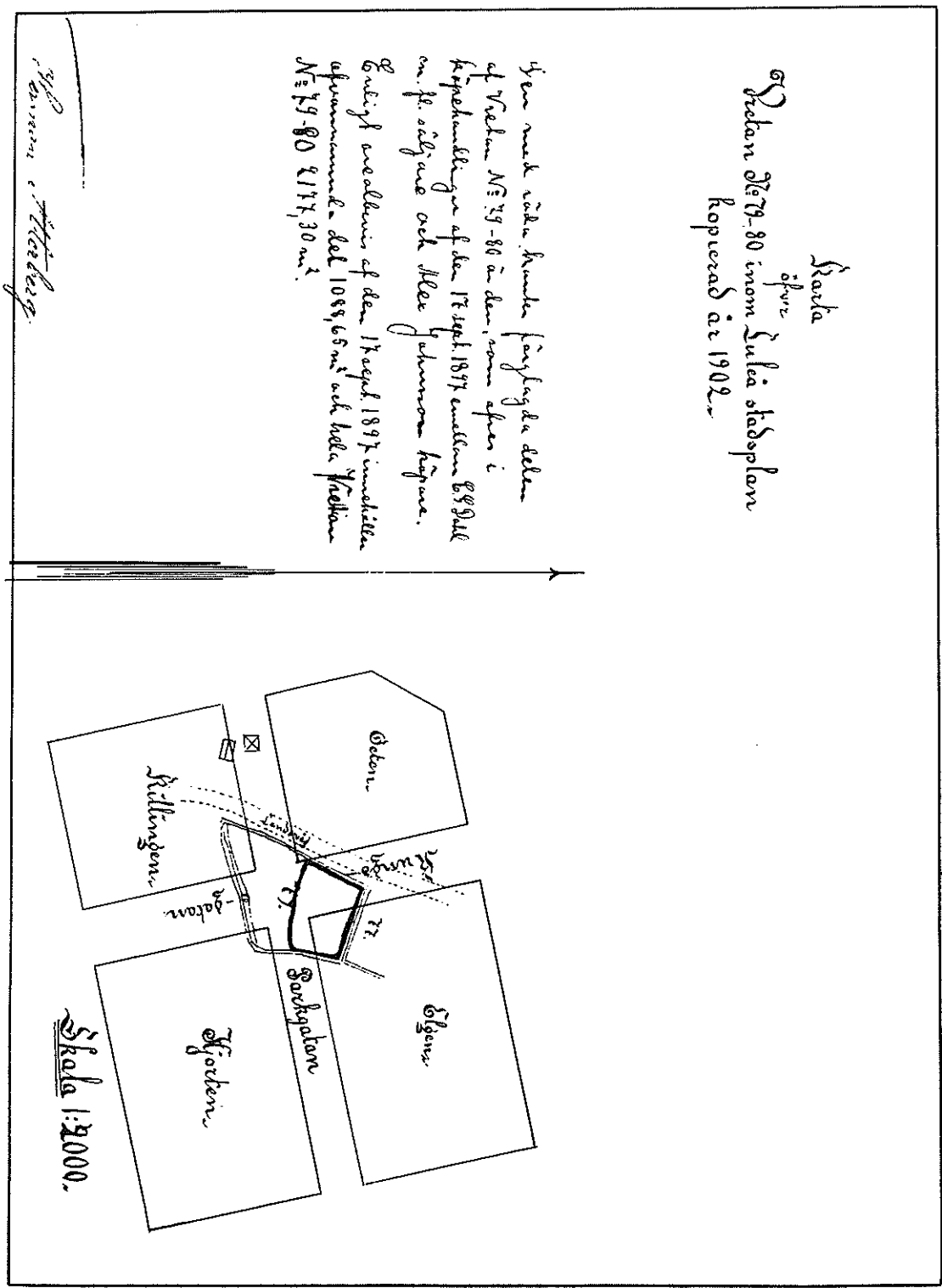
träda sin tjänst sex månader efter det han genom utdrag av detta protokoll erhållit del av Stadsfullmäktiges beslut."

*Enär underskrifvad blott genom tidningens
för sinstledare Tidning erhållit kammern om den
skrifvelen angående i andra Kammarjärsarbetet, hvilket
Kammarjärskommittén nyligen afslutat till Herrar Stads-
fullmäktige, för jag kammern värdsett och vill att
på skriftligen yttra mig däröfver och att handlin-
garna i ärendet för den skull måtte remitteras till
mig Luleå den 26 November 1903.*

*Herman Atterberg
Stadsingenjör*

Badhuset på Victor Åbergs karta från år 1901

Vretkarta ritad av Herman Atterberg år 1902.

LULEÅ STAD PÅ HERMAN ATTERBERGS TID

År 1902

I anseende till den rådande stora fattigdomen bland den arbetande befolkningen och det under vintern minskade tillfället till arbetsförtjänst för denna befolkning ställde stadsfullmäktige 500 kronor till fattigvårdsstyrelsens disposition för anordnande av gratisbespisning åt fattiga skolbarn, och skulle denna kostnadspost bestridas å stadens pantlånekontors rörelse för sistlidet år.

År 1903

Beslöt stadsfullmäktige att inköpa en koncertflygel. Priset, 1750 kronor, ansågs billigt i förhållande till flygelns värde. Kommittén skriver:

"Av fröken Kerstin Sundbaum i Stockholm har kommittén erbjudits att för 1750 kronor inköpa en koncertflygel av Blüthners i Berlin välkända fabrikat.

Enligt anbudet vidfogat intyg från Abr. Lundqvists Kungl. Hof-Musikhandel har nämnda flygel, som säljes för ett sterbhus räkning, kostat 3500 kronor samt garanteras felfri och till alla delar förstklassig och så gott som obegagnad.

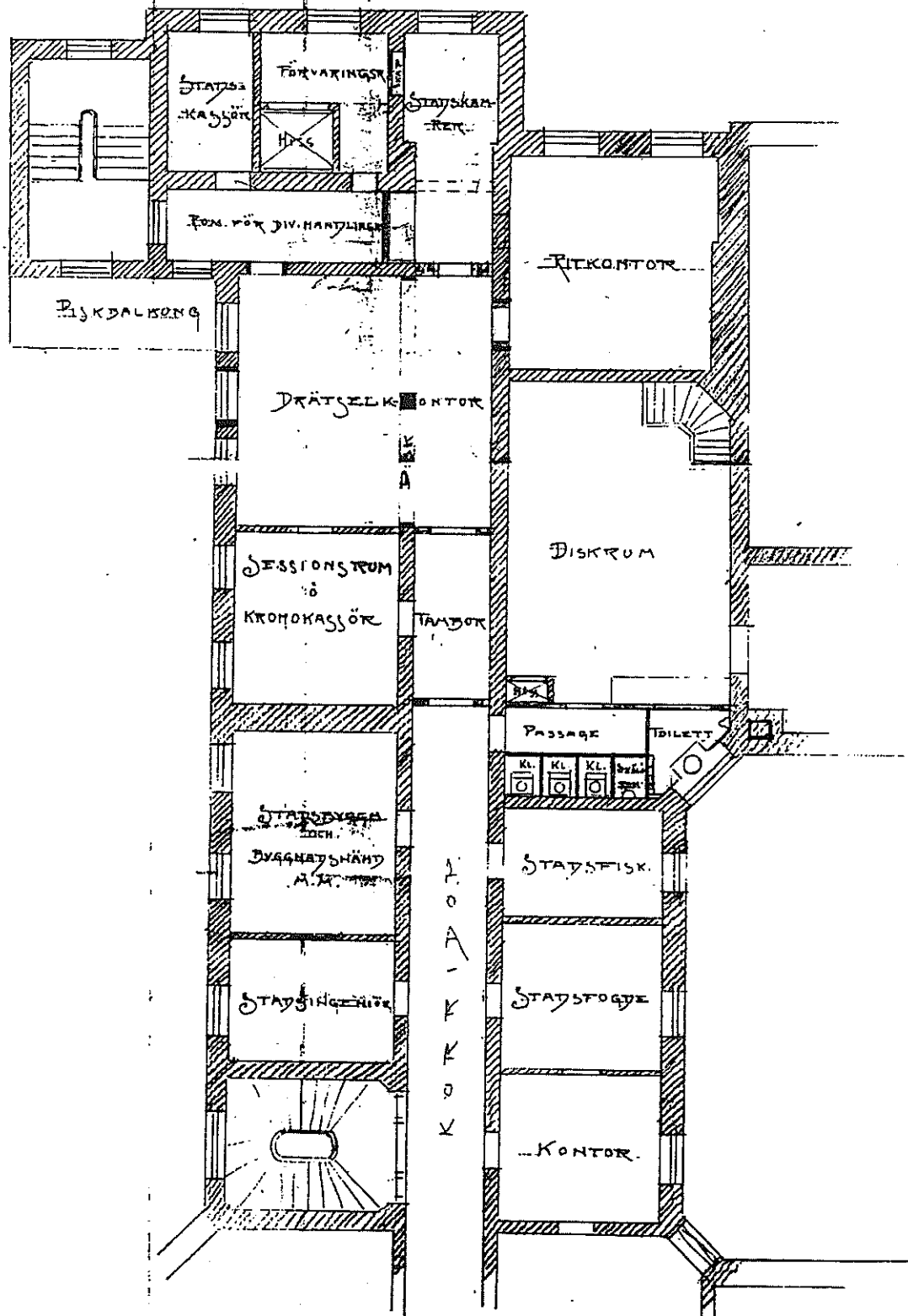
Dessutom har fröken Sundbaum avprovat instrumentet och funnit detsamma alldeles utmärkt samt på det varmaste rekommenderat inköp av detsamma.

Då kommittén alltid hållit före, att staden vid möblering av festvåningen å nya stadshotelletäven är nödsakad att i festsalen anbringa en förstklassig koncertflygel och då ett så ytterst gynnsamt tillfälle nu erbjudit sig för inköp av en dylik, har kommittén ej velat låta detsamma gå sig ur händerna utan avhandlat om inköp av nämnda flygel under förutsättning av Herrar Stadsfullmäktiges godkännande därav, och har kommittén köpet på hand till den 20 i denna månad."

År 1904

Tillsattes en kommitté om sju personer, varav högst två skulle vara stadens tjänstemän, med uppdrag att snarast möjligt inkomma till stadsfullmäktige med bl a de förslag till förenklingar och besparingar av stadens hela förvaltning, som skäligen kunde göras.

FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRING AF STADENS ÄMBETSLOKALER

Lokalerna i stadshuset (nuvarande stadshotellet) år 1912

ERIK KINNMAN 1905-1929

Sedan Herman Atterberg blivit uppsagd från sin tjänst som stadsingenjör tog man upp frågan om hur tjänsten skulle återbesättas.

Beredningsnämnden anförde bl a

att tillsättande av stadsingenjörstjänsten nu genast synes inte lämna tillräcklig garanti för att man erhöles en person som vore särskilt lämplig att leda eller kontrollera arbeten med den ifrågasatta vatten- och kloakledningen.

att när arbete med vatten- och avloppsledningar en gång vore färdigt, skulle de av stadens offentliga arbeten, som enligt gällande instruktion tillhörde stadsingenjören att leda, jämte hans övriga göromål icke torde bliva av den betydelse att de toge hela hans tid i anspråk.

Under sådant förhållande vore det lämpligt att anställa en särskild person att leda arbetet med vatten- och avloppsledning. Stadsingenjörens övriga åligganden kunde under tiden anförtros åt någon förordnad lämplig person, samtidigt som man kunde utreda om inte andra lämpliga uppdrag, t ex ledningen av elektricitetsverket, kunde lämnas åt en blivande stadsingenjör.

Magistraten ansåg sig ej kunna fatta att tiden för tillsättande av befattningen skulle utöva inflytande på sökandenas lämplighet som arbetsledare. Magistraten tillät sig även betvivla att beredningsnämnden gjort klart för sig omfattningen av de arbeten som ålåg stadsingenjören. Blott en flyktig blick på instruktionen gav intrycket av att stadsingenjörens framtida arbete komme att fullt kräva sin man.

Chefskapet över stadens blivande vatten- och kloakledning, skyldigheten att upprätta förslag till väg-, vatten-, kaj- och brobyggnader samt skyldigheten att ansvara för stadens stora hamnanläggningars framtida underhåll m.m. torde säkert ge en man tillräckligt med göromål. Därtill kom åliggandet att som arbetschef utöva tillsynen över stadens gatuarbeten. 'Var och en vet nog samt, att våra gator ingalunda befinna sig i något mönstergillt skick, något som även länsstyrelsen anmärkt i sin femårsberättelse', även gaturenhallningen genom rännstenar samt gatornas makadamisering lämna åtskilligt övrigt att önska.

Magistraten, liksom byggnadsnämnden, hade under de år stadsingenjörstjänsten uppehölls på förordnande, haft flerfaldiga obehag och just det oefterrättlighetstillstånd, som rådde under dylika tillfällen, gjorde att tillräcklig lön anslogs och instruktion upprättades. Att nu börja återgå till den gamla regimen kunde magistraten inte tillstyrka.

Magistraten hade även inhämtat vissa upplysningar av dåvarande stadsingenjören Atterberg som bl a anfört att han med den kännedom som han vunnit av härvarande förhållanden bringats uppfattningen att stadsingenjörens arbeten visst inte bliva minskade.

Stadsfullmäktige uppdrog åt drätselkammaren och byggnadsnämnden att efter kungörelse förordna en kompetent person att tills vidare fullgöra huvuddelen av stadsingenjörens åligganden.

Till t f stadsingenjör utsågs Georg Rönström. Sedan denne efter en mycket kort tid av sagt sig sitt förordnande, beslöt fullmäktige att stadsingenjörstjänsten skulle besättas med ordinarie befattningshavare.

När tjänsten utannonserades anmälde sig 16 sökande. Med 22 röster av 23 avgivna utsåg fullmäktige i februari 1905 Ingenjören Erik Kinnman i Hudiksvall till stadsingenjör i Luleå. Erik Kinnman var född 1866-12-29 och blev medlem i Svenska Kommunaltekniska föreningen år 1902.

Början av 1900-talet var en expansiv tid i Luleå med bygandet av vattenverk vid Furunäset i Norra Gäddvik, vattentorn på Mjölkuddsberget, vatten- och avloppsledningar, hamnspår i Södra hamnen, uppförande av stadshus och saluhall mm.

Omkring år 1920 mättes ett triangelnät över staden och de första moderna grundkartorna upprättades av Kommunala kartbyrån.

Under 1920-talet upplades även fastighetsregister för staden i enlighet med bestämmelserna i den lag som kommit år 1917.

År 1917 antogs ett nytt reglemente för byggnadskontoret och instruktion för tjänstemännen.

År 1919 begärde Kinnman att få förstärkning till kontoret med en ritare och en extra mätningssingenjör för en tid av 6-9 månader. Fullmäktige biföll förslaget och uttalade samtidigt den förväntan, att efter den nu beslutade utökningen av arbetskraften ordning och reda skulle uppstå på byggnadskontoret.

Som extra ingenjör anställdes Nathanael Nyström med en lön om 500 kr per månad och anställningen förlängdes senare i flera omgångar. Nyström sysslade bl a med utredningar om fastigheter och arealer i stadens kvarter. Han har även upprättat 1922 års stadskarta, se sid 119-120.

Samma år väcktes en motion att fullmäktige skulle tillsätta en kommitté på fem personer med uppdrag, att ej mindre inkomma med utredning angående herr E Kinnmans sätt att sköta stadsingenjörs- och byggnadschefsbefattningarna än även uppsätta förslag till åtgärder i saken.

År 1921 var kommittén färdig med sitt arbete. Beträffande byggnadskontoret kunde kommittéerade bl a ej underlåta att framhålla sin åsikt att arbetsfördelningen ej skedde efter rationella grunder. Byggnadschefen kvarhöll nämligen i sin hand en mängd ärenden av underordnad vikt, som borde behandlas av de underordnade befattningshavarna. Härigenom förorsakades byggnadschefen, till skada för de viktigare ärendena, en onödigt vidlyftig arbetsbörda, varigenom bl a ledningen av det hela kom att lida.

Kommittén hade funnit att kartor och i synnerhet ritningar under längre tid brukade ligga framme på byggnadskontoret, i stället för att efter varje användning omedelbart inläggas i arkivet, vilket ur ordnings- och skyddssynpunkt torde vara de enda rätta.

I sitt förslag om mätningssväsendet konstaterade kommittén att mätningssmannabefattningen hittills innehafts av stadsingenjören. I förslaget gjordes den egentliga stadsingenjörsbefattningen överflödig, då allt arbete som tillkommit stadsingenjören, utom mätningssmannabefattningen, kunde läggas under byggnadskontoret med byggnadsingenjören som chef. Kommittén hade funnit att mätningssmannen icke behövde vara en i stadens tjänst helt avlönad person utan befattningen kunde lämnas till någon därtill lämplig som bisyssla. Detta eftersom staden nu blivit i detalj uppmätt och kartlagd, något som i hög grad komme att underlätta och förenkla mät-

ningsmannens arbete.

Som alternativ lösning kunde mätningstväsendet överflyttas till chefen för byggnadskontoret. Denne måste då få högre kompetens och titeln föreslogs bli stadsingenjör.

Det blev det senare alternativet som antogs av fullmäktige. Kinnman, som nu var 60 år, skulle uppsägas från tjänsten och överflyttas till indragningsstat. Det skulle dock uppdragas åt honom att tills vidare vara stadens mätningssman. Andreingenjören Elis Möller fick uppehålla Kinnmans övriga befattningar. Som ritare vid kontoret anställdes ingenjören Nils Magnusson, sedermera fastighetschef.

År 1919 hade staden tillsatt en teknisk förvaltningskommitté som skulle framlägga förslag till omorganisation av stadens tekniska och ekonomiska förvaltning. Kommittén föreslog bl a att som organisatorisk chef för stadens ekonomiska och tekniska förvaltning skulle anställas en stadsdirektör.

År 1922 godkändes kommittéförslaget i princip och år 1923 anställdes civilingenjören Allan Schultz i Porjus som stadsdirektör. Han blev i praktiken även chef för byggnadskontoret. All post till byggnadskontoret skulle öppnas av stadsdirektören och alla yttranden och skrivelser från byggnadskontoret skulle undertecknas av stadsdirektören och andreingenjören.

Först år 1926 fastställdes organisationsförändringen och man antog bl a reglemente för stadens drätselkontor och byggnadskontor samt instruktioner för stadsdirektören och tjänstemännen vid byggnadskontoret. Det ålåg stadsdirektören att bl a leda och övervaka de byggnadskontorets tjänstemän åliggande arbeten och att ge stadsingenjören föreskrifter för de allmänna arbetenas utförande.

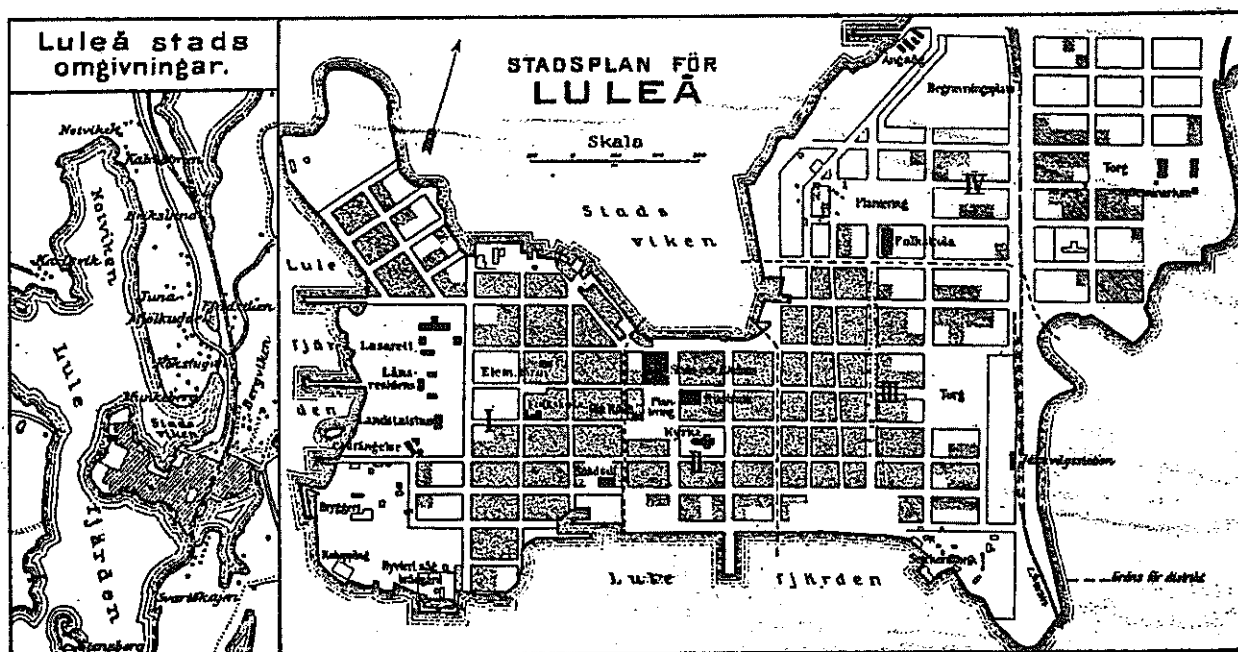
Byggnadskontorets personal skulle utgöras av

en stadsingenjör, tillika mätningssman och föreståndare för kontoret
en ritare
en verkmästare
en rörnätsförman
en maskinist för vattenledningsverket
en vaktmästare för stadshuset
en stadsträdgårdsmästare och
ett skrivbiträde.

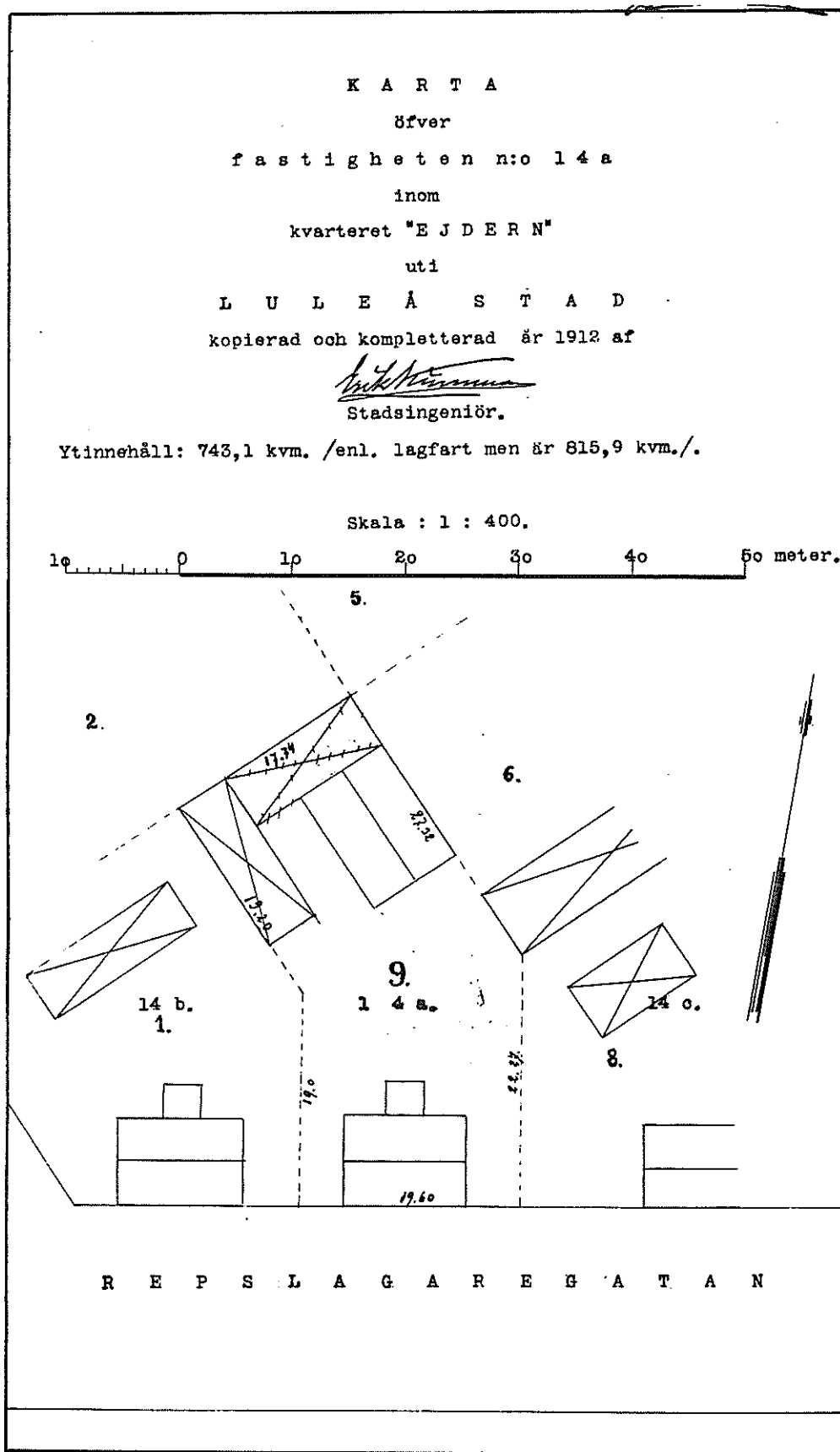
Erik Kinnman skulle överföras till indragningsstat fr o m den 1 maj 1927 med en lön om 5000 kr att utgå intill dess han uppnådde pensionsåldern. Han fick behålla befattningen som mätningssman. Stadsingenjörens övriga åligganden skulle tills vidare uppehållas av Ingenjör Elis Möller.

Gränsdragningen mellan Kinnmans fortsatta arbete som mättingsman och byggnadskontorets arbete var inte helt klar. Drätselkammaren uppdrog därför åt stadsdirektören och två ledamöter att inkomma med yttrande över tolkningen av stadsfullmäktiges beslut. Dessa fann att avsikten var att Kinnman skulle handha alla de arbeten vartill fordrades mättingsmannakompetens enligt lag. Det vore även lämpligt att Kinnman utförde andra mättingsmannasysslan närstående arbeten, såsom arealavmätningar och arealbevis o dyl som ingår i den fastställda mätningstaxan för staden. Häri ingick även utsättning av byggnader och sockelavvägningar. Dessa arbeten kunde göras lika väl av byggnadskontoret, men med hänsyn till att kontoret hade mer än nog arbete, förelogs att mättingsmannen skulle få i uppdrag att utföra även dessa förrättningar. Det torde vara billigare för staden med en sådan anordning än om byggnadskontorets tjänstemän skulle hindras av dessa små och tidsödande förrättningar. Någon skyldighet för byggnadskontoret att biträda mättingsmannen med kartritning o dyl ansågs inte föreligga.

År 1929 anhöll Erik Kinnman att få bli befriad från mättingsmannauppslaget från och med den 1 juli samt rätt att avflytta till annan ort. Byggnadsnämnden tillstyrkte ansökan men erinrade samtidigt om skyldigheten att före avflyttningen verkställa inventering av under hans vård befintliga kartor och handlingar. Som ny mättingsman förordnades Elis Möller.

Karta över Luleå, troligen från 1920-talet

Karta öfver fastigheten nr 14a i kv Ejdern, upprättad år 1912 av Erik Kinnman

LULEÅ STAD PÅ ERIK KINNMANS TID 1905 - 1929

År 1905

Stadsfullmäktige anslog 500 kr till Luleå Godtemplare att användas till föreläsningar, speciellt i alkoholfrågan av framstående vetenskapsmän. Anslaget skulle bestridas med det belopp som Luleå utskänkningsbolag förbundit sig att inleverera till drätselkammaren för övertagande av ölrättigheter i staden. Föreningen anför:

Då det egentliga nykterhetsarbetet, som utföres till motarbetande av superiet och räddandet av enskilda individer från dryckenskapseländet, inom denna stad såväl som inom de flesta andra kommuner i vårt land tagits omhand av frivilliga arbetare, vilka för detta sitt slit samt människovänliga och samhällsbevarande arbete mestadels icke röna annat än otack och smädelse, därpå offrat både tid och penningar och allt fortfarande torde få komma att framhärda uti ett dylikt offerande, men frukterna av vårt arbete alldeles givet kommer hela samhället till gagn, synes det oss helt naturligt, att samhället borde även ekonomiskt understödja vårt arbete, synnerligast som staden årligen får mottaga rätt avsevärda summor av brännvinsmedel..."

År 1906

Vattenledningskommittén hade i mars 1905 skrivit kontrakt med Actiengesellschaft Bergwerkverein Friedrich-Wilhelms Hütte om leverans av gjutjärnsrör. Enligt firmans agent i Stockholm, R Nisbeth, skulle likviden erläggas med 90 procent av kontraktssumman senast fyra veckor efter det att staden erhållit rören.

Ångaren Rubel ankom med rören den 5 juni och ungefär samtidigt erhöles en räkning från agenten Nisbeth. I räkningen hade prisberäkningen skett efter ton i stället för per meter, som kontraktet medgav. Arbetschefen skrev därför ut en ny räkning på det för staden mer fördelaktiga beloppet, attesterade den och överlämnade den till kommitténs kassör, som i en postväxel översände beloppet till agenten Nisbeth. Denne erkände mottagandet och utlovade ett originalkvitto, vilket dock aldrig erhöles.

I december 1905 kom en skrivelse från den tyska firman som meddelade att likvid ännu ej mottagits. Då det av Nisbeth utlovade kvittot inte kunde erhållas, överlämnades saken till polismyndigheten i Stockholm för utredning. Nisbeth hade dock redan hunnit sätta sig i säkerhet.

Vid förhandlingar med firman, vars krav med ränta uppgick till 102.600 kr, lyckades kommittén utverka en rabatt av 12.600 kr under förutsättning att saken gjordes upp utan process.

Två framstående jurister anlätades för att uttala sig om den tyska firman skulle ha någon framgång i en process mot staden. Av bådas utlåtande framgick att stadens ställning i en process skulle vara mycket svag. Endast om staden i sin tur skulle göra ersättningsanspråk mot tredje man, dvs kassören eller kommittén, kunde de sakkunniga tillstyrka en rättegång.

Kassörens ekonomiska ställning var sådan att han inte skulle kunna ersätta staden med någon större del av beloppet. Medlemmarna i vattenledningskommittén hade ställt i utsikt att lämna ett bidrag av 35.500 kr till täckande av förlusten, under förutsättning att staden inte gjorde någon ansvarig för denna.

Stadsfullmäktige antog i mars 1906 kommitténs anbud. Stadens förlust på affären med "Nisbethrören" kom därigenom att minskas till 52.017 kr.

På förslag av stadsingenjören beslöt fullmäktige att inköpa en ångvält av Charles Burrels & Sons tillverkning och en gaturivare av Gebrüder Bobes patent för sammanlagt 12.250 kronor. I ärendet antecknades att driftskostnaden för den använda hästvälten uppgick till omkring 18 kronor per dag. Driftskostnaden för ångvälten, som hade fyra gånger så stor kapacitet, skulle inte uppgå till högre belopp än för hästvälten.

Antogs reglemente för vattenledning och vattenavlopp i Luleå, Ordningsstadga för Luleå stads vattenledning samt Reglemente för Luleå stads vattenledningsstyrelse.

KUNGL. MAJ:TS NÄDIGA FÖRORDNING

angående sättet för verkställande af dödsstraff genom halshuggning;

gifven Stockholms slott den 29 juni 1906.

Vi OSCAR, med Guds nåde, Sveriges, Götas och Vendes Konung, göra vederligt: att Vi med anledning af Riksdagens framställning, däröfver vederbörande blifvit hörda, funnit godt i nåder förordna, att verkställighet af dödsstraff genom halshuggning skall ske medelst fallbila.

Denna förordning träder i kraft genast efter utfärdandet.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterträta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 29 juni 1906.

OSCAR.

(L. S.)

År 1907

"Enär den i instruktionen för manskapet vid Luleå kombinerade brand- och poliskår förekommande bestämmelsen, att manskapet ej under tjänstetiden finge ingå äktenskap, visat sig ej vara fullt lämplig, därigenom att den föranlett att dugligt och intresserat manskap, som med nit och ordning skött sin tjänst, då de några år prövat kasernlivet, lämnat tjänsten för att skaffa sig ett eget hem, men det för såväl brand- som polistjänsten vore av största vikt, att ett flertal av manskapet under en längre tid kvarstode i tjänst, hade Brandstyrelsen, ..., föreslagit att 4 § i instruktionen ... måtte ändras därhän, att den finge följande lydelse: 'Manskapet får ej utan Brandstyrelsens medgivande under tjänstetiden ingå äktenskap'." Stadsfullmäktige beslöt i enlighet med förslaget.

Herrar Fullmäktige beslöt med 17 röster mot 6 att för vart och ett av åren 1907, 1908 och 1909 ställa 300 kr till Luleå skytteförenings förfogande att användas till främjande av skjutskickligheten bland stadens folkskolebarn.

År 1909

För att bereda de arbetslösa något arbete föreslog drätselkammaren att högst 4.500 kr beviljades för slagning av 1000 kubikmeter grovmakadam. Priset föreslogs från den 1 mars nedsättas till 50 öre per kubikmeter, "enär upplyst blivit, att de med makadamslagning sysselsatta arbetarna numera till följd av större vana vid arbetet och längre arbetstid per dag i genomsnitt hade större dagpenning, än som med hänsyn till arbetets karaktär av nödhjälpsarbete kunde anses nödvändigt, och då de för detta arbete mest olämpliga arbetarna snart torde kunna få arbete med den planerade vedhuggningen å stadens skogar."

Stadsfullmäktige godkände förslag till ändring i reglementet för stadens elektricitetsverk, innebärande att "Glödlampor, nernstbrännare och säkerhetsproppar tillhandahålles abonnenterna av elektricitetsverket till självkostnadspris med rätt för abonnenterna att även från verkets entreprenörer förskaffa sitt behov av ovannämnda artiklar. Glödlampor, nernstbrännare och säkerhetsproppar inköpta från andra än ovannämnda få ej användas i anläggning, som är ansluten till elektricitetsverkets ledningsnät."

Medborgare i Luleå, samlade å möte i järnvägsverkstadsfrågan, gjorde framställning hos stadsfullmäktige att staden i och för frågans lösning i en för staden lycklig riktning måtte omedelbart tillsätta en kommitté med uppgift att till-

varataga stadens intressen speciellt gent emot Överluleå kommun, vars till riksdagsmännen riktade broschyr borde av kommittén kraftigt bemötas...

År 1910

Sedan efter verkställd undersökning av stadens folkskolebarn ett antal av minst 135 stycken befunnits tydligt undernärda och bland dessa minst 108 stycken vore i trängande behov av bättre förplägnad i en eller annan form, hade Fattigvårdsstyrelsen ansett som sin oavvisliga skyldighet att vidtaga snara åtgärder för att i någon mån söka avhjälpa dessa missförhållanden och hade styrelsen därvid närmast tänkt sig, att i likhet med föregående år gratisbespisning skulle anordnas för de barn, som vore i största behov av hjälp.

Stadsfullmäktige godkände följande ändring i ordningsstadgan för Luleå stad: "Den, som å någon mot gata eller allmän plats vettande yttersida av vägg, plank eller dörr utan behörigt tillstånd ritar, skriver eller fäster affisch eller annat dylikt eller därinvid åstadskommer osnygghet, böte från och med fem till och med tjugo kronor."

Den avlidne rådmannen B Sundström hade i testamente förordnat, att av hans efterlämnade förmögenhet, sedan en del belopp å tillhopa 409.000 kr utbetalts till hans närmaste släktingar och åtskilliga andra personer och fonder, återstoden skulle bilda en stiftelse, som skulle bära namnet "Bolivar Sundströms Minne", och ha till ändamål att bereda husrum och underhåll åt behövande änkor och döttrar efter köpmän, hantverkare och lägre tjänstemän i staden. Staden utsåg nu ett ombud som vid skiftet skulle bevaka stiftelsens rätt och bästa.

År 1911

Poliskonstapeln J.F.Johansson hade på egen bekostnad företagit en studieresa till Stockholm, där han "vid polisens detektiva avdelning inhämtat fullständig kännedom om den s.k. daktyloskopiska metoden för identifieringar av brottslingar, vilket system sedermera kommit till användning vid polisen härstädes." Johanssons begäran om ersättning med 200 kr för utgifter vid denna resa avslogs.

Nytt reglemente antogs för drättselkammaren och drättselkontoret samt instruktioner för dess tjänstemän.

Drättselkammaren uppdelades på två avdelningar, den ena benämnd drättselkammarens ekonominämd och den andra drättselkammarens tekniska nämnd. Den senare skulle handlägga ärenden rörande stadens jord, skog, tomter, gator, belysning, brandväsende, vatten- och avloppsledningar, vattenverk, renhållning och allmänna arbeten mm.

Dessutom inrättades en samfällid drättselkammare, som bl a skulle tillsätta tjänstemän vid drättselkontoret och upprätta förslag till inkomst- och utgiftsstat mm.

Drättselkontorets personal skulle utgöras av en stadskamrer, en stadskassör, en förste bokhållare - tillika kronokassör, en andre stadsbokhållare, en siffergranskare samt nödigt skrivbiträde.

År 1912

Stadsfullmäktige beslöt att hos Luleå utskänkningsbolag göra framställning att begränsa öppetiderna samt att vissa personer icke måtte äga inköpa spritdrycker, nämligen sådana, som vid upprepade tillfällen blivit lagförda och straffade för fylleri, försumliga familjeförsörjare, begivna på dryckenskap, personer som är i åtnjutande av understöd från fattigvården och personer, som tillhandagå vanedrinkare med langning eller salning, och personer, som, ehuru ej berusade, dock synbarligen är vad man kallar "rörda" av sprit.

Rörande utskänkningen å den s k Skeppsbrokällaren skulle hemställas hos källarmästaren bl a att spritdrycker ej måtte serveras i större mängder än 2 supar och 1 halv öl åt gäst som förtär mat för minst 15 öre.

Brandchefen begärde ett anslag av 5.000 kr för inköp av en automobil för brandkårens behov. Fullmäktige beslöt avslå framställningen med motiveringen att tillräcklig erfarenhet ännu ej vunnits om automobilers framkomlighet vintertiden på stadens gator.

Som gåva till Norrbottens museum överlämnades stadens gamla rådhusklocka och märkyxa såsom icke längre användbara för något ändamål.

År 1913

Då det visat sig omöjligt att erhålla tillräckligt med makadam genom handslagning och då behovet under nästkommande år för hamn- och gatuarbeten var mycket stort, beslöts att inköpa en stenkross till ett pris av 1.890:50 kr.

Revisorerna anför i sin berättelse för år 1912 att de förhoppningar som knutits till det nyligen inrättade drättselkontoret, i väsentliga avseenden hade gäckats.

Gällande reglementen och instruktioner lade hinder i vägen för att uppnå de önskemål som man avsett. Stadskassörens uppdrag att vara sekreterare i flera nämnder mm krävde så mycket tid att hans befattning på drättselkontoret blev en bisyssla. Stadskamreraren var inte så mycket chef för drättselkontoret som fast hellre sekreterare och utredningsman åt drättselkammaren och hamndirektionen.

Stadsingenjören och stadsbyggmästaren, vilkas arbeten är ganska närsläktade, stod alldeles utom all centralisation.

Något verkligt samarbete mellan alla stadens tjänstemän förekom ej och skulle heller inte komma till stånd med mindre staden tillsatte en chef med makt och myndighet att ordna för stadens arbeten i sin helhet. Revisorerna hemställde därför att en ny organisationsutredningskommitté måtte utses.

År 1914

Herr Burmans motion om överlämnande av medel, som influerats genom försäljning av ett parti gammalt stångjärn, till insamlingen för inköp av kulsprutor till landstormen, remitterades till beredningsnämnden.

År 1915

Handlanden K. Lindqvist hemställde hos stadsfullmäktige att han måtte erhålla förhöjning av det avtalade priset 13 1/4 öre till 20 öre per kilo för det havreparti, som han levererat till brandkåren under tiden 6 augusti 1914 till årets slut. Anledningen var att priset hade höjts avsevärt till följd av kronans stora inköp av havre vid den inträffade mobiliseringen.

Drättselkammaren ansåg att Lindqvist inte lagligen kunde vara berättigad till prisetförhöjning, men eftersom han under flera år varit leverantör till brandkåren och alltid fullföljt sina åtaganden, även om han därvid gjort förlust, hade drättselkammaren efter votering beslutat tillstyrka framställningen. I fullmäktige bifölls förslaget med 15 röster mot 10.

År 1916

Luleå utskänkningsbolag begär att få överta all detaljhandel med brännvin i Luleå för år 1916. Därvid skulle tillämpas bl a följande bestämmelser:

"3:o Vid försäljning av alkoholhaltiga drycker iakttages, att i regel inte rekvisit erhåller större myckenhet än efter beräkning av 1 liter för veckan...

När särskilda skäl föreligga, kan bolaget i avseenden på person, vars måttlighet och pålitlighet är höjd över varje tvivel, medge undantag från nämnda regel.

4:o Som bolagets kunder mottagas endast myndiga personer, kvinnor dock endast undantagsvis och efter särskild prövning."

År 1917

En okänd givare hade till staden överlämnat 4.500 kronor till uppförande av en fontän i kvarteret Tuppen (parken framför nuvarande Stadshotellet).

Sedan det visat sig att träden i gatuplanteringen i Storgatan i stor utsträckning dött ut, till stor del beroende på dålig jordmån och vattningssvårigheter, och att gräsmattorna var svåra att hålla i stånd på grund av allmänhetens omilda behandling, föreslog drättselkammaren att gräsmattorna skulle tas bort, att grävning utfördes kring träden, att ett galler av trä om ca 1 meter i fyrkant skulle läggas omkring träden samt att gatans mittparti mellan träden skulle iordningställas med tjärning. Fullmäktige biföll dock endast ett anslag för anskaffande av trægaller kring träden.

Livsmedelsnämnden anförde att det knappa utrymmet och de otillfredsställande eldstäderna gjorde det omöjligt att under kommande vinter inhysa soppkokningsanstalten i nuvarande lokal i saluhallen. En ny byggnad borde därför uppföras å stadens förrådsplats i kvarteret Pelikanen. Drättselkammaren tillstyrkte 8.000 kr för ändamålet men ansåg att den besökande allmänheten borde beredas större bekvämlighet så att köbildning uti i kölden kunde undvikas samt att den föreslagna sågspånsfyllningen borde utbytas mot torvmull.

År 1918

Mjölkuddens jordbrukande befolkning klagar hos fullmäktige över den oerhörda mängd kråkor och skator, som under de senare åren förstört en stor del av sädesskörden och hemställer att skottpengar med 25 öre per dödad skadefågel måtte utbetalas av stadens medel. Norrbottens läns jaktvårdsförenings utredning visade att avstjälpningsplatsen på Mjölkudden vore den bästa platsen för nedskjutning av kråkorna. Skjutkojor borde anordnas och en levande uv anskaffas. Vidare borde i god tid anordnas massutrotning av ägg och ungar. Premien bestämdes till 30 öre för vuxen kråka och skata samt till 10 öre för ägg eller unge. 2/3 skulle utbetalas av staden och 1/3 av jaktvårdsföreningen.

Förre dödgravaren och brandvakten J. Åström erhåller pension i form av fri bostad i den s k grindstugan under sin och sin hustrus livstid.

År 1919

1921 års jubileumskommitté föreslår att en kulturhistorisk och en lantbruks- och hemslöjdsutställning anordnas i samband med jubileumshögtidligheterna. En bestyrelse på 34 personer utses, vilka inom sig utser arbetsutskott, kommissariat och gruppnämnd. Ett garantibelopp å 15.000 kronor ställs till bestyrelsens förfogande. Det överskott som kan komma att uppstå skall läggas till en "Jubileumsfond", vilken kan tas i anspråk för kulturhistoriskt ändamål, i främsta rummet för anordnande av en permanent kulturhistorisk utställning.

År 1920

Efter en motion av Herman Fernlund tillsattes en stadsvårdsnämnd om fem personer. Motionären hade framhållit önskvärdheten av att en permanent institution hade uppdrag att vaka över stadens yttre vård och ans. Nämnden skulle icke blott få anledning att fästa stadens verkställande myndigheters uppmärksamhet på anordningar, som kunde vidtagas, utan ock för enskilda peka på förbättringar och åtgärder, för vilka var och en kan medverka, samt väcka den nu slumrande ansvars känslan och insikten om vad som pryder eller vanpryder.

Dispositions- och stadsplanekommittén föreslog stadsfullmäktige att ingå till Kungl Maj:t med framställning om inkorporering av hela Hertsö by samt delar av Björsby och Gäddviks byar. Drätselkammaren tillstyrkte förslaget men ville att framställningen även skulle avse Sandön, Sandskår, Altappen och Finnklipporna. Under förutsättning av att ett industriområde framdeles uppstod å Hertsön, hade man grundad anled-

ning antaga, att ett förstadssamhälle av Svartöstadens karaktär komme att förläggas till Sandön.

År 1921

Fil d:r Birger Steckzén, som hade erhållit uppdraget att utarbeta Luleå stads historia, omfattande tiden 1600- och 1700-talen, hemställde om ersättning med 1.700 kr för det arbete som han utfört utöver det kontrakterade. I stället för 128-144 sidor omfattade materialet nu över 200 sidor. Han hade även förbehållit sig rätten att stryka överskjutande sidantal om han ej fick den begärda ersättningen.

Grosshandlarna C.L. och Wilhelm Thurfjell hade erbjudit sig att ställa pengarna till förfogande och fullmäktige uttalade enhälligt sin tacksamhet för såväl nu som tidigare visad offervillighet.

Medlemmar av samhället, som önskat att i samband med stadens högtidlighållande av 300 års jubileet hugfästa minnet av stadens grundläggare, hade genom landshövdingen Nils G Ringstrand avlåtit förfrågan, huruvida stadsfullmäktige ville såsom gåva mottaga en genom tecknade medel åstadkommen i brons uppförd bröstbild av Gustaf II Adolf, upprest på plats som fullmäktige ägde bestämma. Nämda byst, modellerad av konstnären Almgren, vore avsedd att uppställas på granitpostament efter av konstnären utförd ritning.

År 1922

Med anledning av stadsombudsmannens avgång föreslog förvaltningskommittén att de med tjänsten förenade åliggandena uppdelades. Staden borde anställa en juridiskt bildad person, som såsom bisyssla åtog sig att vara stadsfullmäktiges och beredningsnämndens sekreterare, ävensom att såsom stadens juridiska ombud biträda drätselkammaren och andra kommunala styrelser och nämnder. På yrkande av herr Fernlund fastställdes kvalifikationerna för stadsdirektören till "teknisk och merkantil erfarenhet."

172 kronor 68 öre anslås till kostnader för hyra, lyse och rengöring av stadshusets festvåning i och för aftonunderhållning, som den 30 september anordnats för officerare å den Luleå besökande tyska kryssaren "Berlin".

År 1923

Stadsvårdsnämnden erhåller anslag med 400 kronor för upp- rättande av ett bildgalleri över staden, vilket galleri vore avsett att ordnas kvartersvis med fotografier, så tagna, att de återgäve kvartersbildens utseende. Därjämte hade stadsvårdsnämnden framhållit, att ett sådant galleri skulle komma att i väsentlig grad underlätta byggnadsnämndens, byggnads- kontorets och även stadsvårdsnämndens arbete och giva dem tillfälle att på ett effektivt sätt kontrollera de föränd- ringar, som ske i stadsbilden genom tillkomsten av nya bygg- nader mm och möjlighet att hålla dessa förändringar inom en sådan ram, att de blevo till fördel för stadens utseende.

År 1924

Luleås nya skidbacke vid Lulsundet invigdes med internatio- nella tävlingar den 20 januari. Dagens längsta hopp mätte nära 29 meter. Segern i särklassen för ynglingar under 15 år hemfördes av Harry Fägnell, IK Luleå. Yngste deltagaren var segrarens lille 9-årige broder, Putte, vilken skördade ova- tionsartat bifall. Den nya skidbacken ersatte den backe som redan 1902 uppfördes på Gultzaudden och revs i samband med jubileumsutställngen. (Ur "På Skidor" 1922)

År 1925

Stadsfullmäktige beslöt att ingå till Kungl. Maj:t med un- derdånig hemställan om rätt för kvinnliga lärjungar att under läsåret 1925-1926, liksom under föregående läsår, vin- na inträde vid gymnasiet.

År 1926

Med anledning av landstingets önskemål om mark för ett pla- nerat centralsanatorium, erbjöd staden med full äganderätt ett område om ca 25 hektar, beläget på södra sidan av Lul- sundsberget. Bland fördelarna med området framhölls bl a att där fanns flera synnerligen vackra utsiktsplatser såsom Lulsunds- och Örnbergen. Huvudbyggnaden med den vackra ut- sikten över staden torde säkert verka livande och vara till stor nytta och glädje för de sjuka, som därigenom komma det pulserande livet närmare, oaktat det lugn som råder omkring dem å sanatoriet.

År 1927

Stadsfullmäktige tillsatte en kommitté med fem ledamöter med uppdrag att efter verkställd undersökning och utredning avge förberedande förslag till bro över Lule älv mellan Luleå stad och Bergnäset.

År 1928

Med anledning av att Edefors kommun hos Kungl. Maj:t framställt anspråk på laxfiskena i Edefors anförde stadsdirektören:

"Edefors sockens kommunalnämnd har i skrivelse till Konungen av den 10 december 1927 begärt att Edefors kommun måtte få på sig överlåten de privilegier å fisket vid Laxholmen i Lule älv, vilka Luleå stad erhöilo i privilegiebrevet av den 12 juli 1621, under förmenande att de ej numera anse att staden har behov av detta fiskes avkomst utan bör detta i stället överlåtas på Edefors kommun, inom vars område fisket är beläget, och som anser sig i skatteväg vara mer ekonomiskt betyngd än Luleå stad.

Luleå stad bör med hänvisande till privilegiebrevet underdånigst hemställa det Edefors kommunalnämnds skrivelse ej måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda, i synnerhet som Kungl. Maj:t avslagit en liknande framställning från Luleå sockenbor år 1693.

I övrigt framhålles att staden i 1621 års privilegiebrev erhöill det s k Herrefisket eller Kronans del i fisket vid Laxholmen, vilket bekräftades genom Kungl. resolution den 27 september 1675 och 16 april 1676,

Ungefär mitt emot Herrefisket låg på älvens södra sida det s k Frufisket eller frälsefisket, vilket innehades av enskilda. Detta fiske ägdes år 1679 av presidenten i Svea Hovrätt, Arvid Ivarsson, vilken 6 november detta år försälde fisket till borgmästaren i Luleå, Erik Eriksson Orre och vars släkt innehade fisket till slutet av 1700-talet. Detta fiske har sedermera av Luleå stad inköpts 13 oktober 1886 av Alice och Emil Tornberg för 5.000 kronor.

I kommunalnämndens skrivelse framhålles, att staden till Kronan betalar arrende med 6 tunnor salt lax. Detta är felaktigt, ty staden erhöill på grund av anhållan om befrielse från arrendet vid riksdagen 1675 detta avskrivet genom Kungl. resolution 27 september 1675 jämfört med Kammarkollegii resolution den 23 oktober 1680 och landshövdingen H Clercks den 19 juli 1681 därom till kronobetjäningen givna befallning."

År 1929

I samband med övergång från likström till växelström ansåg elektricitetsverkets föreståndare bl a att verket mera än förut måste kontrollera abonnenternas nyanskaffningar för att i möjligaste mån begränsa inköp av apparater och maskiner, som ej vore användbara efter omläggningen, och föreslog att

- elektricitetsverket hos likströmsabbonnenterna inventerade samtliga elektriska apparater och maskiner, som inte var användbara för växelström och samtidigt meddela strömförbrukarna att
- inga elektriska maskiner eller apparater för enbart likström fick anskaffas utan verkets medgivande vid risk att staden i annat fall fritog sig från alla eventuella inlösnings- och omläggningskostnader samt att
- efter inventeringen anskaffade radioapparater för direkt nätanslutning till likström ej skulle inlösas vid framtida övergång till växelström.

Ett flertal av de boende i kvarteren som angränsade Loet och Fisken (nuvarande Florakullen) hemställde att stadsfullmäktige måtte förbjuda ambulerande nöjestillställningar å dessa kvarter. I skrivelsen påpekas bl a att stadens idrottssammanslutningar förgäves försökt få kvarteren upplåtna för att anlägga en idrottsplats. Det viktigaste skälet för denna ovillighet från fullmäktiges sida torde ha varit omtanken om befolkningens ostörda lugn. Detta synes myndigheterna icke ha lagt på minnet när de beviljade rättigheter för kringresande Cirkus- och Tivolisällskap att där slå upp sina tält och andra nöjesanordningar.

"Förbigående de moraliska vådorna av exempelvis spelbanks-automaterna, vilka sluka ungdomens och barnens besparingar och väcka spelpassion, nöja vi oss med att påpeka, hurusom nöjesanordningarna med sitt pinsamma inslag av primitiv musik och buller i övrigt verka i hög grad störande för omgivningen. Vi anse oss berättigade att i samma mån som stadens övriga invånare vara befriade från obehag av detta slag, vilka vi få vidkännas långt in på nätterna. Det kan påpekas, att de ambulerande marknadsnöjena tagit sig före att i sina reklamer benämna kvarteret Loet respektive Fisken 'Cirkusplatsen' och 'Tivoliplatsen', vilka benämningar tendera att vinna hävd och sålunda bidra till att bringa stadsdelen närmast järnvägsstationen i vanrykte."

REGLEMENTE

Den 26 mars 1917 beslöt stadsfullmäktige att byggnadskontoret skulle träda i verksamhet den 1 maj och den 14 maj antogs reglemente och instruktion.

Reglemente för Luleå stads byggnadskontor.

§ 1.

Byggnadskontoret, som lyder under drätselkammaren och dess nämnder, handhar för drätselkammaren och byggnadsnämnden den tekniska förvaltningen på sätt nedan närmare angives samt verkställer på drätselkammare och byggnadsnämnd ankommande tekniska utredningar.

Efter uppdrag av drätselkammarens tekniska nämnd i varje särskilt fall har byggnadskontoret att jämväl utföra arbeten och utredningar för hamndirektionen samt stadens övriga styrelser, nämnder och kommittéer.

Vidare åligger det byggnadskontoret att efter anmodan av magistraten och rådstuvurätten avgiva yttranden och verkställa utredningar i tomtgränstvister, vattenavlednings- eller andra frågor, rörande vilka nämnda myndigheter kunna komma att påfordra byggnadskontorets biträde.

§ 2.

Till handhavandet av tekniska förvaltningen för drätselkammaren hör:

att utöva tillsyn och vård över stadens jord, tomter, vatten- och elektricitetsverk, byggnader, avloppsledningar, gator, vägar, allmänna platser samt renhållning;

att, där ej annorlunda för visst fall bestämmes, ombesörja utförandet av erforderliga underhålls- och beslutade nyanläggningsarbeten;

att övervaka och kontrollera de arbeten för stadens räkning, vilka enligt drätselkammarens bestämmande utföras genom särskilda entreprenörer;

att uppgöra fullständiga för ifrågakommande arbeten erforderliga ritningar, arbetsbeskrivningar och kostnadsberäkningar;

att i god tid anmäla behov av erforderliga uppköp till över 500 kronors värde och upprätta förslag till kontrakt härom;

att granska och avgiva utlåtanden över inkomna leveransanbud samt tillse, att avtalade leveranser nöjaktigt fullgöras;

att tillse, att de av stadsfullmäktige beviljade anslagen för stadens arbeten icke överskridas samt, att om nödvändigheten synes kräva sådana anslags överskridande, därom i god tid göra anmälan hos drätselkammaren;

att föra journal över å stadens fastigheter utförda reparations- och underhållsarbeten;

att i två exemplar upprätta och på skilda platser förvara fullständiga kartor och beskrivningar över såväl vatten- och avloppsledningsanläggningens som elektricitetsverkets alla ledningar samt föra noggranna fortlöpande anteckningar om deras duglighet och kapacitet;

att granska och där anledning till anmärkning icke förekommer godkänna alla ledningar och arbeten, som skola sättas i förbindelse med stadens vatten- och avloppsledningsnät samt elektriska ledningsnät;

att föra sådana journaler och anteckningar, som avse vattenlednings- och elektricitetsverkens speciellt tekniska drift;

att ombesörja distribuering av elektricitet och vatten för såväl enskilda som offentlig förbrukning;

att tillse att antagna entreprenörer för vatten-, belysnings- och elektriska kraftledningars inläggning i offentliga eller enskilda byggnader utföra dem påvilande arbeten på tillbörligt sätt;

att ombesörja att alla från byggnadskontoret utgående skrivelser, betänkanden, kostnadsförslag m. m. bliva i kopia eller koncept förvarade;

att hava tillsyn över material- och redskapsförrådet.

§ 3.

Till handhavandet av tekniska förvaltningen för byggnadsnämnden hör:

att inom stadens område verkställa alla avvägningar, mätningar och besiktningar, vilka enligt gällande byggnadsstadga och byggnadsordning kunna ifrågakomma eller varom byggnadsnämnden eljest anmodar, ävensom att i ärenden, som angå stadsplanen eller byggnadsväsendet inom staden, avgiva i lag föreskrivna eller av vederbörande myndigheter infordrade utlåtanden;

att verkställa de utstakningar för byggnadsarbeten och utöva den tillsyn vid desammas utförande, som av föreskrifterna i den för staden gällande byggnadsordningen påkallas eller varom byggnadsnämnden eljest anmodar;

att, om byggnadsarbete inom staden företages utan att byggnadsritning, där sådan erfordras, blivit behörigen fastställd, eller tillstånd därtill vunnits ävensom, därest överträdelse av byggnadsstadgan eller byggnadsordningen eljest förekommer, hos byggnadsnämnden därom göra skriftlig anmälan;

att granska inkomna ritningar och meddela yttranden över inkomna ansökningar ävensom i övrigt tillhandagå byggnadsnämnden i vad till dess befattning hör;

att å stadsplanekartan och å de tomtkartor, som å byggnadskontoret förvaras, verkställa föreskrivna inritningar av nya byggnader;

att över de enligt byggnadsordningen verkställda besiktningar å pågående byggnadsarbeten föra diarium med anteckning om vad vid varje besiktning förekommit och meddela, därest besiktningen föranlett till anmärkning, den byggande kännedom därom genom utdrag av diariet.

§ 4.

Å byggnadskontoret skall förtecknas, förvaras, behörigen kompletteras och i god ordning hållas ej allenast stadens tomtbok med tillhörande register, ritningar, kartor och planer över staden med dess område, utan även kartor och designationer över enskildas tomter. Av dessa kartor och designationer skall alltid i arkivet finnas ett inneliggande exemplar och skall därför, när ny tomtkarta och designation

upprättas, ett exemplar i arkivet nedläggas. Kartor och designationer må icke till enskilda utlånas utom arbetslokalen, utan äger den, som därav åstundar del, kopia och utdrag mot lösen erhålla.

§ 5.

När den, som erhållit byggnadsnämndens tillstånd att verkställa nybyggnad å tomt, vederbörligen å byggnadskontoret anmält sin begäran om utstakande av tomtens gränslinjer och höjdläge, skall efter det kallelse i behörig ordning ägt rum den äskade förrättningen i tomtägarens och övriga vederbörandes närvaro ofördröjligen och senast inom åtta dagar verkställas samt bevis över förrättningen meddelas tomtägaren.

§ 6.

Bearbetandet av stadens kartverk bör så bedrivas, att sådana tomtkartor, som omförmåles i § 20 byggnadsstadgan, städse må så fort ske kan bli upprättade över alla tomter inom stadsplanens område.

Tomtkarta för stadsfastighet skall, förutom uppgift om storleken av fastighetens gränser, även upptaga arealen, alla därå befintliga byggnader jämte de byggnader, som å granntomterna äro belägna inom 12 meter från fastighetens gränser, samt bredden å utanför fastigheten befintliga gator.

§ 7.

Byggnadskontoret åligger att mot ersättning efter taxa, som av stadsfullmäktige bestämmes, på anmodan tillhandagå enskilda med biträde vid förrättningar inom staden och dess område.

§ 8.

Över de uppdrag och utredningar, som åt byggnadskontoret uppdragas av drätselkammaren, byggnadsnämnden och magistraten eller rådstuvurätten, föres särskilda diariumer, varjämte sådant även föres över tomtmätningar, utstakningar, arealbevis och avvägningar.

Dessa diariumer föras enligt av drätselkammarens tekniska nämnd fastställda formulär och skall diariumet över tomtmätningar, utstakningar, arealbevis och avvägningar även innehålla kolumn för avgiften samt varje månad avlämnas till drätselkontoret för kontroll eller räkningars utskrivande. Tomtkartor och arealbevis lösas å drätselkontoret.

§ 9.

Upphandling av för ifrågakommande arbeten erforderliga materialier och inventarier bör, såvitt värdet av desamma överstiger 100 kronor, ske genom infordrandet av skriftliga anbud genom annons eller under hand från minst trenne lämpliga leverantörer. Anbudens öppnande skall ske i närvaro av tvenne tjänstemän, av vilka den ene skall tillhöra drätselkontoret, och skall därvid föras protokoll, som skall av de båda tjänstemännen genom underskrift till riktigheten bestyrkas. Upphandling av effekter intill värde av 500 kronor må av byggnadskontoret kunna avgöras, under det att större upphandlingar städse skola hånskjutas till drätselkammaren. Antages ej vid prövningen av anbudet det lägsta av dessa, skall motiveringen härför i samband med beslutet antecknas till protokollet.

§ 10.

Byggnadskontoret avlämnar inom 20 dagar efter de bestämda avläsningstiderna färdigskrivna och summerad debiteringslängd för vattenlednings- och elektricitetsverk och upprättar alla avlöningslistor för kontorets tjänstemän, övriga underlydande, förmän och arbetare samt avgiver månatligen uppgift för räknings utskrivande å såld material eller material förbrukad i arbete för enskilda personer. I samma uppgift lämnas förteckning över under månaden förfallna hyror för till enskilda uthyrda inventarier.

§ 11.

I god tid och senast den 15 oktober varje år skall till drätselkammarens tekniska nämnd inlämnas fullständigt förslag till utgifts- och inkomststat för följande år jämte erforderlig motivering. Senast den 1 april skall arbetsplan för årets större arbeten föreläggas drätselkammarens tekniska nämnd.

§ 12.

Senast den 1 maj varje år avgiver kontoret berättelse över de arbeten, som under föregående året utförts för de under dess vård sorterade allmänna arbeten och verk.

§ 13.

Byggnadskontorets tjänstepersonal utgöres av:

- en stadsingenjör tillika byggnadschef,
- en andre ingenjör,
- en verkmästare för elektricitetsverket,
- en arbetsinspektör.

Stadsingenjören-byggnadschefen tillsättes av stadsfullmäktige efter förslag av drätselkammaren och byggnadsnämnden och övriga tjänstemän av drätselkammaren efter förslag av dess tekniska nämnd.

§ 14.

Löner utgå till byggnadskontorets tjänstepersonal enligt följande grunder, nämligen för:

	Lön.	Tjänstgöringspengar.	Ålders-tillägg.	Slutlön.
Stadsingenjören tillika byggnadschef	3,700: —	1,800: —	2 à 500: —	6,500: —
Andre ingenjören	2,300: —	1,200: —	500: —	4,000: —
Verkmästaren	1,600: —	800: —	2 à 300: —	3,000: —
Arbetsinspektören	1,600: —	800: —	2 à 300: —	3,000: —

Tjänstgöringspengar uppbäres endast för den tid, under vilken vederhörande tjänsteman verkligen tjänstgjort eller åtnjutit stadgad semester. Ålderstillägg, som anses tillhöra lönen, utgå efter respektive 5 och 10 års oförvitlig tjänstgöring såsom ordinarie innehavare av tjänsten.

Med avscende å tjänstledighet och semester samt rätt att under ledighet åtnjuta lön, pension m. m. ävensom beträffande uppsägning från tjänst gälla för byggnadskontorets befattningshavare vad för stadens tjänstemän i allmänhet är eller bliver stadgat.

Stadsingenjören, andre ingenjören, verkmästaren och arbetsinspektoren vare emellertid skyldiga att, intill dess annorlunda varder bestämt, såsom bidrag till sin pensionering årligen erlægga tre procent å innehavande löner.

§ 15.

Byggnadskontoret skall varje dag vara öppet från kl. 10 f. m. till kl. 6 e. m., varom anslag skall finnas å kontorets ingång.

Tjänstgöringstiden för byggnadschefen är minst 7 timmar dagligen och för de övriga under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{1}{5}$ och $\frac{15}{10}$ — $\frac{31}{12}$ likaledes minst 7 timmar, under det att den för dessa sommartid — beroende på utearbetenas omfattning — närmare bestämmes av stadsingenjören-byggnadschefen, dock minst till nyssnämnda omfattning. Tillfälliga jämkningar i tjänstgöringstiden bestämmes av drätselkammarens tekniska nämnd.

§ 16.

Angående de en var av byggnadskontorets tjänstemän åliggande tjänsteplikter gälla för dem utfärdade särskilda instruktioner.

§ 17.

Närmare bestämmelser rörande arbetsfördelningen mellan byggnadskontorets tjänstemän utöver vad av de i nästföregående § omfördä instruktioner framgår meddelas av drätselkammarens tekniska nämnd.

§ 18.

Tjänstledighet och semester beviljas av drätselkammarens tekniska nämnd, vilken även förordnar vikarie, dock att beträffande stadsingenjören magistraten och byggnadsnämnden underrättas om såväl ledighet som vikarien.

Därest tjänsteman under loppet av ett år åtnjutit tjänstledighet för sjukdom eller av annan anledning längre tid än tre månader, äger staden rätt att besluta den inskränkning i hans löneförmåner, som för tjänstens nöjaktiga bestridande må befinnas nödig.

INSTRUKTION

Den 26 mars 1917 beslöt stadsfullmäktige att byggnadskontoret skulle träda i verksamhet den 1 maj och den 14 maj antogs reglemente och instruktion.

I n s t r u k t i o n

för

Tjänstemännen å Luleå stads byggnadskontor.

§ 1.

Stadsingenjören-byggnadschefen är chef för kontoret och dess tjänstemän samt skall i sådan egenskap vara skyldig:

att ansvara för att de byggnadskontoret enligt reglementet för desamma åliggande göromålen vederbörligen fullgöras;

att leda och övervaka utförandet av de arbeten, som enligt denna instruktion eller särskilda föreskrifter åligga byggnadskontorets tjänstemän;

att i huvudsaklig överensstämmelse med bestämmelserna i denna instruktion fördela förekommande arbeten mellan kontorets tjänstemän;

att lämna föreskrifter för de allmänna arbetenas utförande och ansvara för desamma samt härvid tillse, att dessa arbeten verkställas å lämpliga tider samt planmässigt anordnas;

att utöva förmanskap för de vid vattenledningsverket anställda maskinister och rörnätsförman;

att efter förslag av arbetsinspektoren antaga, avskeda och bestämma avlöningen för underlydande förmän och arbetare, dock att kollektivt avtal först skall föreläggas drätselkammaren till prövning;

att hos drätselkammare och byggnadsnämnd göra framställningar och förslag i ämnen, som ligga inom byggnadskontorets verksamhetsområde;

att på kallelse närvara vid drätselkammarens, byggnadsnämndens, hamndirektionens och övriga styrelser och nämnders sammanträden med rätt att i förhandlingarna delta, men icke i beslutet, och att om han så önskar få sin mening i protokollet antecknad i frågor, som röra byggnadskontorets verksamhetsområde;

att varje söckendag i tjänsteärenden vara för allmänheten tillgänglig på tid, som av drätselkammaren bestämmes och kungöres;

att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som av drätselkammaren eller dess nämnder honom lämnas utöver vad denna instruktion innehåller;

att å byggnadskontorets vägnar underteckna alla utgående expeditioner i till kontorets handläggning hörande ärenden.

§ 2.

Stadsingenjören-byggnadschefen betrakte sin tjänst som en förtroendepost, vilken förbinder honom att i allt vad till hans verksamhetsområde hörer söka med ett levande intresse för sitt kall och stadens bästa genom praktiska initiativ och kloka anordningar leda stadens arbeten i en sund och till samhällets båtnad ledande riktning.

§ 3.

Andre ingenjören är stadsingenjören-byggnadschefens närmaste man och ställföreträdare samt har att i sådan egenskap på dennes ansvar biträda stadsingenjören-byggnadschefen vid utövningen av hans tjänst enligt de närmare anvisningar, som härutinnan meddelas, varvid det dock särskilt åligger honom:

att föra föreskriven journal över å stadens fastigheter utförda reparationer och underhållsarbeten;

att på uppdrag utföra besiktningar av pågående byggnadsarbeten;

att ombesörja komplettering av kartor och beskrivningar över till stadens elektricitetsverk och vatten- och avloppsledningsanläggningar hörande ledningar;

att hava tillsyn över materiel- och redskapsförrådet;

att ägna synnerlig uppmärksamhet åt värden av stadens kartor och ritningar m. m.;

att deltaga i de årliga brandsyneförrättningarne och efterbesiktningarne.

§ 4.

Verkmästaren vid elektricitetsverket, som har närmaste överinseendet över stadens elektricitetsverk, åligger i denna egenskap:

att under stadsingenjören-byggnadschefen utöva förmanskap för vid verket anställd personal samt närmare bestämma och övervaka densammans verksamhet;

att biträda stadsingenjören-byggnadschefen vid uppgörande eller granskning av förslag och kostnadsberäkningar över arbeten, som skola vid verket utföras evad de avse underhåll, ombyggnad eller utvidgning, samt övervaka och ansvara för dessa arbetens omsorgsfulla utförande;

att till stadsingenjören-byggnadschefen göra anmälan om allt vad han anser vara av vikt för verket och dess drift;

att föra sådana journaler och anteckningar, som avse verkets speciellt tekniska drift;

att låta avprova och reparera elektricitetsmätare samt vårda och ansvara för verkets tillhörigheter;

att tillse att de av drätselkammaren antagna entreprenörer för ledningars inläggning i offentliga och enskilda lokaler utföra arbetena på behörigt sätt;

att ombesörja upprättandet av debiteringslängd över avgifterna för elektrisk ström och försåld materiel och till stadsingenjören-byggnadschefen avlämna densamma inom 20 dagar från stadgad avläsningstid;

att upprätta och i god tid till stadsingenjören-byggnadschefen avlämna verkets avlöningslistor.

§ 5.

Arbetsinspektoren åligger:

att under stadsingenjören-byggnadschefen utöva noggrann tillsyn och kontroll över stadens till byggnadskontorets verksamhetsområde hörande allmänna arbeten;

att utöva noggrann tillsyn över stadens fastigheter och tomter;

att biträda vid staknings-, mättnings- och avvägningensarbeten;

att hos stadsingenjören-byggnadschefen föreslå till antagande eller entledigande erforderlig arbetspersonal ävensom avlöning för densamma;

att upprätta och i god tid till stadsingenjören-byggnadschefen inlämna avlöningslistor för underlydande förmän, åkare och arbetare;

att noggrant vårda och tillse för stadens allmänna arbeten erforderliga inventarier och materialier.

§ 6.

Tjänstemännen å byggnadskontoret äro skyldiga att enligt stadsingenjören-byggnadschefens anvisning utföra arbeten för kontoret, även om dessa icke äro särskilt nämnda i denna instruktion.

§ 7.

Byggnadskontorets tjänstemän äga icke rätt att åtaga sig andra uppdrag i offentlig eller enskild tjänst, så framt icke drätselkammarrens tekniska nämnd finner sig kunna därifrån för särskilt fall tillåta undantag.

§ 8.

Vid förhinder eller ledighet för stadsingenjören-byggnadschefen träder andre ingenjören i hans ställe för särskilt göromål eller för tjänstens utövning i dess helhet även i sistnämnda fall utan särskild ersättning under stadsingenjören-byggnadschefen tillerkänd semester, men eljest mot åtnjutande av dennes tjänstgöringspengar.

FASTIGHETSREGISTRET FÖR LULEÅ STAD

Till grund för registrering av fastigheter och lagfarter låg tidigare de jordeböcker som upprättas av E R Waldenström på 1880-talet. Inom stadsplanen benämndes fastigheterna tomter och fastigheter. Övriga fastigheter kallades för vretar.

I samband med 1917 års lag om fastighetsregister i stad fick man två slags fastighetsbegrepp. Det var tomt = fastighet som bildats i överensstämmelse med tomtindelning samt stadsäga = all övrig mark. Tomt kunde även vara "av ålder bestående", dvs tomt som bildats i enlighet med äldre lagstiftning.

Upplägandet av det nya fastighetsregistret för Luleå var ett omfattande arbete. Nya registerkartor skulle upprättas. Register skulle läggas upp för tomter och stadsägor. Dessutom skulle det finnas flera bihang till registren. Bihang A, tomtbildningslängden, som var en förteckning över vilka fastighetsdelar som skulle ingå en tomt enligt fastställd tomtindelning. Bihang B, som innehöll samfälligheter och Bihang C, som innehöll alla stadens markområden som ingick i gator och allmänna platser.

År 1918 anslog fullmäktige 10.000 kr för arbetet med upplägandet av det nya fastighetsregistret. 2.500 kr var avsett till förrättningsmannen, 500 kr till stadskamreraren som registerförare, 2.500 kr för ett biträde och 4.500 kr för de "tidskrävande utredningar som inte skulle hinnas med av stadens tjänstemän."

Extra lantmätaren G. Frigell hade i olika skrivelser erbjudit sig att åtaga sig förordnandet, men ångrade sig när han fick besked om det låga arvodet.

Drätselkammaren infortrade nu anbud och fick svar från fem sökande. Det var extra lantmätaren G Frigell, 3.800 kr, lantmateriauskultanterna G. Ackéll, 3.500 kr, G. Åkerström, 4.000 kr, och Herman Fröberg, 8.900 kr samt lantmätaren Edman i Härnösand, 5.000 kr.

Drätselkammaren föreslog att kontrakt skulle upprättas med G. Ackéll rörande förrättningsman för registerkarta samt med stadskamreraren K H Santesson som registerförare. Stadsfullmäktigeledamoten, förste lantmätaren H K Brändström, hade anhållit att till protokollet få antecknat att han till förrättningsman för registerkartan föreslagit lantmateriauskultanten G Åkerström, som han på grund av ålder och erfarenhet ansåg lämpligare för uppdraget än den av drätselkammaren föreslagne.

Fullmäktige beslöt att begära förordnande för G Åkerström och att upprätta kontrakt med honom mot ett arvode av 4.000 kr.

Även Åkerström avsåg sig uppdraget och drätselkammaren fick annonsera ännu en gång. Nu fick man sex sökande, bl a distriktslantmätaren och fullmäktigeledamoten G Harald Högström, som fick uppdraget, trots att hans anbudssumma inte var lägst.

Uppläggandet av registerkartan föranledde ett omfattande mättnings- och kartläggningsarbete. Man fick nu början till det nuvarande moderna primärkarteverket.

Den 1 juli 1927 var registret upplagt och G Harald Högström fick därefter förordnande att vara stadens registerförare mot ett arvode av 1.800 kr per år. År 1929 avsåg han sig uppdraget, men fortsatte sedan han fått arvodet ökat med 50 kr/mån.

REGISTERKARTA ÖVER LULEÅ STAD

UPPRÄTTAD ÅR 1925 AV

G. Harald Högström
FÖRRÄTTNINGSMAN

KOMPLETTERAD ÅR 1933 MED AVSEENDE PÅ
INKORPORERADE ÖMRÅDEN AV

Olaf Strand
FÖRRÄTTNINGSMAN

1920 ÅRS KARTLÄGGNING

År 1919 tillsattes en dispositions- och stadsplanekommitté bestående av landshövding G Malm, sammankallande, förste lantmätaren H K Brändström, hamnkaptenen Karl Hj Falkland, distriktschefen Hemming Olsson, vice konsul H Björnlund, grosshandlaren W Thurffjell och vice konsul G Groth.

Stadsfullmäktige, som ställde 50.000 kr till kommitténs förfogande för bl a upprättande av dispositions- och stadsplaner, ansåg att kartmaterialet borde kunna sammanställas utan uppläggande av ett triangelnät.

Den 7 april 1920 slöts kontrakt mellan kommittén och Kommunala kartbyrån i Stockholm om utförande av triangell- och polygonnät samt därpå grundade kartor.

Mätningarna påbörjades den 9 juni 1920 och var avslutade den 7 augusti samma år. Huvudnätet bestod av 6 punkter och var anslutet till rikets nät genom punkterna Hertsöberget och Måttsundsberget. I sekundärnäten ingick ca 230 punkter. Mätningarna stod under överinseende av Professor Karl D P Rosén och leddes av ingenjören Conrad Lundberg.

Vid vinkelmätningarna användes teodoliter av märkena Fennel och Sartorius. Vid längdmätningarna användes ett millimetergraderat stålmåttband, 24 meter långt.

Plankartan upprättades i skala 1:2000 och i en bladindelning som sedan användes fram till den nya triangelmätningen i slutet av 1940-talet. Man fick nu grunden till ett modernt primärkartverk.

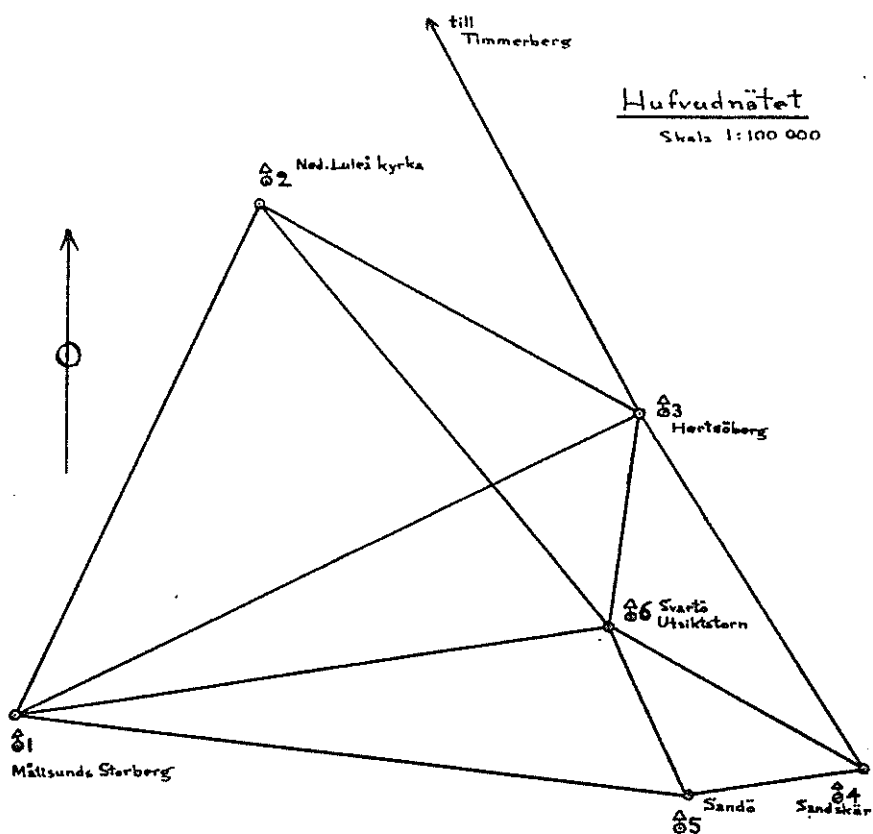
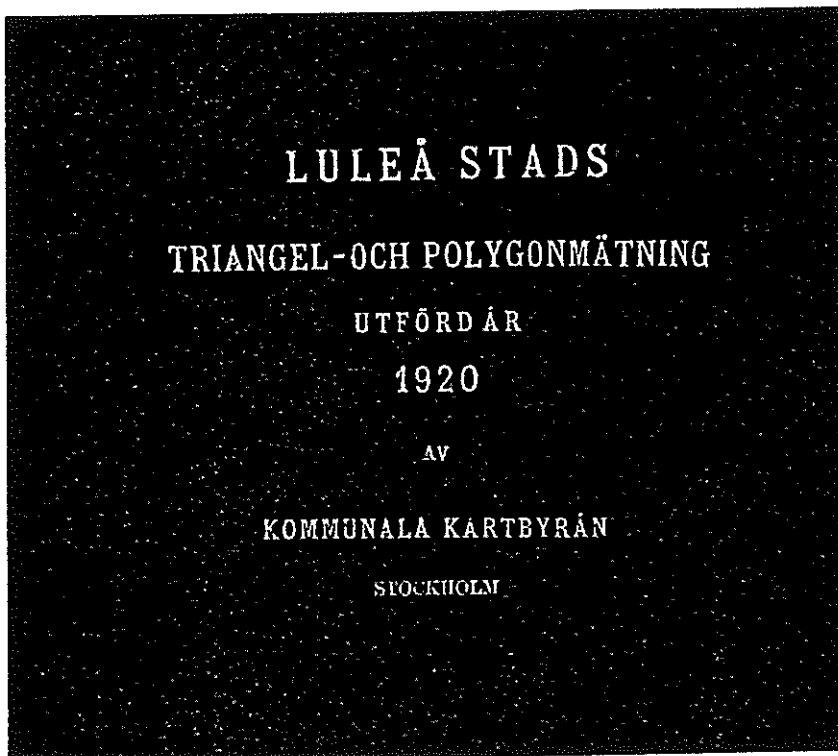
Kommittén lät senare göra sammanställningskartor i 6 delar i skalan 1:4000 över stadens mark.

Karta över **LULEÅ STAD MED OMGIVNING**

Skala 1:2000

Upprättad år 1920
av

KOMMUNALA KARTBYRÅN,
Professor Karl D.P. Rosén och Ingenjör Conrad Lundberg
STOCKHOLM

Den 7 April 1920, ett kontrakt mellan Luleå Stadsplans- och Revisionskommitté och Kommunala Kartbyrå, Stockholm, beträffande utförande av triangel- och polygonmätning samt därpå grundade kartor inom Luleå Stad med omgivning. Den 9 Juni 1920 påbörjades mätningen och avslutades den 7 Augusti samma år, varjämte senare vissa kompletteringar utfördes.

Arbetena hava under hela tiden organiserats och ledts av ingenjör Conrad Lundberg. Vid rekognoseringen och plantläggningen av sekund- och sekundärnätet har fil. kand. Gunnar Röhlander biträdt, varjämte Röhlander utfört alla beräkningar av punkternas koordinater. Övrig personal som deltagit i mätningen äro: signifier H. S. Björck samt mödigi antal hantlangare.

Professor Karl O. P. Rosén har granskat arbetena dels vid ett besök på platsen, dels i kontoret i Stockholm.

Vid mätningen har använts två teodoliter:

1. Sartorius nr 6994 (delning 20', minir 25')
2. Fomel nr 11511 (delning 20', Mikroskop 2)

Vid längdmätningen i polygonnätet har använts ett millimetergraderat stålmåttband av engelsk tillverkning, 24 m. långt.

Antal punkter: I sekundnätet 6 st, varav 81. Måtsundsberg och 83 Hertöberg utgöra riksnätspunkter; I sekundärnätet 31 st; I polygonnätet 201 st.

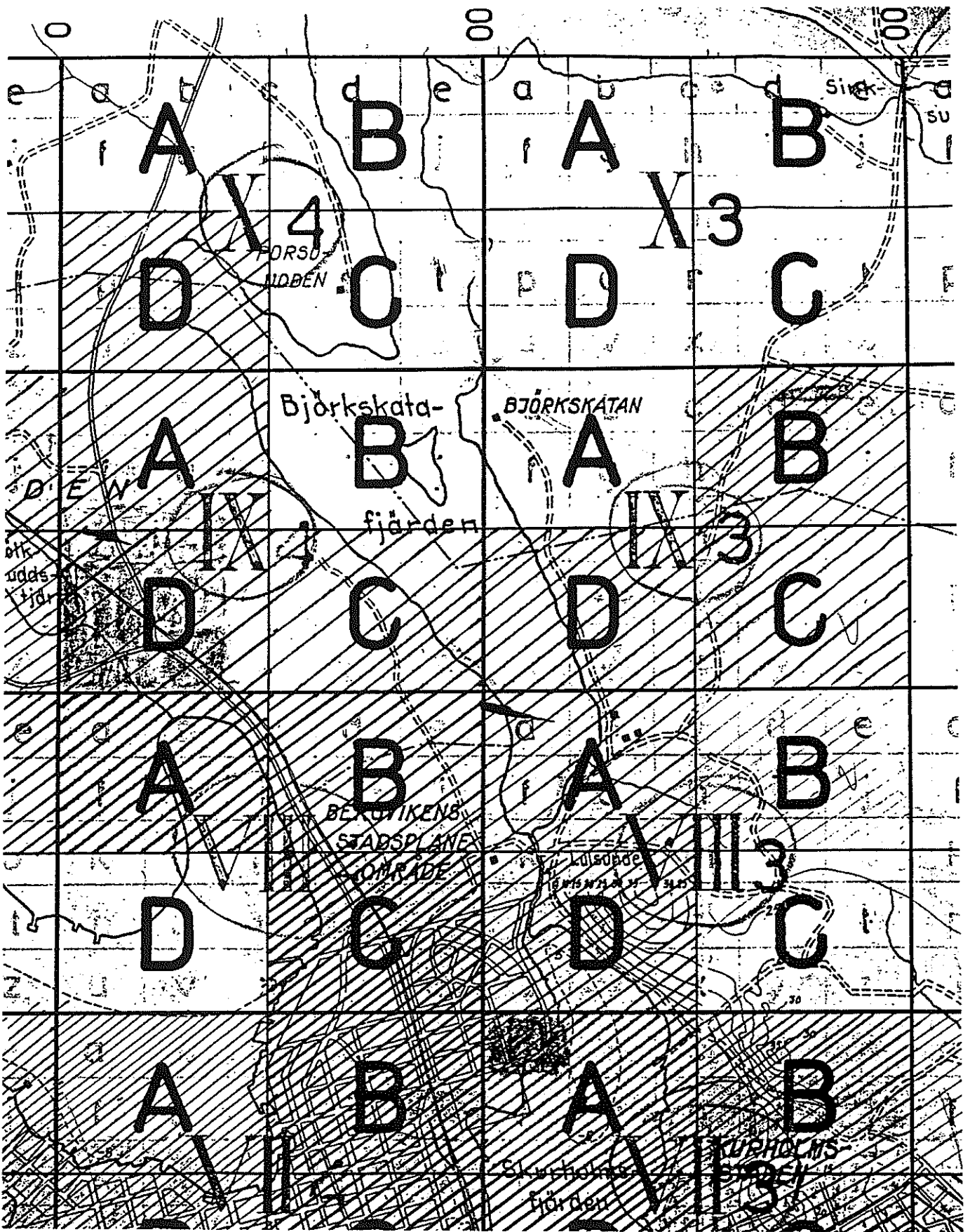
Beträffande punkternas markeringar och beskrivningar, hänvisas till protokollböckerna: Bok 7, Bok 8 och Bok 9.

Nätet är fullständigt avslutat till riksnätet genom triangelsidan Måtsundsberg-Hertöberg, som ingår i riksnätet. Koordinaterna äro beräknade från dessa utgångspunkter i Sveriges koordinatsystem 5° Ö 72.

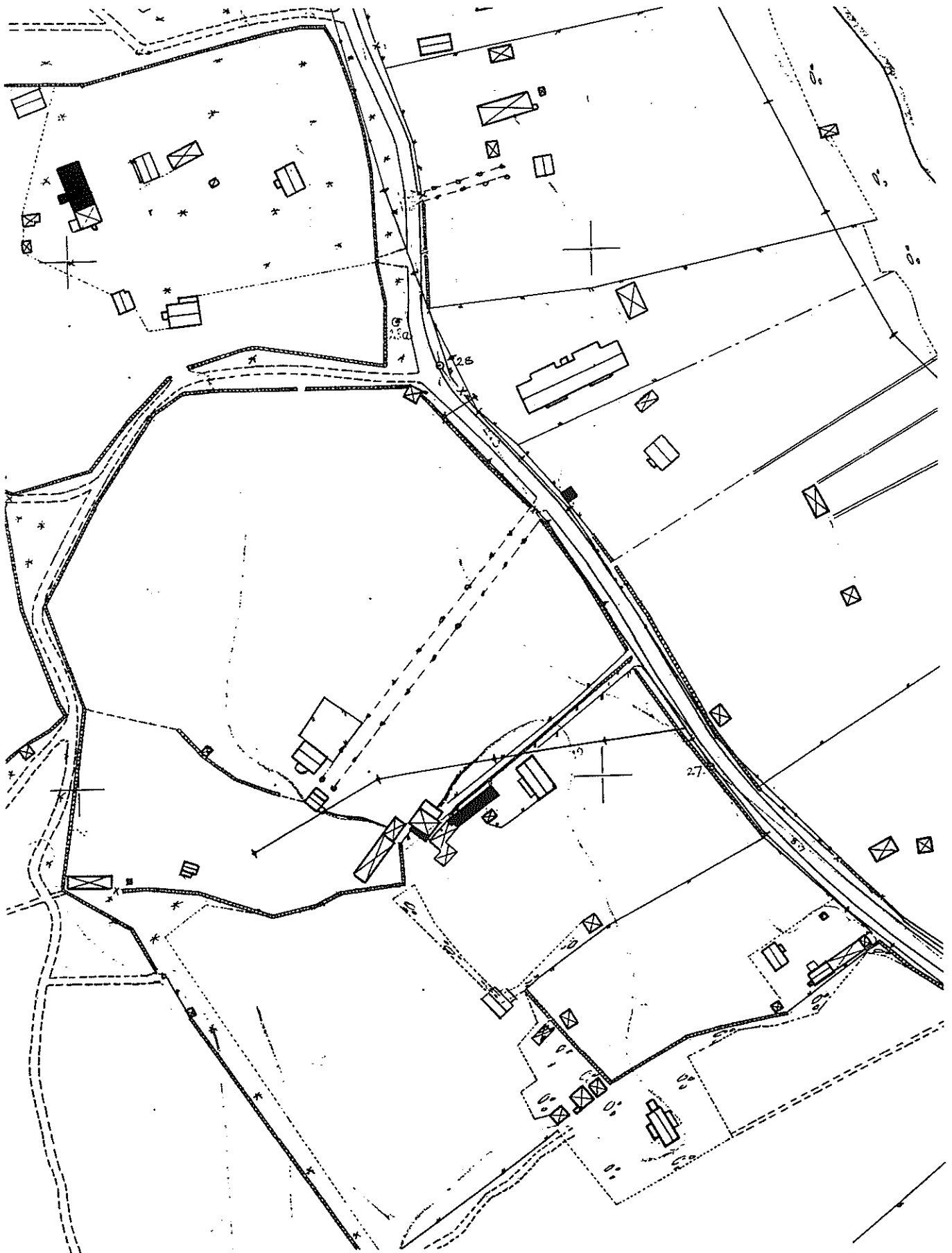
Beräkningen har skett enligt vanliga formler, som av denna anledning icke utskrivits.

Programmet i resultatet är angivet på följande sätt:

1. Sekundnätet: riktningssmedelfelet enligt utjämningsen ± 8.7 (sid 15).
2. Sekundärnätet och detaljpunkter: här har för varje punkt utsatt felkvadrattsummorna före och efter utjämningsen och riktningssmedelfelet, varjämte för enskilda punkter ären koordinatmedelfel utskrivits.
3. Polygonnätet: motsvarningarna i riktning och koordinater äro utskrivna för varje tag.

Utdrag ur 1920 års bladindelning

Utdrag ur blad IX5. i skala 1:2000 (Mjölkudden)

Översiktskarta

i 6 delar

över

delar av

LULEÅ STAD

TILLHÖRIGA OMRÅDEN

jämte i närheten belägna s. k.

SKURHOLMSSTADEN och SVARTÖSTADEN

på föranstaltande av

statsplane- och dispositionskommittén
genom reproduktion av under åren 1919, 1920 och 1921
på grund av nymätningar upprättade kartor
sammandragen år 1923.

3:e = PLANLAGDA-STADSDELEN

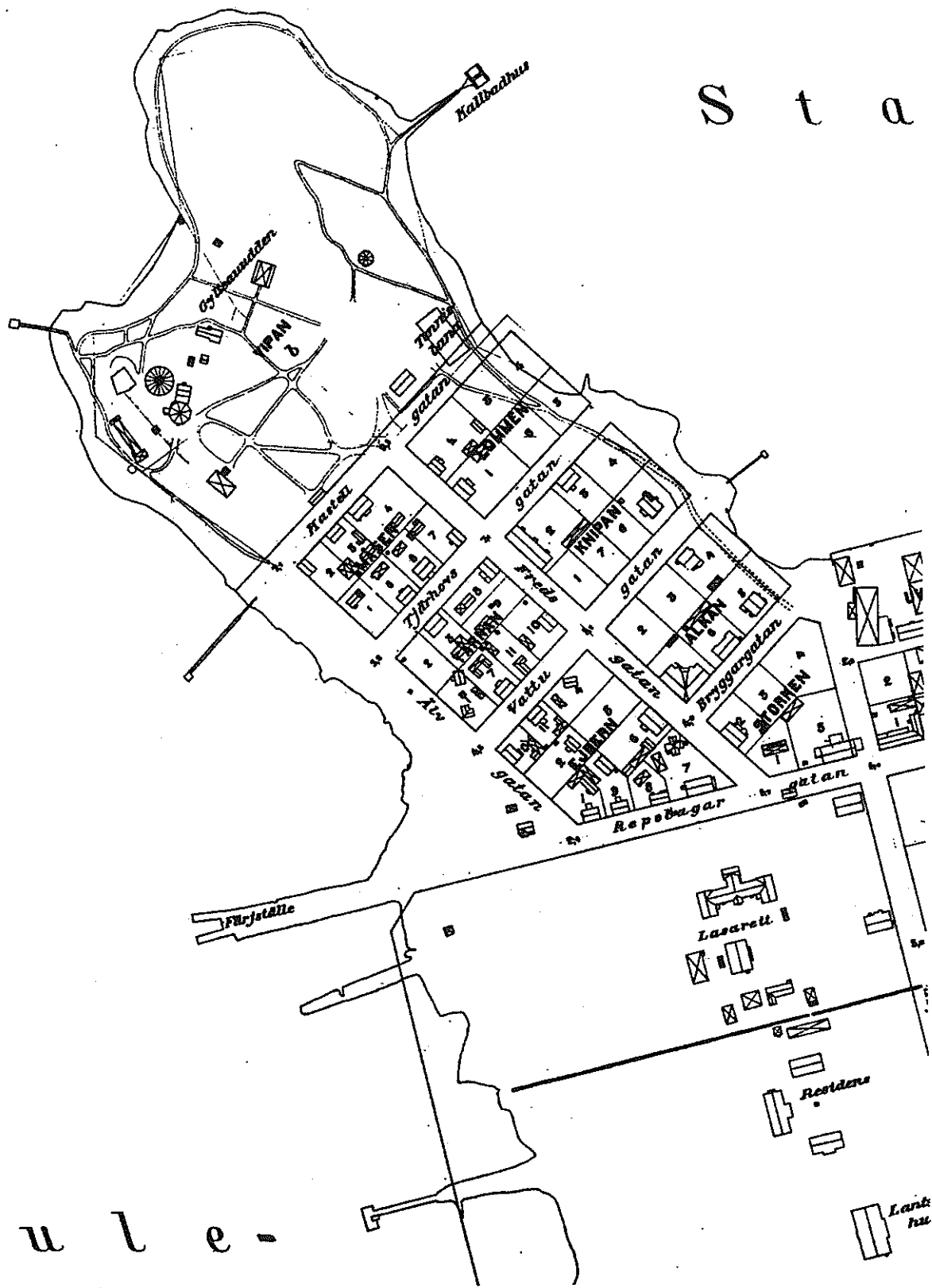
+

Beskrivning:

- för industriella ändamål
- park eller allmän plats
- böningshus
- ulhus
- gatulinjer och fastställda tomtränser
- byggnadellinje
- siffror, i gatukryss, ange höjd över havet
- " i kvarteren " tomtnummer

---

triangelpunkt
polygonpunkt
precisionsavvägd fixpunkt

VII 5.

Utdrag ur 1923 års översiktskarta, 3:e delen = planlagda stadsdelen

1925 ÅRS MÄTNINGSTAXA

Genom byggnadskontorets försorg hade upprättats förslag till taxa för vissa mätningensarbeten mm i Luleå stad. Stadsfullmäktige godkände förslaget och beslöt att ingå till Kungl. Maj:t med begäran om fastställelse av detsamma.

§ 1.

Byggnadsnämnden äger uppbära:

1. För planmätning, vare sig utstakning äger rum eller icke
  - a) 1:a klassen: då arealen icke överstiger 1,500 kvm. Kr. 15:—
  - b) 2:a klassen: då arealen överstiger 1,500 kvm., för första 1,500 kvm. .... Kr. 15:—
för varje fullt 100-tal kvm. därutöver intill 5,000 kvm. " 1:—
  - c) 3:e klassen: då arealen överstiger 5,000 kvm., för de första 5,000 kvm. .... " 50:—
för varje fullt 100-tal kvm. därutöver intill 20,000 kvm. .... " 0:50
  - d) 4:e klassen: då arealen överstiger 20,000 kvm., för de första 20,000 kvm. .... " 125:—
för varje fullt 100-tal kvm. därutöver ..... " 0:25
2. För karta, grundad på ny mätning
  - a) då kartan är upprättad i skala 1:1000 eller större skala och mätningensarvodet utgår enligt
    - 1:a klassen ..... " 8:—
    - 2:a " ..... " 10:—
    - 3:e " ..... " 12:—
    - 4:e " för arealer upptill 30,000 kvm. .... " 14:—
" varje fullt 10,000-tal kvm. därutöver " 2:—
  - b) då kartan är upprättad i mindre skala än 1:1000 utgår arvodet med $\frac{3}{4}$ av under a) angivna belopp, dock att minsta ersättning för karta är 6 kr.
Utgår arvode enligt punkt 2 inberäknas däruti även ersättning för den kopia av kartan, som till sökanden utlämnas.
3. För granskning av äldre karta med bevis om dess användbarhet ..... " 3:—
då besök å platsen erfordras ..... " 10:—
4. För kopia av karta
  - a) på vanligt ritpapper:
samma arvode som för karta grundad på ny mätning;
  - b) på kalkerväv:
 $\frac{3}{4}$ under a) angivna belopp.
5. För arealbevis ..... " 5:—
6. För sammanträdes hållande samt upprättande av protokoll vid förrättning enl. 2 eller 5 kap. i lagen om fastighetsbildning i stad ..... Kr. 10:—
Häruti inberäknas lösen för en avskrift av protokollet till sökanden.
7. För upprättande av förslag till tomtindelning (tomtsammanslagning)
  - a) då förslaget avser bildande (sammanslagning) av högst två tomter ..... " 15:—
  - b) för varje tomt därutöver ..... " 5:—
8. För avskrift eller utdrag av protokoll eller annan handling utom i det fall att avskrift såsom under 6 omnämnes skall avgiftsfritt utlämnas
för varje påbörjad sida ..... " 0:75
dock minst två kronor.
9. För utstakning och utsättning av byggnadslinje
  - a) för bostadshus eller annat hus, ej hänförligt till ekonomihus ..... " 5:—
För hörnhus tillkommer ytterligare två kronor.
  - b) för ekonomihus:
    - i sammanhang med utstakning av boningshus .... " 2:—
    - utan sammanhang med utstakning av boningshus.. " 3:—

10. För avvägning
- a) för sockel till boningshus eller annat hus ej hänförligt till ekonomihus ..... " 5:—
  - b) för sockel till ekonomihus ..... " 3:—
  - c) i andra fall:
    - då tiden ej överskrider två timmar, för varje påbörjad timme ..... " 3:—
    - för varje påbörjad timme därutöver ..... " 2:50
11. Då arvode för förrättning eller annan åtgärd ej kan beräknas efter ovan angivna grunder, utgår ersättning efter dagberäkning
- för hel dag med ..... " 24:—
  - för del av dag i förhållande härtill, dock minst ..... " 5:—
- Med hel dag förstås här åtta timmar eller därutöver.
12. Skulle, sedan mätningssmannen på enskild persons begäran å utsatt tid inställt sig på uppdraget förrättningsställe, förrättningen genom sökandens förvällande efter en väntetid av minst en timme ej komma att försiggå, skall sökanden ersätta byggnadsnämnden för tidsspillan med ..... Kr. 5:—

§ 2.

Ersättning för förrättning, som verkställes enligt 6 kap. i lagen om fastighetsbildning i stad utgår efter bestämmelserna i 1—4 kap. av gällande taxa på arvode för lantmåteriförrättningar, dock att, därest åtgärd verkställes enligt bestämmelserna för finmätning i förordningen den 17 december 1920 angående sättet för utförande av vissa mätningsarbeten m. m. (mätningförordning), ersättning må beräknas enligt 1 § i denna taxa.

§ 3.

För resor, som föranledas av förrättning eller åtgärd, å vilken denna taxa är tillämplig äger förrättningsmannen av sökanden uppbära skäligen reseersättning.

Verkställes mer än en förrättning vid en och samma resa, för vilken sakägare skall betala reseersättning, fördelas kostnaden efter förrättningarnas omfattning.

§ 4.

Arvode till god man, som enligt 5 och 6 kap. i lagen om fastighetsbildning i stad biträder vid förrättningen, utgår med tio kronor för den första förrättningen och fem kronor för varje ytterligare förrättning, som utföres samma dag.

Sagda arvode fördelas på de olika förrättningarna med hänsyn till dessas omfattning. Reseersättning och dagtraktamente till god man utgå enligt bestämmelserna i gällande resereglemente.

§ 5.

Vid förrättning skall sökanden bekosta gränsmärken, kallelser till förrättningen och erforderlig handräkning.

§ 6.

Uti de arvoden, som byggnadsnämnden enligt denna taxa äger uppbära, inberäknas även kostnaden för upprättande vid ifrågakvarande förrättningar av koncepthandlingar (konceptkarta, protokoll e. d.), vilka enligt lag eller författning eller eljest skola förvaras under byggnadsnämndens eller annan myndighets vård."

Med anledning härav hade byggnadsnämnden för sin del godkänt förslaget ävensom anhållit att stadsfullmäktige måtte för sin del godkänna detsamma ävenså därå söka Kungl. Maj:ts fastställelse.

Vid behandling av detta ärende beslöt stadsfullmäktige på hemställan av beredningsnämnden bifalla byggnadskontorets förslag till taxa, ävensom ingå till Kungl. Maj:t med begäran om fastställelse av densamma.

1926 ÅRS REGLEMENTEN OCH INSTRUKTIONER

1919 års tekniska förvaltningskommitté hade erhållit i uppdrag att reformera stadens hela förvaltning i riktning mot större enkelhet och effektivitet. I sitt betänkande föreslog kommittén en starkare centralisering av stadens förvaltning bl a genom tillsättande av en kommundirektör (stadsdirektör) som chef över samtliga under drätselkammaren sorterande underavdelningar.

År 1922 tillsattes en stadsdirektör. Frågan om fastställande av instruktioner och reglementen skulle anstå till dess stadsdirektören vunnit erfarenhet av kommittéförslaget och beretts tillfälle att föreslå de ändringar som han ansåg vara av behovet påkallade.

År 1924 remitterades det nya förslaget till bl a magistraten, byggnadsnämnden m fl för yttrande. Den 17 juni 1926 fastställdes reglementen för drätselkontoret, byggnadskontoret, hamndirektionen och stadskansliet, instruktioner för stadsdirektören, tjänstemännen vid drätselkontoret och hamnkontoret samt upphandlingsförordning mm.

Reglemente för Luleå stads Byggnadskontor.

§ 1.

Byggnadskontoret, som lyder under drätselkammaren och dess nämnder, handhar för drätselkammaren och byggnadsnämnden den tekniska förvaltningen på sätt nedan närmare angives samt verkställer på drätselkammare och byggnadsnämnd ankommande utredningar.

Efter uppdrag av drätselkammarens tekniska nämnd i varje särskilt fall har byggnadskontoret att jämväl utföra arbeten och utredningar för hamndirektionen samt stadens övriga styrelser, nämnder och kommittéer.

Vidare åligger det byggnadskontoret att efter anmodan av magistraten och rådstuvurätten avgiva yttranden och verkställa utredningar i tomtgränstvister, vattenavlednings- eller andra frågor, rörande vilka nämnda myndigheter kunna komma att påfordra byggnadskontorets biträde.

§ 2.

Till handhavandet av tekniska förvaltningen för drätselkammaren hör:

att utöva tillsyn och vård över stadens jord, tomter, vattenledningsverk, byggnader, avloppsledningar, gator, vägar, allmänna platser, parker och planteringar samt renhållning;

att där ej annorlunda för visst fall bestämmes, ombesörja utförandet av erforderliga underhålls- och beslutade nyanläggningsarbeten;

att övervaka och kontrollera de arbeten för stadens räkning, vilka enligt drätselkammarens bestämmande utföras genom särskilda entreprenörer;

att uppgöra fullständiga för ifrågakommande arbeten erforderliga program, ritningar, arbetsbeskrivningar och kostnadsberäkningar;

att i enlighet med upphandlingsförelösningsordningen ingiva förslag om inköp för under kontoret sorterande arbeten samt tillse, att avtalade leveranser nöjaktigt fullgöras;

att tillse, att de av stadsfullmäktige beviljade anslagen för stadens arbeten icke överskridas, samt att, om nödvändigheten synes kräva sådana anslags överskridande, därom i god tid göra anmälan till stadsdirektören;

att utöva kontroll över byggnader, som uppföras med lån från staden eller med lån under stadens garanti, samt över inredning av lägenheter, som verkställes med anlitan av till drätselkammarens disposition stående lånemedel, ävensom att ingiva förslag till utanordnande av beviljade lånemedel i mån av arbetenas fortgång;

att föra register över staden tillhöriga fastigheter och egendomar;

att utöva vice värdskap över stadens fastigheter samt föra journal över å dessa utförda reparations- och underhållsarbeten;

att i två exemplar upprätta och på skilda platser förvara fullständiga kartor och beskrivningar över vatten- och avloppsanläggningens alla ledningar samt föra noggranna fortlöpande anteckningar om deras duglighet och kapacitet;

att granska och där anledning till anmärkning icke förekommer godkänna alla ledningar och arbeten, som skola sättas i förbindelse med stadens vatten- och avloppsledningsnät;

att föra sådana journaler och anteckningar, som avse vattenledningsverkets speciella tekniska drift;

att ombesörja distribuering av vatten för såväl enskild som offentlig förbrukning samt upprätta vattendeberings- och vattenskattelängder;

att tillse att antagna entreprenörer för vatten- och avloppsledningars inläggning i offentliga eller enskilda byggnader utföra dem påvilande arbeten på tillbörligt sätt;

att ombesörja att alla från byggnadskontoret utgående skrivelser, betänkanden, kostnadsförslag m. m. bliva i kopia eller koncept förvarade samt registrera alla till kontoret inkomna handlingar;

att till tekniska nämndens ordinarie månadssammanträde inkomma med rapport över vid den förflutna månadens ingång balanserade ärenden, under månaden inkomna ärenden, under månaden avgjorda ärenden samt till ny månad balanserade ärenden;

att handhava skötseln av materiel- och redskapsförrådet.

§ 3.

Till handhavandet av tekniska förvaltningen för byggnadsnämnden hör:

a t t inom stadens område verkställa alla avvägningar, mätningar och besiktningar, vilka enligt gällande byggnadsstadga och byggnadsordning kunna ifrågakomma eller varom byggnadsnämnden eljest anmodar, ävensom att i ärenden, som angå stadsplanen eller byggnadsväsendet inom staden, avgiva i lag föreskrivna eller av vederbörande myndigheter infordrade utlåtanden;

a t t verkställa de utstakningar för byggnadsarbeten och utöva den tillsyn vid desammas utförande, som av föreskrifterna i den för staden gällande byggnadsordningen påkallas eller varom byggnadsnämnden eljest anmodar, samt föra journal över när sådan tillsyn utövats och när byggnaderna avsynats;

a t t om byggnadsarbete inom staden företages utan att byggnadsritning, där sådan erfordras, blivit behörigen fastställd, eller tillstånd därtill vunnits, ävensom, därest överträdelse av byggnadsstadgan eller byggnadsordningen eljest förekommer, hos byggnadsnämnden därom göra skriftlig anmälan;

a t t granska inkomna ritningar och meddela yttranden över inkomna ansökningar ävensom i övrigt tillhandagå byggnadsnämnden i vad till dess befattning hörer;

a t t å för ändamålet avsedd plankarta över staden och å de tomtkartor, som å byggnadskontoret förvaras, verkställa föreskrivna inritningar av nya byggnader, och borttagandet av rivna sådana;

a t t över de enligt byggnadsordningen verkställda besiktningar å pågående byggnadsarbeten föra diarium med anteckning om vad vid varje besiktning förekommit och meddela, därest besiktningen föranlett till anmärkning, den byggande kännedom därom genom utdrag av diariet.

§ 4.

Å byggnadskontoret skall förtecknas, förvaras, behörigen kompletteras och i god ordning hållas alla drätselkammaren och byggnadsnämnden tillhöriga ritningar, kartor och planer över staden med dess område, ävensom kartor och designationer över enskildas tomter. Av dessa kartor och designationer skall alltid i arkivet finnas ett inläggande exemplar och skall därför, när ny tomtkarta och designation upprättas, konceptakten i arkivet nedläggas. Kartor och designationer må icke till enskilda utlånas utom arbetslokalen, utan äger den, som därav åstundar del, kopia och utdrag mot lösen erhålla.

§ 5.

När den, som erhållit byggnadsnämndens tillstånd att verkställa nybyggnad å tomt, vederbörligen å byggnadskontoret anmält sin begäran om utstakande av tomtens gränslinjer och höjdläge, skall efter det kallelse i behörig ordning ägt rum den äskade förrättningen i tomtägarens och övriga vederbörandes närvaro ofördröjligen och senast inom åtta dagar verkställas.

Sedan grunden blivit lagd och sockeln satt, anmäles detta för kontoret, som skyndsamt kontrollerar densamma och meddelar bevis över denna kontrollresultat.

§ 6.

Tomtkarta skall, utöver bestämmelser i gällande lag, upptaga å fastigheten befintliga byggnader jämte de byggnader, som å gränstomterna äro belägna inom 12 meter från fastighetens gränser, samt bredden å utanför fastigheten befintliga gator.

§ 7.

Byggnadskontoret åligger att mot ersättning efter taxa, som av Kungl. Maj:t bestämmes, på anmodan tillhandagå enskilda med biträde vid mättingsförrättningar inom staden och dess område.

§ 8.

Över de uppdrag och utredningar, som åt byggnadskontoret lämnas av drätselkammaren, byggnadsnämnden och magistraten eller rådstuvurätten, föras särskilda diariumer varjämte sådant även föres över tomtmätningar, avstyckningar, utstakningar, arealbevis, avvägningar och byggnadslov.

Dessa diariumer jämte liggare över samtliga fastigheter och taxeringsuppgifter för desamma föras enligt av drätselkammarens tekniska nämnd fastställda formulär. Diariumet över tomtmätningar, avstyckningar, utstakningar, arealbevis och avvägningar samt diariumet över byggnadslov skall även innehålla kolumn för avgiften samt varje månad avlämnas till drätselkontoret för kontroll och räkningars utskrivande. Räkningarna lösas å drätselkontoret.

§ 9.

Byggnadskontoret upprättar vattenskattelängd, avlämnar inom 20 dagar efter de bestämda avläsningstiderna färdigskriften och summerad debiteringslängd för vattenledningsverket, upprättar alla avlöningslistor för kontorets förmän och arbetare samt avgiver månatligen till drätselkontoret uppgift för räkningens utskrivande å såld material eller material förbrukad i arbete för enskilda personer. I samma uppgift lämnas förteckning över under månaden förfallna hyror för till enskilda uthyrda inventarier.

§ 10.

I god tid och senast den 15 oktober varje år skall till drätselkammarens tekniska nämnd inlämnas fullständigt förslag till utgifts- och inkomststat för följande år jämte erforderlig motivering. Senast den 1 april skall arbetsplan för årets större arbeten föreläggas drätselkammarens tekniska nämnd.

§ 11.

Senast den 1 maj varje år avgiver kontoret berättelse över de arbeten som under föregående året utförts för de under dess vård sorterande allmänna arbeten och verk.

§ 12.

All byggnadskontorets ankommande post öppnas av stadsdirektören, som även undertecknar med allmän post utgående skrivelser, dock kontrasignerad av en av kontorets tjänstemän.

§ 13.

Byggnadskontorets tjänstepersonal utgöres av:
en stadsingenjör, tillika mätningsman och föreståndare för kontoret,
en ritare,
en verkmästare,
en rörnätsförman,
en maskinist för vattenledningsverket,
en vaktmästare för stadshuset,
en stadsträdgårdsmästare,
ett skrivbiträde.

Stadsingenjören, som skall vara väg- och vattenbyggnadsingenjör och husbyggnadssakkunnig samt äga mätningmannakompetens, tillsättes av stadsfullmäktige efter förslag av drätselkammaren och byggnadsnämnden, och övriga tjänstemän av drätselkammaren efter förslag av dess tekniska nämnd samt ifråga om tillsättande av ritare efter hörande av byggnadsnämnden.

§ 14.

Byggnadskontoret skall varje dag vara öppet från kl. 9 f. m. till kl. 5 e. m., varom anslag skall finnas å kontorets ingång.

Tjänstgöringstiden för stadsingenjören är minst 7 timmar dagligen och för de övriga under tiden 1/1—1/5 och 15/10—31/12 likaledes minst 7 timmar, under det att den för dessa sommartid — beroende på utarbetenas omfattning — närmare bestämmes av stadsingenjören, dock minst till nyssnämnda omfattning. Tillfälliga jämkningar i tjänstgöringstiden bestämmes av stadsdirektören.

§ 15.

Angående de en var av byggnadskontorets tjänstemän åliggande tjänsteplikter gälla för dem utfärdade särskilda instruktioner.

§ 16.

Närmare bestämmelser rörande arbetsfördelningen mellan byggnadskontorets tjänstemän utöver vad av de i nästföregående § omförmälda instruktioner framgår meddelas av stadsdirektören.

§ 17.

Tjänstledighet och semester beviljas av drätselkammarens tekniska nämnd, vilken även förordnar vikarie, dock att beträffande stadsingenjören magistraten och byggnadsnämnden underrättas om såväl ledighet som vikarien.

Instruktion för tjänstemännen å Luleå stads Byggnadskontor.

§ 1.

Stadsingenjören förestår kontoret och skall i sådan egenskap vara skyldig:

att ansvara för att de byggnadskontoret enligt reglementet för desamma åliggande göromålen vederbörligen fullgöras;

att anställa och avskeda förmän och arbetare vid de under kontoret sorterande arbeten;

att leda och övervaka utförandet av de arbeten, som enligt denna instruktion och särskilda föreskrifter åligga byggnadskontorets tjänstemän;

att i huvudsaklig överensstämmelse med bestämmelserna i denna instruktion och stadsdirektörens anvisningar fördela förekommande arbeten mellan kontorets tjänstemän;

att efter stadsdirektörens anvisning lämna föreskrifter för de allmänna arbetena och ansvara för utförandet av desamma samt därvid tillse, att dessa arbeten verkställas å lämpliga tider samt planmässigt anordnas;

att utöva förmanskap för vid vattenledningsverket anställd maskinist och rörnätsförmän ävensom för vid stadshuset anställd vaktmästare;

att tillse att avlöningen för under kontoret lydande förmän och arbetare betalas enligt gällande avtal och andra bestämmelser;

att hos drätselkammare och byggnadsnämnd göra framställning och förslag i ämnen, som ligga inom byggnadskontorets verksamhetsområde;

att på kallelse närvara vid drätselkammarens och byggnadsnämndens sammanträden med rätt att i förhandlingarna delta, men icke i beslut, och att om han så önskar få sin mening i protokollet antecknad i frågor, som röra byggnadskontorets verksamhetsområde;

att varje söckendag i tjänsteärenden vara för allmänheten tillgänglig på tid, som av drätselkammaren bestämmes och kungöres;

att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som av drätselkammaren eller dess nämnder honom lämnas utöver vad denna instruktion och byggnadskontorets reglemente innehåller;

att å byggnadskontorets vägnar underteckna eller kontrasignera alla utgående expeditioner i till kontorets handläggning hörande ärenden.

§ 2.

Ritaren skall hava genomgått teknisk skola samt hava praktisk erfarenhet inom byggnadsfacket, skall biträda stadsingenjören vid utövningen av hans tjänst enligt de närmare anvisningar, som härutinnan meddelas, varvid det dock särskilt åligger honom:

att föra föreskriven journal över å stadens fastigheter utförda reparationer och underhållsarbeten;

att på uppdrag utföra besiktningar av pågående byggnadsarbeten;

- a t t ombesörja komplettering av kartor och beskrivningar över till stadens vatten- och avloppsledningsanläggningar hörande ledningar;
- a t t utföra kartor och ritningar för mättningsmannen samt vara honom behjälplig vid utsättningar av byggnader, vid tomtmätningar och avstyckningar samt i övrigt biträda vid förekommande mättningsarbeten;
- a t t utföra lättare utredningar av diverse slag;
- a t t uppgöra vattenskattelängd;
- a t t registrera kartor och ritningar samt handhava och ägna synnerlig uppmärksamhet åt värden av stadens kartarkiv;
- a t t i övrigt utföra förekommande ritningar och arbeten.

§ 3.

- Verkmästaren, som skall äga schaktmästarekunskaper, åligger:
- a t t under stadsingenjören utöva noggrann tillsyn och kontroll över stadens till byggnadskontorets verksamhetsområde hörande arbeten;
  - a t t utöva noggrann tillsyn över stadens fastigheter och tomter;
  - a t t kontrollera arbetarnas tider och däröver föra anteckningar;
  - a t t upprätta och i god tid till stadsingenjören inlämna avlöningslistor för underlydande förmän och arbetare;
  - a t t noggrant vårda och utöva tillsyn över till byggnadskontoret utlämnade byggnadsmaterial och redskap samt andra inventarier;
  - a t t utöva tillsyn över makadamtillverkningen samt stadens upplag av sand, grus och huggen sten.

§ 4.

- Skrivbiträdet åligger:
- a t t upprätta avlöningslistor för förmän och arbetare;
  - a t t föra register över förmäns och arbetares inkomster och anställningstider m. m.;
  - a t t föra diarium och register över kontorets in- och utgående handlingar;
  - a t t uppgöra vattendebiteringslängd;
  - a t t utföra erforderligt skrivmaskinsarbete;
  - a t t upprätta förekommande rapporter m. m.; samt
  - a t t jämväl, därest stadsdirektören så förordnar, fullgöra annat arbete i stadens tjänst utom byggnadskontoret.

§ 5.

- Rörnätsförmannen åligger:
- a t t utöva tillsyn över och sköta driften av stadens samtliga vatten- och avloppsledningar samt utlopp från de senare och tillse det dessa vid behov bliva upprensade, så att de sanitära förhållandena kring dem alltid bliva goda;
  - a t t vara arbetsledare för alla stadens rörarbeten vad de avse vatten- och avloppsledningar samt noga kontrollera såväl leveranser av inköpta rör som läggningen av desamma, och tillse det nyanlagda vattenledningar såvitt möjligt provtryckas till minst 10 atm. innan rörgraven igenlägges, samt till byggnadskontoret anmäla när desamma tagas i drift;

att kontrollera av entreprenör anmälda och utförda rörledningsarbeten inom privata fastigheter samt avsyna desamma och påsläppa vatten, varom anmälan göres till byggnadskontoret;

att tillse det avläsningen av vattenmätare äger rum inom föreskriven tid samt ansvara för att lämnade uppgifter över vattenförbrukningen äro riktiga samt att införa dem i mätareavläsningsböckerna, som förvaras å byggnadskontoret;

att på order från byggnadskontoret avstänga och öppna servisledningar till abonnenter, vilka ej i tid erlagt fastställda avgifter;

att utöva tillsyn över till vattenledningsverket utlämnade material, redskap och inventarier;

att alltid vara tillgänglig inom staden samt vid fall av bortovaro göra anmälan därom, så att vikarie kan utses av byggnadskontoret.

§ 6.

Maskinist vid vattenledningsverkets pumpstation åligger:

att förestå och ansvara för skötseln av vattenledningsverkets samtliga maskiner och övriga anläggningar vid pumpstationen samt tillse att för reparationer och drift erforderliga materialier alltid finnas till hands inom stationen, eljest i god tid rekvirera dem från förrådet;

att förestå och ansvara för driften av pumpstationen, samt avlämna till byggnadskontoret föreskrivna rapporter;

att tillse det ej vattenförbrukningen onormalt ökas, då i så fall rapport omedelbart skall göras till vattenledningsverkets föreståndare och rörnätsförman för undersökning av anledningen till den ökade vattenåtgången;

att tillse det vattenreservoiren alltid är i det närmaste fylld och omedelbart vidtaga åtgärder med igångsättning av ytterligare en pump om så erfordras för dess hastiga påfyllning;

att vid eldsvåda inom staden, varom underrättelse erhålles från brandstationen, ordna så att riklig vattentillgång alltid förefinnes; samt

att vara bosatt i pumpstationens maskinistbostad samt vaka över stadens därvarande egendom.

§ 7.

Vaktmästaren för stadshuset åligger:

att förestå driften av stadshusets anläggningar för värme, varm- och kallvatten, tvätt, kylning samt avlopp, och utföra mindre reparationer å dessa;

att tillse det värmeanläggningen skötes ekonomiskt, så att bränsle ej onödigt bortslösas, samt ställa sig till noggrann efterrättelse lämnade föreskrifter om anläggningens drift;

att kontrollera ankommande bränslepartier samt föra bok över deras konsumtion;

att omedelbart till byggnadskontoret anmäla om större reparationer erfordras och anledningen härtill;

att under utövändet av tillsynen av ledningarna även utöva tillsyn över byggnaden och inventarierna, i den mån dessa icke tillhöra annans ansvarsskyldighet och att om något märkes tarva reparation eller förbättring, därom göra anmälan till byggnadskontoret samt, därest detta så bestämmer, verkställa reparationerna eller förbättringen enligt föregående;

att, ehuru på intet sätt lydande under källarmästaren eller övriga hyresgäster, dock på deras begäran, under de tider byggnadskontoret icke är öppet, utföra de för driften nödvändiga reparationsarbeten, som enligt föregående kan åligga honom; samt

att i egenskap av vaktmästare närvara vid de tillfällen festvåningen helt eller delvis är uthyrd och därunder så gott sig göra låter efterse att lokaler och möbler icke ovarsamt hanteras och att tobaksrökning och servering icke får utan särskilt tillstånd förekomma i stora festsalen, entrésalongen eller förmaken samt att efter festens avslutning, som ovillkorligen måste ske på bestämd tid, tillstänga lokaler och släcka belysningen, avläsa belysningsmätaren och följande vardag till byggnadskontoret uppge dess ställning, ägande vaktmästaren i denna egenskap rätt att uppbära de frivilliga avgifter, som avlämnas för ytterklädernas tillvaratagande i kapprummet, och åligger det honom att efter varje sådan föreställning för i taxan upptaget arvode ombestyrta lokalens städning samt då så erfordras in- och utflytta bänkarna;

att årligen i maj eller på tid, som av byggnadskontoret närmare bestämmes, uttaga mattorna och ordentligt upplägga dem i sommarförvaring samt att i september eller likaledes på tid, som av vederbörande bestämmes, utföra s. k. större rengöring av hela festvåningen, vilka arbeten bekostas av staden.

§ 8.

Stadssträdgårdsmästaren åligger:

att under stadsingenjörens utöva noggrann tillsyn över stadens planteringar och deras underhåll samt tillse det de alltid befinna sig i prydligt och värdigt skick;

att handhava skötseln av alla de i samband härmed stående arbeten, så att desamma bliva fullt fackmässigt utförda;

att kontrollera de vid planteringsarbetena anställda arbetarnas tider och däröver föra anteckningar;

att upprätta och i god tid till stadsingenjörens inlämna avlöningslistor för underlydande förmän och arbetare;

att noggrant vårda och utöva tillsyn över vid planteringsarbetena använda materialier, redskap och andra inventarier;

att i god tid rekvirera för planteringarna erforderliga plantor och träd m. m., ävensom från förrådet all övrig materiell; samt

att till stadsingenjörens ingiva förslag jämte kostnadsuppgifter till de årliga planteringsarbetena.

§ 9.

Tjänstemännen å byggnadskontoret äro skyldiga att enligt stadsingenjörens anvisning utföra arbeten för kontoret, även om dessa icke äro särskilt nämnda i denna instruktion.

§ 10.

Byggnadskontorets tjänstemän, förutom stadsträdgårdsmästaren, äga icke rätt att åtaga sig annan tjänst eller annat uppdrag, därest icke tillstånd därtill i varje särskilt fall lämnats av stadsfullmäktige eller för tillfälligt uppdrag av drätselkammaren.

PERSONREGISTER

<u>Namn, befattning</u>	<u>Sida</u>
Atterberg, Herman Stadsingenjör	62
Bodén, Nils Petter Kommissionslantmätare	6
Brännström, Per August Vice kommissionslantmätare	7,8
Bränström, Johan Gustaf Kommissionslantmätare	6
Bucht, Gustaf Wilhelm Kartograf, stadsingenjör	33
Curtelius, E. A. Borgmästare	7
Dahl, Oscar Fredrik Major, tf stadsingenjör	55
Frigell, G Extra lantmätare	95
Högström, G Harald Distriktslantmätare, registerförare	96
Kinnman, Erik Stadsingenjör	69
Lundberg, Conrad Ingenjör	97
Lundberg, J Stadsbyggmästare	16,23
Magnusson, Nils Ingenjör	72
Möller, Elis Andreingenjör	72,73
Nyström, Johan Erik Förste lantmätare, stadsingenjör	7,9
Nyström, Nathanael Mätningingenjör	71
Rosén, Karl D P Professor	97
Rönström, Georg Tf stadsingenjör	70
Schultz, Allan Stadsdirektör	72
Smith, Karl August Stadsarkitekt	39,41,45
Sundström, Johan Jacob Vice kommissionslantmätare	8
Svalbe, Gustaf Magnus Tf stadsingenjör	55
Waldenström, Erik Rudolf Stadsingenjör	20,22
Åberg, Victor Kartograf	58
Åkerström, G Lantmätariauskultant	95
Öhlund, Olof Andre lantmätare	8

Stadsingenjörer i Luleå

Register

Aftonunderhållning för tyska officerare, 1922	83
Ambulerande nöjestillställningar å Loet, 1929	86
Automobil till brandkåren, 1912	79
Avgifter för färjan Luleå-Bergnäset, 1885	38
Badhus, 1894	45
Belöning vid eldsvåda, 1897	59
Bespisning av fattiga skolbarn, 1902	67
Bespisning av stadens fattiga, 1882	38
Bildgalleri över staden, 1923	84
Bolivar Sundströms minne, 1910	78
Brandtelefon, 1890	42
Bro över Luleå älv till Bergnäset, 1927	85
Brännvinsutskänkning, 1865	12
Budget år 1868	14-15
Byggnadsnämnd, 1875	28
Byggnadsordning, 1875	28
Bärgningskår, 1864	11
Centralsanatorium, 1926	84
Chicagos brand 1871	21
Detaljhandel med brännvin, 1916	81
Dödsstraff, 1906	76
Edefors laxfiske, 1928	85
Ekonomiska kartverket, 1870	19
Eldsvåda, 1887	39
Elektricitetsverk, 1909	77
Elektrisk klämningsapparat, 1899	60
Elektriska ljuset, 1892	43
Flakar, förbud, 1891	42
Fontän i stadsparken, 1917	81
Föreläsningar i alkoholfrågan, 1905	75
Gaslyktor, 1866	12
Gatunamn, ändring, 1888	39
Gatunamnsskyltar, 1879	30
Gatunamnsskyltar, 1895	58
Gratisbespisning av folkskolebarn, 1910	78
Grindstugan, 1878	29
Grindstugan, 1918	82
Gråskälören, utarrendering, 1898	59
Gustaf II Adolf, byst, 1921	83
Hamnens uppgrundning, 1871	20
Havrepris, 1915	80
Hundskatt, 1864	11
Häradsväg Luleå-Gäddvik, 1880	31
Identifiering av brottslingar, 1911	78
Industri- och slöjdutställning, 1894	46
Inkorporering av Hertsön mm, 1920	82
Insamling till nödlidande i Småland, 1869	18
Instruktion för stadingenjören, 1901	50
Jerusalem, Bergviken, 1893	44
Jordbruks- och industriutställning, 1877	29
Jordebok, 1871	20
Jordebok, 1883, 1886	38, 39
Jordskatten, 1874	27
Jubileumskommitté, 1919	82
Järnväg, aktieteckning, 1881	31
Järnvägsverkstadsfrågan, 1909	77

Stadsingenjörer i Luleå

Register

Karta, Waldenström, 1871	20
Kartor, 1866	12
Konsertflygel till festvåningen, 1903	67
Kreaturshandel, 1891	42
Kreatursvägar, 1870	19
Kulsprutor till landstormen, 1914	80
Kvarnbackstjärns utdikning, 1873	26
Kvinnliga lärjungar vid gymnasiet, 1925	84
Kägelbana å Gältzauudden, 1895	58
Likström till växelström, 1929	86
Luleå stads historia, 1921	83
Lulsundskanalens upprustning 1872	25
Makadamslagning, 1909	77
Markegångstaxa, 1868	17
Marknad, 1865	12
Mineralkällan på Bergnäset, 1875	28
Morgon- och aftonringning, 1878	29
Mudderverk, 1866	12
Mulbete å Kluntarna, 1872	25
Mulbetesavgift, 1865	12
Mulbetesavgifter, 1870	20
Nathanael Nyströms karta över Luleå 1922	119-120
Nisbethrören, 1906	75
Norströmsgrund, fyrskepp, 1893	44
Notvikens lägerplats, 1879, 1882	30, 38
Nödhjälpssarbete, 1868	16
Nödhjälpsskommitté, 1887	39
Ordningsstadga för Luleå stad, 1910	78
Ordningsstadga, 1887	39
Organisationsutredningskommitté, 1913	80
Patrull, 1865	12
Patrullering, 1867	13
Plankartans komplettering, 1882	38
Planteringar å Residensgatan, 1870	19
Planteringar, våldsverkare, 1868	16
Polisman, avlöning, 1891	42
Prins Oscars besök i Luleå år 1870	19
Reglemente för drättselkammaren, 1911	78
Regleringskommitté, 1887	39
Renhållning, 1864	11
Rådhusklocka och märkyxa till museet, 1912	79
Saluplats, 1889	41
Skidbacke vid Lulsundet, 1924	84
Skoltomten, 1866	12
Skottpengar på kråkor, 1918	82
Skytteövningar för folkskolebarn, 1907	77
Slöjdexpositionen 1877	28
Soppkokningsanstalten, 1917	81
Spårvägar, 1900	61
Stadsarkitekt, 1888, 1890	39, 41
Stadsbyggmästare, 1869, 1875	16, 23
Stadsdirektör, 1922	83
Stadsträdgården, 1873	26
Stadsträdgårdsmästare, 1864	11
Stadsvårdsnämnd, 1920	82
Stenkross, 1913	79

Taxa, 1901	54
Telefongalgar, 1901	61
Timmer- och vedhuggning, 1872	25
Träsoffor till stadsparken, 1881	31
Tysk-franska kriget, insamling, 1870	19
Unionen med Norge, 1864	11
Utskänkning av spritdrycker, 1912	79
Vaktkontrollur, 1873	26
Varningsord mot brännvinsbruk, 1887	40
Victor Åbergs karta över Luleå, 1896	58
Volontärskola å Gultzauuden, 1894	44
Väg- och gatuhållning, 1876	28
Ångvält och gaturivare, 1906	76
Äktenskap, personal vid brand- och poliskår, 1907	77

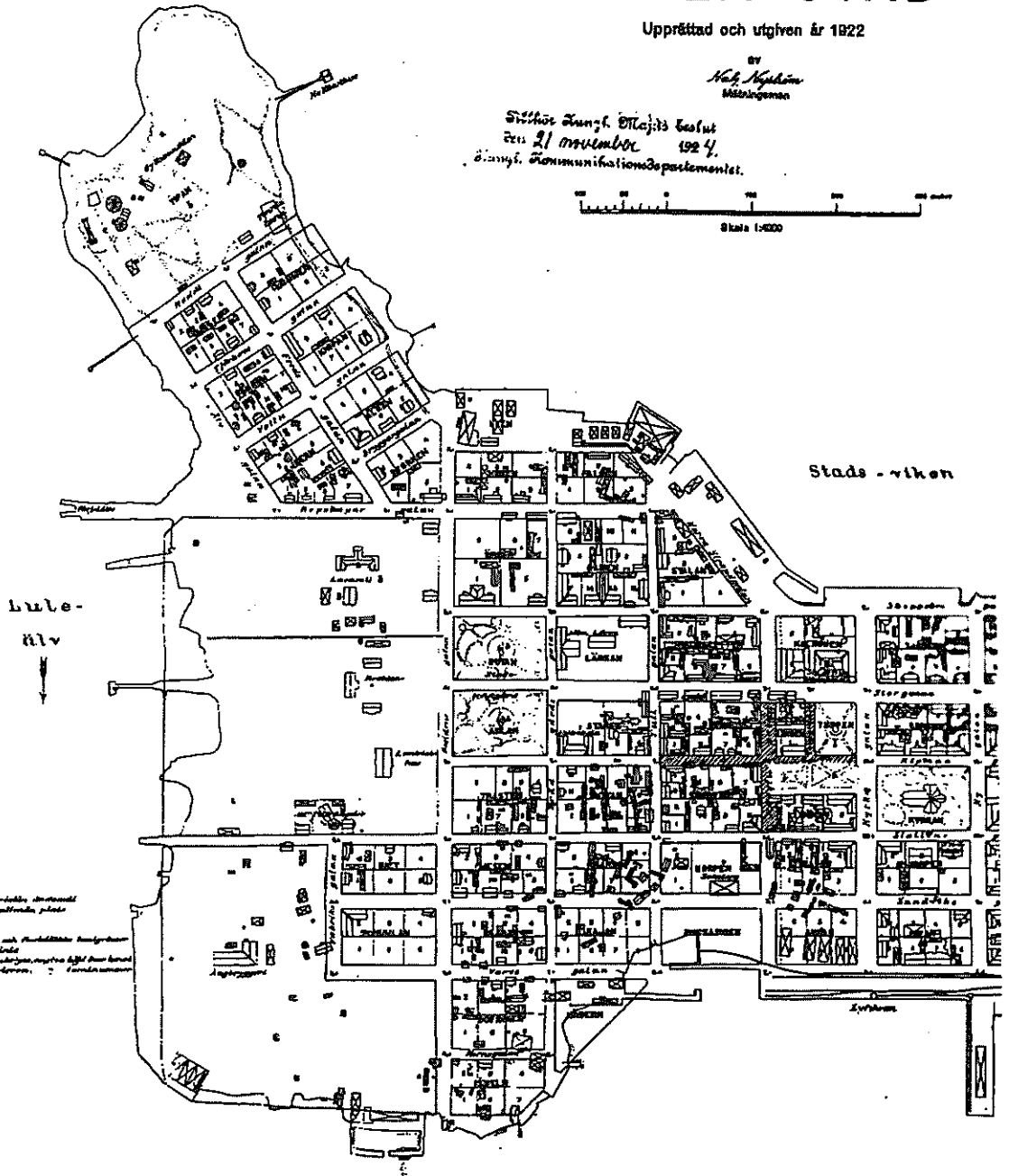
Stadsingenjör i fält vid seklets början. Ur Stadsbyggnad 1:1991.
(Bildens ej anknytning till Luleå)

Karta
över
LULEÅ STAD

Upprättad och utgiven år 1922

av
H. N. Nyholm
Stadsingenjör

Stads- och Kommunstyrels beslut
den 21 november 1924.
Stads- och Kommunikationsdepartementet.

Bebyggelse
A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z, AA, AB, AC, AD, AE, AF, AG, AH, AI, AJ, AK, AL, AM, AN, AO, AP, AQ, AR, AS, AT, AU, AV, AW, AX, AY, AZ, BA, BB, BC, BD, BE, BF, BG, BH, BI, BJ, BK, BL, BM, BN, BO, BP, BQ, BR, BS, BT, BU, BV, BW, BX, BY, BZ, CA, CB, CC, CD, CE, CF, CG, CH, CI, CJ, CK, CL, CM, CN, CO, CP, CQ, CR, CS, CT, CU, CV, CW, CX, CY, CZ, DA, DB, DC, DD, DE, DF, DG, DH, DI, DJ, DK, DL, DM, DN, DO, DP, DQ, DR, DS, DT, DU, DV, DW, DX, DY, DZ, EA, EB, EC, ED, EE, EF, EG, EH, EI, EJ, EK, EL, EM, EN, EO, EP, EQ, ER, ES, ET, EU, EV, EW, EX, EY, EZ, FA, FB, FC, FD, FE, FF, FG, FH, FI, FJ, FK, FL, FM, FN, FO, FP, FQ, FR, FS, FT, FU, FV, FW, FX, FY, FZ, GA, GB, GC, GD, GE, GF, GG, GH, GI, GJ, GK, GL, GM, GN, GO, GP, GQ, GR, GS, GT, GU, GV, GW, GX, GY, GZ, HA, HB, HC, HD, HE, HF, HG, HH, HI, HJ, HK, HL, HM, HN, HO, HP, HQ, HR, HS, HT, HU, HV, HW, HX, HY, HZ, IA, IB, IC, ID, IE, IF, IG, IH, II, IJ, IK, IL, IM, IN, IO, IP, IQ, IR, IS, IT, IU, IV, IW, IX, IY, IZ, JA, JB, JC, JD, JE, JF, JG, JH, JI, JJ, JK, JL, JM, JN, JO, JP, JQ, JR, JS, JT, JU, JV, JW, JX, JY, JZ, KA, KB, KC, KD, KE, KF, KG, KH, KI, KJ, KK, KL, KM, KN, KO, KP, KQ, KR, KS, KT, KU, KV, KW, KX, KY, KZ, LA, LB, LC, LD, LE, LF, LG, LH, LI, LJ, LK, LL, LM, LN, LO, LP, LQ, LR, LS, LT, LU, LV, LW, LX, LY, LZ, MA, MB, MC, MD, ME, MF, MG, MH, MI, MJ, MK, ML, MM, MN, MO, MP, MQ, MR, MS, MT, MU, MV, MW, MX, MY, MZ, NA, NB, NC, ND, NE, NF, NG, NH, NI, NJ, NK, NL, NM, NN, NO, NP, NQ, NR, NS, NT, NU, NV, NW, NX, NY, NZ, OA, OB, OC, OD, OE, OF, OG, OH, OI, OJ, OK, OL, OM, ON, OO, OP, OQ, OR, OS, OT, OU, OV, OW, OX, OY, OZ, PA, PB, PC, PD, PE, PF, PG, PH, PI, PJ, PK, PL, PM, PN, PO, PP, PQ, PR, PS, PT, PU, PV, PW, PX, PY, PZ, QA, QB, QC, QD, QE, QF, QG, QH, QI, QJ, QK, QL, QM, QN, QO, QP, QQ, QR, QS, QT, QU, QV, QW, QX, QY, QZ, RA, RB, RC, RD, RE, RF, RG, RH, RI, RJ, RK, RL, RM, RN, RO, RP, RQ, RR, RS, RT, RU, RV, RW, RX, RY, RZ, SA, SB, SC, SD, SE, SF, SG, SH, SI, SJ, SK, SL, SM, SN, SO, SP, SQ, SR, SS, ST, SU, SV, SW, SX, SY, SZ, TA, TB, TC, TD, TE, TF, TG, TH, TI, TJ, TK, TL, TM, TN, TO, TP, TQ, TR, TS, TT, TU, TV, TW, TX, TY, TZ, UA, UB, UC, UD, UE, UF, UG, UH, UI, UJ, UK, UL, UM, UN, UO, UP, UQ, UR, US, UT, UY, UZ, VA, VB, VC, VD, VE, VF, VG, VH, VI, VJ, VK, VL, VM, VN, VO, VP, VQ, VR, VS, VT, VU, VV, VW, VX, VY, VZ, WA, WB, WC, WD, WE, WF, WG, WH, WI, WJ, WK, WL, WM, WN, WO, WP, WQ, WR, WS, WT, WU, WV, WW, WX, WY, WZ, XA, XB, XC, XD, XE, XF, XG, XH, XI, XJ, XK, XL, XM, XN, XO, XP, XQ, XR, XS, XT, XU, XV, XW, XX, XY, XZ, YA, YB, YC, YD, YE, YF, YG, YH, YI, YJ, YK, YL, YM, YN, YO, YP, YQ, YR, YS, YT, YU, YV, YW, YX, YY, YZ, ZA, ZB, ZC, ZD, ZE, ZF, ZG, ZH, ZI, ZJ, ZK, ZL, ZM, ZN, ZO, ZP, ZQ, ZR, ZS, ZT, ZU, ZV, ZW, ZX, ZY, ZZ

